

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZERWONAK NA LATA 2012 – 2020

Czerwonak, listopad 2011 r.

Zleceniodawca:

Gmina Czerwonak
ul. Źródłana 39
62-004 Czerwonak
tel. 61 65-44-204,
fax. 61 81-20-270
NIP777-31-29-484

Autor opracowania:

Business Mobility International Spółka z o.o.
ul. Lutosławskiego 18
76-200 Słupsk
tel. (0 59) 8 456 301-302
fax.(0 59) 8 456 303
e-mail: office@bm-intl.2com.pl
<http://www.bmintl.com>

Biuro regionalne:

Business Mobility International Spółka z o.o.
ul. Stefana Batorego 79A/41
60 – 687 Poznań
tel./fax. (61) 64-22-845
e-mail: office@bm-intl.2com.pl

Siedziba w Brukseli:

Business Mobility International NV-SA
Square de Meeûs 38-40
B-1000 Brussels, Belgium
tel. [32-2] 644 36 89
fax [32-2] 648 07 80
<http://www.bmintl.com>

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. METODOLOGIA	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	6
2.1. Uwarunkowania prawno-polityczne makrootoczenia	6
2.2. Uwarunkowania prawno-polityczne mikrootoczenia	16
3. RAPORT O STANIE GMINY CZERWONAK.....	28
3.1. Ogólna charakterystyka gminy.....	28
3.2. Rys historyczny	31
3.3. Gmina Czerwonak w statystyce.....	32
3.3.1. Struktura ludności.....	32
3.3.2. Działalność gospodarcza	35
3.3.3. Struktura użytkowania gruntów oraz rolnictwo	37
3.3.4. Infrastruktura techniczna	40
3.3.4.1 Transport i komunikacja.....	40
3.3.4.2 Telekomunikacja.....	41
3.3.4.3 Zaopatrzenie w ciepło	42
3.3.4.4 Zaopatrzenie w gaz	43
3.3.4.5 Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	44
3.3.4.6 Zaopatrzenie w wodę.....	44
3.3.4.7 Kanalizacja.....	47
3.3.4.8 Gospodarka odpadami	48
3.3.5. Ochrona środowiska przyrodniczego; obszary chronione	49
3.3.6. Obszary zasobowe	50
3.3.7. Zasoby surowców mineralnych	52
3.3.8. Obszary i obiekty zabytkowe	53
3.3.9. Turystyka i baza turystyczna	57
3.3.10. Sport i rekreacja	61
3.3.11. Oświata i wychowanie	62
3.3.12. Kultura w gminie	63
3.3.13. Ochrona zdrowia	64
3.3.14. Zasoby mieszkaniowe	67
3.3.15. Pomoc społeczna	68
3.3.16. Bezpieczeństwo publiczne	71
3.3.17. Rynek pracy i bezrobocie w gminie Czerwonak.....	74
3.3.18. Organizacje pozarządowe.....	78
3.3.19. Struktura dochodów i wydatków gminy Czerwonak	81
4 ANKIETY POGLĄDOWE.....	85
5 ANALIZA SWOT	86
6 DIAGNOZA STANU GMINY	93
7 ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY CZERWONAK.....	98
8 MISJA.....	99
9 PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA.....	101
10 WARUNKI REALIZACJI STRATEGII.....	113
11 ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	114
12 MONITORING STRATEGII	118
13 ZAŁĄCZNIKI	131
14 WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW.....	168

WSTĘP

Podstawą rozwoju gminy Czerwonak jest Strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2020.

Jest to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju gminy i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Strategia stanowi podstawę do właściwego zarządzania gminą, do ubiegania się o środki zewnętrzne, zwłaszcza z Unii Europejskiej. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto Strategia wskazuje, jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Gminy w przyjętym horyzoncie czasowym.

Dodatkowym czynnikiem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest „Raport o stanie gminy Czerwonak” zawierający podstawowe informacje o gminie.

Raport stanowiący integralną część strategii, został opracowany według wcześniej przygotowanego schematu przy udziale pracowników Urzędu Gminy w Czerwonaku. Raport o stanie stał się również jedną z podstaw opracowania Diagnozy Stanu.

1. METODOLOGIA

Strategia Rozwoju Gminy Czerwonak została opracowana przyjmując za podstawę wyniki warsztatów strategicznych organizowanych Metodą Aktywnego Planowania Strategicznego.

Na potrzeby uspołeczniania budowy *Strategii* zorganizowane zostały trzy debaty strategiczne. Poszczególne debaty odbyły się z udziałem Wójta, Radnych, przedstawicieli Urzędu Gminy, ponadto do planowania strategicznego włączono przedstawicieli instytucji i stowarzyszeń okołobiznesowych, środowisk społecznych, kulturalnych i oświatowych. Celem debat strategicznych było wspólne wypracowanie kierunków rozwoju gminy zgodnych z zapisami dokumentu wyższego rzędu, jakim jest **Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020**.

Efektem debat było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych teoretycznie obszarach życia społeczno - gospodarczego.

Na podstawie wypracowanej podczas debaty **analizy SWOT: silne strony** (wewnętrzne) gminy, **słabe strony** (wewnętrzne), **szanse** (zewnętrzne) i **zagrożenia** (zewnętrzne) zespół ekspercki postawił pytanie: *Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony gminy i zniwelować zagrożenia?* Opierając się na wcześniej wybranych zagrożeniach i słabych stronach opracowano kilkanaście celów operacyjnych. Podobnie zespół pracował przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym etapem prac zespołu ekspertów było zidentyfikowanie kierunków działania do wypracowanych wcześniej celów.

Dodatkowo na potrzeby opracowania dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak przeprowadzono ankietyzację uczestników debat, mieszkańców gminy Czerwonak oraz przedsiębiorców. Na podstawie przeprowadzonej Ankiety dokonano oceny jakości życia mieszkańców gminy oraz sytuacji na rynku lokalnych przedsiębiorstw. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w gminie Czerwonak.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

2.1. Uwarunkowania prawno-polityczne makrootoczenia

Z punktu widzenia *acquis communautaire*¹ gminy są traktowane jako część administracji publicznej państwa członkowskiego UE.^{2;3}

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać przewidziane w art. 91 Konstytucji RP zasady określające stosunek prawa wspólnotowego do prawa krajowego, tj. zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego wobec prawa państw członkowskich oraz zasada bezpośredniego stosowania. Obowiązywanie tych zasad jest o tyle istotne dla władz samorządowych, że powoduje znaczącą zmianę w katalogu źródeł prawa stanowiących podstawę funkcjonowania administracji publicznej. Obok norm krajowego porządku prawnego administracja samorządowa zobowiązana jest do stosowania norm pierwotnego i wtórnego prawa wspólnotowego.

Prawo Wspólnoty Europejskiej ma w dominującej części charakter gospodarczy. To ono jest głównym (aczkolwiek nie jedynym) środkiem, za pomocą którego realizuje się szeroko rozumiana integracja ekonomiczna państw UE. Gminy są jednostkami gospodarczymi jednolitego rynku Unii Europejskiej, gdyż po pierwsze, korzystają z uregulowań kształtujących jego działanie współuczestnicząc jako podmioty gospodarujące w obrocie handlowym, a po drugie, mają do nich zastosowanie istotne ograniczenia wynikające z ochrony tego rynku przed zniekształceniami konkurencji lub zaburzeniami jego funkcjonowania spowodowanymi brakiem wyraźnego rozdziału pomiędzy spełniającymi także funkcje władcze organami działającymi w sektorze publicznym a sektorem prywatnym. Ograniczenie to wynika z prawa Unii Europejskiej czego dowodem są chociażby konkretne akty prawne, które mają zastosowanie do gmin w postaci ustaw lub aktów niższego rzędu wydanych przez parlament krajowy.

Reasumując, można stwierdzić, iż prawo europejskie ma na gminy wpływ w trzech obszarach:

- **po pierwsze**, w istotnym stopniu określa warunki makroekonomiczne ich funkcjonowania,
- **po drugie**, tworzy narzędzia wspomagające (w szczególności o charakterze finansowym),
- **po trzecie**, tworzy nowe zadania w stosunku do gmin lub też znacząco modyfikuje zadania już istniejące (powodując także konieczność wypracowania nowych kompetencji).

¹ Rzadziej zwane *acquis de l'Union* – dorobek prawny Wspólnoty Europejskiej oraz Unii Europejskiej obejmujący tak prawo stanowione, jak i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, zasady prawa WE oraz wspólne podstawowe zasady konstytucyjne państw członkowskich UE. Pod pojęciem tym należy rozumieć ujednolicanie, dostosowywanie, uzgadnianie lub zbliżanie regulacji prawnych państw członkowskich do całokształtu dorobku prawnego Wspólnoty Europejskiej, który obejmuje wszystkie uchwalone w jej ramach akty prawne.

² Źródło: Polskie samorządy a prawo Unii Europejskiej, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, luty 2005 r.; A. Nowak – Far, Funkcjonowanie gmin w Unii Europejskiej, Poznań 2002; Samorząd terytorialny a prawo UE, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.

³ Źródło: A. Nowak – Far, Funkcjonowanie gmin w Unii Europejskiej, Poznań 2002.

Jak to wynika z art. 5 TWE, Unia Europejska nie reguluje wszystkich sfer działania gmin. W zakresie kompetencji wspólnych z państwami członkowskimi musi się ona kierować zasadą subsydiarności pozostawić wiele istotnych kwestii do regulacji prawodawców krajowych.

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej

1.	Układ Europejski
	<p>Układ Europejski (Europe Agreement) z 16 grudnia 1991 r., ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, był umową międzynarodową, która wyznaczyła ramy instytucjonalno-prawne stosunków Polski z Unią Europejską. Wszedł w życie, po zakończeniu po obu stronach procedury ratyfikacyjnej, 1 lutego 1994 r. Wcześniej jednak, bo od 1 marca 1992 r., rozpoczęło realizację handlowej części tego układu, pod postacią tzw. Umowy Przejściowej (Interim Agreement). Układ został opublikowany w Załączniku do nr 11 Dziennika Ustaw RP, poz. 38 z 27 stycznia 1994 r., a także w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich - OJ L 348/93.</p> <p>W Preambule Układu odnajdujemy ważny zapis, że „końcowym celem Polski jest członkostwo we Wspólnotach, a Stowarzyszenie, zdaniem Umawiających się Stron, pomoże Polsce osiągnąć ten cel”. Artykuł 1 definiuje następujące cele Układu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustanowienie odpowiednich ram dla dialogu politycznego, który umożliwi rozwój bliskich stosunków politycznych między stronami, • popieranie rozwoju handlu i harmonijnych stosunków gospodarczych między stronami, w celu sprzyjania dynamicznemu rozwojowi gospodarczemu i dobrobytowi w Polsce, • stworzenie podstawy dla pomocy finansowej i technicznej Wspólnoty dla Polski, • stworzenie właściwych ram dla stopniowej integracji Polski ze Wspólnotą, • popieranie współpracy w dziedzinie kultury. <p>Ten układ stał się podstawą integracji Polski z UE i przyjęcia przez nasz kraj kolejnych praw obowiązujących w całej Unii Europejskiej.</p>
2.	Traktat Akcesyjny
	<p>Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie, w tym Polska przystąpiły do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązały się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami.</p> <p>Co oznacza, że Polska zobowiązała się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.</p>
3.	Strategia Lizbońska
	<p>Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej.</p> <p>Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu, - oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu

	<p>Spółecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego (w ostatecznej wersji do Traktatu Lizbońskiego), a następnie Traktatu Reformującego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne, - uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych, - uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.
4.	Traktat Lizboński
	<p>13 grudnia 2007 r. podpisano w Lizbonie Traktat Lizboński, który ustanawia nowe ramy prawne i sposób zorganizowania Unii Europejskiej. Traktat został opracowany po to, aby Unia Europejska w XXI wieku lepiej odpowiadała na stojące przed nią wyzwania. Dzięki wprowadzanym w Traktacie zmianom Unia będzie bardziej demokratyczna, przejrzysta i skuteczna w działaniu. Traktat wzmacnia rolę Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych, gwarantując obywatelom większą możliwość uczestnictwa w procesie decyzyjnym UE. Uproszczeniu i usprawnieniu ulegną metody pracy i zasady podejmowania decyzji w UE. Instytucje europejskie w istotnym zakresie zostaną zreformowane. Zwiększą się możliwości działania w dziedzinach o istotnym znaczeniu dla dzisiejszej Unii takich jak bezpieczeństwo energetyczne czy walka z terroryzmem. Traktat wprowadza ponadto istotne zmiany w tak ważnej sferze działalności, jak polityka zagraniczna, m.in. poprzez ustanowienie funkcji Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych oraz powołanie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Zmiany te przyczynią się do lepszego promowania interesów i wartości europejskich w świecie oraz umocnienia pozycji międzynarodowej UE. Traktat lizboński został ratyfikowany przez wszystkie 27 państw członkowskich i wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku.</p>

Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce⁴

1.	Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807)
	<p>Ustawa reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania organów administracji publicznej w tym zakresie.</p> <p>Art.7 Państwo udziela przedsiębiorcom pomocy publicznej na zasadach i w formach określonych w odrębnych przepisach, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji.</p> <p>Art. 8. 1.Organy administracji publicznej wspierają rozwój przedsiębiorczości, tworząc korzystne warunki do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności wspierają mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.</p>
2.	Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013
	<p>Celami Strategii Polityki Społecznej Rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Na poziomie gminy dokumentem podporządkowanym tej strategii winna być Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w swoich celach spójna z następującymi priorytetami:</p> <p>Priorytet 1 - Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.</p>

⁴ <http://www.mgip.gov.pl/Prawo/Obowiazujace+prawo/Turystyka/> oraz J. Gospodarek, *Prawo Turystyczne w zarysie*, Bydgoszcz – Warszawa 2003.

- 1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i w środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego.
- 1.2. Tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, w celu podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych.
- 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
- 1.4. System pomocy dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się.
- 1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne, sportowo-rekreacyjne i kulturalne.
- 1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dietności.
- 1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę.
- 1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.

- 2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej.
- 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu.
- 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i wsparcie gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej.
- 2.5. Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego.
- 2.6. Likwidacja pułapki dochodowej, ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach.

Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

- 3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
- 3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia.
- 3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych.
- 3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności.
- 3.5. Reforma systemu rentowego.
- 3.6. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania możliwości aktywności zawodowej.
- 3.7. Rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa.

Priorytet 4 – Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

- 4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy.
- 4.2. Wprowadzenie specjalizacji stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki.
- 4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym.
- 4.4. Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość.
- 4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych.

Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.

- 5.1 Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej.
- 5.2 Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej.
- 5.3 Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu.

Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

- 6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych.

	<p>6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego.</p> <p>6.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>6.4. Wsparcie postaw obywatelskich.</p> <p>6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej.</p> <p>Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.</p> <p>7.1. Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych.</p> <p>7.2. Wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich.</p> <p>7.3. Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami.</p> <p>7.4. Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami.</p>
3.	Narodowa Strategia Integracji Społecznej
	<p>Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia, wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji. <p>Priorytety krajowe wyznaczające cele szczegółowe lokalnych strategii polityki społecznej opracowywanych na szczeblu samorządów lokalnych to:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim, Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci, Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych, Ograniczenie bezrobocia długookresowego, Zmniejszenie bezrobocia młodzieży, Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy, Upowszechnienie kształcenia ustawicznego, Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności, Powszechne ubezpieczenie zdrowotne, Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego, Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, Dostęp do pracowników socjalnych, Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej, Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne, Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.

4.	Narodowa Strategia Spójności ⁵
	<p>Narodowa Strategia Spójności (NSS) (nazwa urzędowa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013.</p> <p>Celem strategicznym NSS jest <i>tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.</i></p> <p>Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa, 2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej, 3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski, 4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług, 5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, 6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich. <p>Wybrane fragmenty NSS związane z rozwojem społeczno – gospodarczym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej: <p>Dla podniesienia poziomu życia mieszkańców Polski, a także przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego, niezwykle istotne jest zapewnienie bardziej równomiernego dostępu do podstawowej infrastruktury społecznej, a także rozbudowa tych elementów, które wiążą się bezpośrednio ze wskaźnikami realizacji celów NSRO, w tym podniesieniem poziomu wykształcenia, zwiększenia liczby absolwentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych, podniesienia zdrowotności pracowników i wydłużenia długości życia, a także podniesieniu jakości życia m.in. poprzez zwiększenie dostępu do obiektów kultury i promocje turystyki i rekreacji(...).</p> <p>Istotne znaczenie mają inwestycje służące zmniejszaniu nierówności w dostępie do infrastruktury medycznej, edukacyjnej, kultury i turystyki(...).</p> <p>Działania w dziedzinie infrastruktury kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego mają na celu przede wszystkim zwiększenie dostępu do kultury mieszkańców Polski oraz podniesienie kompetencji kulturalnych społeczeństwa, a także atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej kraju. Działania te będą koncentrować się na wykorzystaniu istniejącego już potencjału dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim, ochronie i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, poprawie stanu infrastruktury kultury oraz rozwijaniu nowych, alternatywnych form korzystania z kultury(...).</p> <p>...Istniejący potencjał kulturowy (w tym przebiegające przez Polskę europejskie szlaki kulturowe) i przyrodniczy oraz planowane działania w obszarze kultury, tworzą korzystne warunki dla rozbudowy infrastruktury turystycznej. Dla zapewnienia dostępu do odpowiedniej, wysokiej jakości usług oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej Polski i jej regionów środki zostaną skoncentrowane przede wszystkim na poprawie jakości funkcjonującej infrastruktury turystycznej poprzez projekty z zakresu jej rozbudowy, modernizacji i wyposażenia. Przedsięwzięcia w tym zakresie będą również ukierunkowane na powstawanie nowych obiektów służących do prowadzenia działalności turystycznej, które będą spełniały standardy UE. Miejsca pracy w sektorze turystyki przyczynią się do wzrostu zatrudnienia w infrastrukturze towarzyszącej produkcji towarów i usług niezbędnych dla obsługi turystów. Wsparcie dotyczące turystyki dotyczyło będzie zarówno projektów spełniających kryteria infrastruktury społecznej - służącej nieodpłatnie ogółowi społeczeństwa, jak i na zasadach komercyjnych, stanowiących</p>

⁵ Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa Strategia Spójności. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Warszawa, maj 2007)

	<p>element schematów pomocy publicznej(...).</p> <ul style="list-style-type: none"> Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług: <p>Planowane wsparcie dotyczyć będzie zarówno sektora usług rynkowych, w tym sektora turystyki i kultury oraz usług medycznych, jak również tych usług podstawowych, które mogą pozytywnie wpływać na procesy rozwoju regionalnego i zwiększenie dostępności do usług na obszarach marginalizowanych (...).</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej: <p>Rozwój turystyki jest szansą na wzmocnienie pozycji ośrodków metropolitalnych, a równocześnie nadanie nowej dynamiki rozwoju ośrodkom mniejszym, peryferyjnym oraz ośrodkom o wyczerpanych dotychczasowych potencjałach rozwojowych. Turystyka jest aktywnością spinającą regiony, łączącą obszary miejskie z wiejskimi, aktywizującą wieś dziedziną przyczyniającą się do rewitalizacji obszarów zdegradowanych, nadającą nowy sens obszarom podmiejskim z funkcjami turystyczno - rekreacyjnymi (...).</p> <ul style="list-style-type: none"> Pełniejsze wykorzystanie potencjału endogenicznego największych ośrodków miejskich: <p>Kluczowym zadaniem jest dalsze wspomaganie rozbudowy funkcji metropolitalnych (w tym naukowych, edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych) (...).</p> <p>Jednocześnie działania powinny zostać ukierunkowane na pełniejsze wykorzystanie dla rozwoju sfery usług (w tym uzdrowiskowych, turystycznych), unikalnego w skali europejskiej środowiska naturalnego i walorów kulturowych oraz promocję wybranych produktów regionalnych (w tym ekologicznych), gałęzi przetwórstwa żywności i przemysłu, mających podstawowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na tym obszarze (...).</p> <ul style="list-style-type: none"> Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych: <p>Zachowanie walorów historycznych, podkreślenie ich unikalności i kolorytu lokalnego, co może zwiększyć ich atrakcyjność turystyczną, a tym samym przyczynić się do wzrostu szans rozwojowych. Rewitalizacji powinny zostać poddane miasta o istotnym znaczeniu dla rozwoju otaczających je układów lokalnych, znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej, a także miasta o wysokich walorach turystycznych (...).</p> <p>Konieczny jest rozwój współpracy przygranicznej, rozbudowa infrastruktury granicznej, transportowej, turystycznej (...).</p>
5.	Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015⁶
	<p>Strategia Rozwoju Kraju uchwalona przez Radę Ministrów 29 listopada 2006r. jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym Rozwoju Społeczno - Gospodarczego kraju służącym jako punkt odniesienia dla innych strategii i programów zarówno rządowych jak i terytorialnych. Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.</p> <p>Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z opóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych, wskazują na priorytety. Określają one najważniejsze kierunki i główne działania, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie głównego celu SRK.</p> <p>Priorytetami tymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa Rozwój obszarów wiejskich Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

⁶ źródło: www.bip.mrr.gov.pl - Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015

6.	Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013⁷
	<p>Strategia ta wymienia główne problemy rozwoju regionalnego kraju oraz wskazuje na kierunki ich rozwiązywania. Wyznacza także główne cele rozwoju regionalnego, które będą realizowane przez rządową politykę regionalną, i które powinny zostać uwzględnione przez władze samorządu wojewódzkiego w ich programowaniu rozwoju regionów.</p> <p>Misją NSRR na lata 2007–2013 jest zapewnienie wzrostu jakości życia przy zachowaniu zasad rozwoju konkurencyjności kraju i regionów, przy jednoczesnej koncentracji na stymulowaniu i utrwalaniu pozytywnych tendencji rozwojowych w województwach z wykorzystaniem ich endogenicznych zasobów.</p> <p>Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007–2013 formułuje następujące strategiczne cele kierunkowe rozwoju regionalnego Polski:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Większa konkurencyjność województw. 2. Większa spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna. 3. Szybszy wzrost – wyrównywanie szans rozwojowych. <p>Przyjęcie wymienionych wyżej celów strategicznych jest zgodne z zasadą rozwoju wszystkich polskich województw. W praktyce oznacza dążenie jednocześnie do poprawiania konkurencyjności gospodarczej polskich regionów i całego kraju, jak również wyrównywania szans rozwojowych tych obszarów, które bez pomocy państwa skazane są na marginalizację lub długotrwałe problemy rozwojowe. Jednocześnie w myśl zasady subsydiarności oraz zasady wspierania endogenicznego rozwoju – polityka regionalna państwa jest ukierunkowana na elastyczne różnicowanie celów i wykorzystanie potencjału wewnętrznego poszczególnych obszarów. Zestaw celów i priorytetów rozwoju regionalnego wynika z analiz dokumentów programowych zarówno szczebla krajowego, jak i regionalnego.</p>
7.	Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013⁸
	<p>W dokumencie rozwój dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w ujęciu regionalnym i lokalnym, potraktowano jako atut wzmacniający atrakcyjność turystyczną, a tym samym jako impuls do wzrostu gospodarczego i zwiększenia liczby miejsc pracy. Kulturowanie i promocja szczególnie wartościowych zjawisk kultury lokalnej traktowane jest w dokumencie w wymiarze podstawowego czynnika rozwoju regionu w odniesieniu do kapitału intelektualnego, wyrównywania szans, rozwoju ekonomicznego – inwestycji i turystyki.</p> <p>Rosnące znaczenie powiązania kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów jest w tym dokumencie podstawą dla podjęcia działań w zakresie kształtowania zintegrowanych produktów turystycznych (w tym markowych produktów turystyki kulturowej), większego wykorzystania elementów dziedzictwa kulturowego także zabytków oraz aktywności instytucji kultury w rozwoju przedsiębiorczości, w tym turystyki.</p> <p>Wśród propozycji rozwiązań systemowych wskazano także możliwość wprowadzenia tzw. „opłaty kulturowej”, która w 50% przeznaczona byłaby na rozwój produktów turystycznych, a w 50% na ochronę zabytków. Zwrócono także uwagę na możliwe wykorzystanie sieci punktów bibliotecznych jako uzupełnienia systemu informacji turystycznej w Polsce.</p>
8.	Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju
	<p>Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPPZK)⁹ - dokument planistyczny określający przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania oraz cele polityki przestrzennej Polski. Dokument stanowi podstawę dla programowania ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych, wpływających na przestrzenne zagospodarowanie kraju.</p> <p>Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju wskazuje na konieczność koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w miejscach najkorzystniejszych dla rozwoju gospodarczego. Przyjęta koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w powiązaniu z działaniami realizowanymi w ramach polityki strukturalnej wyznacza następujące priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie rozwoju funkcji stołecznych Warszawy, wspieranie kształtowania się

⁷ Źródło: www.mg.gov.pl – Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013, Projekt zaakceptowany przez Radę Ministrów w dniu 6 września 2005

⁸ Źródło: www.mkidn.gov.pl – Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r.

⁹ Źródło: www.funduszeustrukturalne.gov.pl/informator/ – Koncepcja Polityki i Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, zaktualizowana Koncepcja..., Warszawa, Październik 2005

	<p>aglomeracji miejskich o największych szansach na awans w hierarchii europejskiej (Warszawa, Trójmiasto, Poznań, Kraków, a w dłuższym okresie: Szczecin, Wrocław, Łódź, Katowice, Lublin, Bydgoszcz, Toruń, Białystok, Rzeszów); wspieranie ośrodków o znaczeniu krajowym i regionalnym,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie kształtowania się dynamizujących rozwój kompleksów turystycznych, głównie Polski północnej, północno-wschodniej i wschodniej, wspieranie rozwoju turystyki, nakierowanego na ochronę środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, zagospodarowanie wolnych zasobów pracy, wykorzystywanie możliwości gospodarki turystycznej w restrukturyzacji sektorów, takich jak: rolnictwo, zdrowie, gospodarka wodna. <p><u>Wyciąg</u></p> <p>Głównym celem przestrzennego zagospodarowania Polski jest wykorzystanie dobrze wykształconej policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej kraju do dynamizacji rozwoju Polski i przełamanie w ten sposób jej zapóźnienia cywilizacyjnego. Cel ten jest zbieżny ze strategicznym celem NPR 2007–2013.</p> <p>Zagospodarowanie przestrzenne kraju powinno umożliwiać osiągnięcie trwałego, wysokiego tempa wzrostu polskiej gospodarki, przy zapewnieniu poprawy stanu środowiska przyrodniczego i umożliwieniu obecnym i przyszłym mieszkańcom kraju równoprawnego dostępu do zasobów przyrody i dóbr kultury. W szczególności powinno zaś ułatwiać tworzenie gospodarki opartej na wiedzy i budowanie nowoczesnego, obywatelskiego społeczeństwa informacyjnego(...).</p> <p>Celem zagospodarowania przestrzennego jest zwiększanie dyfuzji rozwoju z miejsc i ośrodków już obecnie najwyżej rozwiniętych i mających szanse na uzyskanie wysokiej dynamiki wzrostu do obszarów rozwiniętych niżej, które z ośrodkami tymi mogą być lepiej powiązane dzięki rozwojowi infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej, a także dzięki dostępowi do informacji dostępnej w tych ośrodkach i zacieśniania kooperacji z instytucjami i firmami w nich funkcjonującymi. Ponadto celem zagospodarowania przestrzennego jest pomoc w przyspieszeniu wyposażenia w infrastrukturę materialną regionów, do których efekty dyfuzji docierają w mniejszym stopniu(...).</p> <p>Polityka przestrzenna państwa może oddziaływać na niektóre tylko sieci rozprzestrzeniania rozwoju – takie, które mają znaczenie międzynarodowe i ogólnokrajowe – i w związku z tym być realizowana przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzyskanie poprawy międzynarodowych połączeń komunikacyjnych między obszarami metropolitalnymi, a także między tymi obszarami a ich zapleczem regionalnym, szczególnie z miastami będącymi ośrodkami subregionalnymi, mającymi istotne znaczenie regionalne; czas dojazdu do miasta metropolitalnego nieprzekraczający 1 godz. umożliwia bowiem korzystanie z rynku pracy wielkiego miasta przez mieszkańców jego regionu, przy jednoczesnym pozostawianiu w dotychczasowym miejscu zamieszkania, podczas gdy utrudniony dostęp do wielkomiejskiego rynku pracy powoduje „ucieczkę” najbardziej wartościowych jednostek z regionu do obszaru metropolitalnego; • rozwijanie sieci informatycznych i zapewnienie równego do nich dostępu na całym obszarze Polski, przy upowszechnieniu korzystania z Internetu w szkolnictwie, administracji publicznej i biznesie, co pozwoli wyrównać szanse mieszkańców całego kraju na włączenie się do tworzenia społeczeństwa informacyjnego, a tym samym na uzyskanie zdolności do efektywnego funkcjonowania w gospodarce opartej na wiedzy; • rozwijanie sieci wspierania innowacji i transferu technologii umożliwiających korzystanie z informacji o innowacjach i technologiach przez wszystkie zainteresowane przedsiębiorstwa, nie tylko zaś te, które znajdują się w pobliżu placówek udostępniających takie dane; sieci te powinny także zapewniać dostęp do całego istniejącego ogólnokrajowego (i międzynarodowego) zasobu informacyjnego o innowacjach i technologiach, nie tylko zaś do lokalnego; • stymulowanie zwiększania mobilności młodzieży i studentów (np. przez systemy stypendialne), ułatwiające młodemu pokoleniu wydobycie się z obszarów zapaści gospodarczej i społecznej i uzyskanie wykształcenia, jak również wspieranie właściwych instytucji i organizacji w stwarzaniu materialnych możliwości zwiększania tej ruchliwości; • udzielanie pomocy władzom regionalnym i lokalnym w osiągnięciu poprawy stanu technicznego i modernizacji lokalnej infrastruktury drogowej, w celu wsparcia rozwoju małego biznesu, turystyki i rekreacji w obszarach peryferyjnych.
--	--

9.	Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014
	<p>W dokumencie Polityka ekologiczna państwa na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011–2014,¹⁰ zatwierdzonym przez Radę Ministrów w grudniu 2006 roku, określono naczelną zasadę rozwoju poprzez zrównoważony rozwój, a w odniesieniu do określonych sektorów, w tym turystyki, potrzebę uwzględniania celów ekologicznych na równi ze społecznymi i gospodarczymi. Ponadto zwrócono uwagę na potrzebę wspierania powstawania „zielonych miejsc pracy” w agro - i ekoturystyce, ekologizacji systemu planowania zagospodarowania przestrzennego, w szczególności obszarów ochrony uzdrowiskowej i kopalni leczniczych oraz kształtowania postaw konsumenckich poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej.</p> <p>W związku z podnoszeniem wiedzy o kwestiach ochrony dziedzictwa przyrodniczego w społeczeństwie przyjęto w 1997 roku Narodową Strategię Edukacji Ekologicznej, w której przewidziano działania w zakresie włączenia do programów nauczania w szkołach i uczelniach kształcących na potrzeby turystyki tematyki proekologicznej, promocji szkoleń dla instruktorów, strażników i opiekunów przyrody integrowania edukacji ekologicznej w krajowe i regionalne programy rozwoju turystyki.</p>

¹⁰ Źródło: www.mos.gov.pl/1materialy_informacyjne/raporty_opracowania/ - Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2011 – 2014.

2.2. Uwarunkowania prawno-polityczne mikrootoczenia

Polityka regionalna obowiązująca w województwie wielkopolskim i powiecie poznańskim oraz jej podstawy prawne.

Informacje zebrane w tabelach, przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających kierunki i cele rozwoju województwa wielkopolskiego oraz powiatu poznańskiego.

Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie wielkopolskim oraz powiecie poznańskim

1.	Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020
	<p>Cel generalny strategii: Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Z punktu widzenia koniecznych instrumentów wsparcia dla realizacji polityki społecznej i integracji w Wielkopolsce istotnym w Strategii Województwa są następujące cele:</p> <p>Cel strategiczny 1. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku. Cel strategiczny osiągany będzie przez realizację następujących celów operacyjnych istotnych dla skutecznej realizacji polityki społecznej i integracji: Cel operacyjny 1.1. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi. Cel operacyjny 1.2. Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem. Cel operacyjny 1.3. Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Cel operacyjny 1.4. Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Cel operacyjny 1.5. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych. Cel operacyjny 1.6. Wzmocnienie regionotwórczych funkcji aglomeracji poznańskiej jako ośrodka metropolitalnego o znaczeniu europejskim. Cel operacyjny 1.7. Wielofunkcyjny rozwój ośrodków subregionalnych i lokalnych. Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym.</p> <p>Cel strategiczny 2. Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa Cel strategiczny osiągany będzie przez realizację następujących celów operacyjnych: Cel operacyjny 2.1. Wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej. Cel operacyjny 2.2. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw. Cel operacyjny 2.3. Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu. Cel operacyjny 2.4. Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.</p> <p>Cel strategiczny 3. Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia. Wielkopolska charakteryzuje się niskim wskaźnikiem aktywności zawodowej mieszkańców, odbiegającym od standardów Unii Europejskiej. Problem ten jest ważny wobec prognozowanej, znacznej zmiany struktury wiekowej ludności w perspektywie kilkunastu lat. Realizacja tego celu służyć ma poprawie jakości, zwiększeniu różnorodności i większemu dostosowaniu do potrzeb systemu edukacyjnego. Edukacja, choć zwiększa szanse na rynku pracy, nie daje jednak gwarancji zatrudnienia. Dlatego równolegle, w ramach realizacji tego celu, promowane powinno być tworzenie miejsc pracy, przy wykorzystaniu wszystkich możliwych do zastosowania środków, dostępnych w ramach interwencji publicznej.</p> <p>Cel strategiczny osiągany będzie przez realizację następujących celów operacyjnych: Cel operacyjny 3.1. Ograniczanie barier w dostępie do edukacji. Cel operacyjny 3.2. Poprawa jakości oraz wzrost różnorodności form kształcenia. Cel operacyjny 3.3. Rozwój przedsiębiorczości i promocja samozatrudnienia. Cel operacyjny 3.4. Poprawa organizacji rynku pracy.</p>

	<p>Cel strategiczny 4. Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego.</p> <p>Spójność społeczna, obok ekonomicznej i terytorialnej, jest jednym z najważniejszych aspektów rozwoju. Problemy społeczne są czynnikiem ograniczającym tempo rozwoju gospodarczego. Z drugiej jednak strony, wzrost gospodarczy przyczynia się do zwiększania różnic społecznych. Obszar działania tego celu jest najbardziej zróżnicowany ze wszystkich celów strategicznych. Obejmuje takie elementy, jak zdrowie, pomoc społeczną, przeciwdziałanie patologiom, zwiększanie bezpieczeństwa we wszystkich jego formach, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie integracji społecznej oraz umacnianie tożsamości regionalnej i narodowej. W realizacji działań w tym obszarze tkwi jedno ze źródeł konkurencyjności Wielkopolan.</p> <p>Cel strategiczny osiągany będzie przez realizację następujących celów operacyjnych:</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Poprawa sytuacji demograficznej oraz stanu zdrowia mieszkańców.</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Poprawa warunków mieszkaniowych.</p> <p>Cel operacyjny 4.3. Rozwój usług socjalnych.</p> <p>Cel operacyjny 4.4. Wzrost bezpieczeństwa.</p> <p>Cel operacyjny 4.5 Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych.</p> <p>Cel operacyjny 4.6. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Cel operacyjny 4.7. Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców regionu.</p>
2.	<p style="text-align: center;">Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013</p>
	<p>Cel główny Regionalnego Programu Operacyjnego wynika ze Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. W dokumencie tym nakreślono wizję regionu, zgodnie, z którą w perspektywie 2020 roku, Wielkopolska ma być regionem zintegrowanym i konkurencyjnym. Tak nakreślona wizja rozwoju jest zgodna z założeniami odnowionej Strategii Lizbońskiej, z kierunkami polityki spójności Unii Europejskiej, z głównymi celami Strategii Rozwoju Kraju, Narodowej Strategii Spójności oraz ze Strategicznymi Wytocznymi Wspólnoty.</p> <p>Cel główny programu: Wzmocnienie potencjału rozwojowego wielkopolski na rzecz wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia.</p> <p>Cele programu realizowane będą poprzez następujące priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkurencyjność przedsiębiorstw, • Infrastruktura komunikacyjna, • Środowisko przyrodnicze, • Rewitalizacja obszarów problemowych, • Infrastruktura dla kapitału ludzkiego, • Turystyka i środowisko kulturowe, • Pomoc techniczna. <p>Z punktu widzenia koniecznych instrumentów wsparcia finansowego dla realizacji polityki społecznej i integracji w Wielkopolsce istotnym w WRPO są następujące cele:</p> <p>Rewitalizacja obszarów problemowych.</p> <p>1. Cele priorytetu</p> <p>Cel główny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Restrukturyzacja obszarów problemowych na rzecz wzrostu zatrudnienia. <p>Infrastruktura dla kapitału ludzkiego.</p> <p>1. Cele priorytetu</p> <p>Cel główny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój kapitału ludzkiego oraz wzmocnienie spójności społecznej regionu na rzecz wzrostu zatrudnienia. <p>Cel główny osiągany będzie poprzez następujące cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. • Poprawa standardów opieki medycznej. • Zmniejszenie poziomu zachorowalności na choroby społeczne. • Wyrównywanie dysproporcji wewnątrzregionalnych w dostępie do infrastruktury społecznej. • Wzmocnienie infrastruktury sektora pozarządowego.

3.	Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2012
	<p>Cel główny 1: Rozwiązywanie problemów związanych z nadużywaniem napojów alkoholowych.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>1.1. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój specjalistycznych placówek oraz programów dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>1.2. Działania na rzecz modernizacji istniejącej bazy placówek prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu oraz współuzależnionych, a także wspieranie stwarzania warunków sprzyjających powstawaniu nowych placówek i ich wyposażaniu.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>1.3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla uzależnionych od alkoholu osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych oraz osób, które opuściły te placówki.</p> <p>1.4. Wdrażanie metod wczesnej diagnozy i krótkiej interwencji wobec nadużywających alkoholu pacjentów podstawowej opieki zdrowotnej.</p> <p>Cel główny 2: Profilaktyka problemów wynikających z używania i nadużywania alkoholu.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>2.1. Wspieranie programów profilaktycznych i działań społeczności lokalnych na rzecz zapobiegania używaniu alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.</p> <p>2.2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem alkoholu i możliwości zapobiegania temu zjawisku.</p> <p>Cel główny 3: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>3.1. Wspieranie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym we współpracy ze strukturami policji, pomocy społecznej, placówkami leczenia odwykowego, powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych.</p> <p>3.2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej dzieciom – ofiarom przemocy oraz ich rodzinom.</p> <p>Cel główny 4: Współdziałanie z samorządami terytorialnymi oraz organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>4.1. Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom lokalnym w realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przemocy domowej.</p> <p>4.2. Wspieranie programów realizowanych przez instytucje i podmioty pozarządowe zajmujące się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przemocy domowej.</p> <p>Cel główny 5. Monitoring.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>5.1. Monitorowanie stanu problemów alkoholowych na terenie Województwa Wielkopolskiego i w wybranych gminach.</p>
4.	Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Wielkopolskim na lata 2007-2013
	<p>Cel strategiczny programu: Poprawa warunków wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu w Województwie Wielkopolskim.</p> <p>1. Zintegrowanie działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne.</p>

	<p>Cel operacyjny 1 Kontynuacja i poszerzanie współpracy między instytucjami szczebla samorządowego, rządowego, pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi i innymi podmiotami.</p> <p>Cel operacyjny 2 Inicjowanie lokalnych programów zmierzających do aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.</p> <p>2. Stwarzanie warunków dla podniesienia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych i zwiększanie działań na rzecz ich aktywizacji zawodowej.</p> <p>Cel operacyjny 1 Prowadzenie przez Wielkopolski Urząd Pracy pośrednictwa pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel operacyjny 2 Prowadzenie przez Wielkopolski Urząd Pracy monitoringu dotyczącego sytuacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych na wielkopolskim rynku pracy.</p> <p>Cel operacyjny 3 Inicjowanie alternatywnych form aktywizacji zawodowej.</p> <p>Cel operacyjny 4 Jakościowy rozwój usług kierowanych do osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel operacyjny 5 Inicjowanie prowadzenia szkoleń w zakresie efektywnego poszukiwania zatrudnienia.</p> <p>Cel operacyjny 6 Wspieranie kampanii informacyjnej na rzecz podnoszenia kwalifikacji przez osoby niepełnosprawne oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel operacyjny 7 Promowanie nowoczesnych technologii umożliwiających osobom niepełnosprawnym kształcenie zawodowe.</p> <p>3. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających realizacji potrzeb osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel operacyjny 1 Wspieranie działań na rzecz wzrostu świadomości społeczeństwa Województwa Wielkopolskiego na temat osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel operacyjny 2 Promowanie działalności organizacji pozarządowych w systemie pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.</p> <p>Cel operacyjny 3 Podejmowanie działań w kierunku zwiększenia obecności osób niepełnosprawnych w życiu publicznym.</p> <p>4. Wyrównywanie różnic między podregionami Województwa Wielkopolskiego.</p> <p>Cel operacyjny 1 Wsparcie lokalnych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych (samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych).</p> <p>Cel operacyjny 2 Dofinansowanie działań na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych ze szczególnym zwróceniem uwagi na równomierny rozwój.</p> <p>Cel operacyjny 3 Promocja tzw. „dobrych praktyk”, innowacyjnych form wsparcia i nowatorskich przedsięwzięć z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Doskonalenie systemu informacji dotyczącej usług i świadczeń dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel operacyjny 1 Pogłębienie aktualnej diagnozy o podmiotach działających na rzecz osób niepełnosprawnych na poziomie gmin i powiatów.</p>
--	---

	<p>6. Wzrost efektywności wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej.</p> <p>Cel operacyjny 1 Promowanie i wspieranie działań na rzecz wczesnej rehabilitacji i jej kompleksowości.</p> <p>Cel operacyjny 2 Wspieranie rozwoju usług w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz podnoszenie jej jakości.</p> <p>Cel operacyjny 3 Wspieranie rozwoju usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.</p> <p>Cel operacyjny 4 Prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim.</p> <p>Cel operacyjny 5 Wspieranie dla rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, w tym inicjowanie tworzenia form samopomocowych dla rodzin z problemem niepełnosprawności.</p> <p>Cel operacyjny 6 Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kadr świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych.</p>
5.	<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Wielkopolskim</p>
	<p>Strategia rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim obejmuje okres 2007 – 2013 i podobnie jak strategia rozwoju województwa, dotyczy głównie obszarów i zagadnień, które są przedmiotem interwencji publicznej, i formułuje cele, których osiągnięcie zależy od aktywności wszystkich podmiotów zaangażowanych w rozwój turystyki w województwie.</p> <p>Zakres strategii obejmuje obszary, produkty i rynki turystyczne, na których województwo wielkopolskie może, zamierza, bądź powinno konkurować. Jako dokument o charakterze wojewódzkim, strategia dotyczy obszarów i zagadnień o znaczeniu ponadlokalnym, regionalnym, ogólnopolskim lub międzynarodowym:</p> <p>Pole strategiczne: produkt turystyczny</p> <p>Priorytet I. Rozwój regionalnych i markowych produktów turystycznych</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Wykreowanie regionalnych produktów turystycznych, w tym produktów markowych</p> <p><i>Cel strategiczny 2.</i> Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności produktów turystycznych regionu</p> <p>Pole strategiczne: walory kulturowe i przyrodnicze</p> <p>Priorytet II. Rozwój walorów turystycznych</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez lepszą ochronę, ekspozycję i organizację zasobów kulturowych i przyrodniczych</p> <p><i>Cel strategiczny 2.</i> Kreowanie nowych walorów turystycznych przyciągających turystów, zwłaszcza zagranicznych oraz krajowych z województw ościennych</p> <p>Pole strategiczne: zagospodarowanie przestrzeni</p> <p>Priorytet III. Jakość przestrzeni i rozwój infrastruktury turystycznej</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni turystycznej i ładu przestrzennego na terenach recepcyjnych</p> <p><i>Cel strategiczny 2.</i> Podniesienie jakości i konkurencyjności bazy recepcyjnej i usługowej poprzez modernizację i restrukturyzację zasobów</p> <p><i>Cel strategiczny 3.</i> Rozbudowa nowoczesnej bazy turystycznej</p> <p><i>Cel strategiczny 4.</i> Wsparcie rozwoju regionalnego przez projekty turystyczne finansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz pozyskanie inwestorów krajowych i zagranicznych</p> <p>Pole strategiczne: marketing i promocja</p> <p>Priorytet IV. Rozwój regionalnego marketingu turystycznego</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Poprawa promocji regionu i produktów turystycznych</p> <p><i>Cel strategiczny 2.</i> Usprawnienie systemu regionalnej informacji turystycznej</p>

	<p>Pole strategiczne: zasoby ludzkie Priorytet V. Rozwój aktywności społecznej i kadr <i>Cel strategiczny 1.</i> Aktywizacja społeczna na rzecz turystyki i krajoznawstwa <i>Cel strategiczny 2.</i> Kształcenie, szkolenie i doskonalenie kadr turystycznych <i>Cel strategiczny 3.</i> Wzrost zatrudnienia w usługach turystycznych</p> <p>Pole strategiczne: struktury organizacyjne Priorytet VI. Rozwój branżowych struktur organizacyjnych <i>Cel strategiczny 1.</i> Rozszerzanie i doskonalenie struktur organizacyjnych w regionalnej gospodarce turystycznej <i>Cel strategiczny 2.</i> Wspieranie instytucjonalne przedsiębiorczości w regionalnej gospodarce turystycznej.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Biała Księga Aglomeracji Poznańskiej Strategia Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej</p> <p>„Biała Księga Aglomeracji Poznańskiej” to dokument na poziomie ponadgminnym, zawierający propozycje kierunków rozwoju, programów i działań w odniesieniu do 5 osi strategicznych: gospodarka przestrzenna i środowisko, infrastruktura i organizacja transportu, gospodarka i rynek pracy, usługi społeczne, zarządzanie i marketing terytorialny.</p> <p>Dokument ten poświęcony jest perspektywie rozwojowej jednostek samorządowych współpracujących w ramach Rady Aglomeracji Poznańskiej. Stanowi on wynik wspólnej pracy badawczej i organizacyjnej członków Rady i czterech uczelni: Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Politechniki Poznańskiej, Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.</p> <p>Za priorytetowe dla dalszego rozwoju aglomeracji poznańskiej uznano 5 osi strategicznych:</p> <p>1. Gospodarka przestrzenna i środowisko. Programy: 1.1. Koncepcja zagospodarowania przestrzennego metropolii poznańskiej, 1.2. Poprawa standardów planistycznych, urbanistycznych i architektonicznych, 1.3. Ochrona i kształtowanie obrazu kulturowego, 1.4. Wielofunkcyjna gospodarka rolna, 1.5. Kształtowanie i ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych, 1.6. Jakość i dyspozycyjność zasobów wodnych, 1.7. Zintegrowany system gospodarki odpadami, 1.8. Ekologiczne środowisko zamieszkania.</p> <p>2. Infrastruktura i organizacja transportu. Programy: 2.1. Metropolitalny wielofunkcyjny węzeł transportowy, 2.2. Kolej metropolitalna, 2.3. Zintegrowany transport publiczny, 2.4. Infrastruktura i ruch rowerowy.</p> <p>3. Gospodarka i rynek pracy. Programy: 3.1. Harmonizacja wspierania gospodarki, 3.2. Powiązania i transfer technologii, 3.3. Monitoring podaży i popytu na pracę, 3.4. Współpraca systemu edukacji z gospodarką.</p> <p>4. Usługi społeczne. Programy: 4.1. Jakość i organizacja edukacji, 4.2. Współpraca i uczestnictwo w kulturze, 4.3. Metropolitalna oferta turystyczna, 4.4. Metropolia sportu, 4.5. Bezpieczeństwo publiczne w metropolii, 4.6. Metropolia równych możliwości społecznych.</p>

	<p>5. Zintegrowane zarządzanie i marketing terytorialny.</p> <p>Programy:</p> <p>5.1. Instytucje współpracy metropolitalnej,</p> <p>5.2. Standardy usług publicznych,</p> <p>5.3. Metropolitalny system informacyjny,</p> <p>5.4 Strategia marki i produkty metropolitalne,</p> <p>5.5. Metropolia w sieci międzynarodowej,</p> <p>5.6. Tożsamość metropolitalna.</p>
7.	<p style="text-align: center;">Strategia Promocji Gospodarczej Województwa Wielkopolskiego 2011-2020</p> <p>Celem głównym w zakresie promocji gospodarki i regionu jest dążenie do wzrostu konkurencyjności województwa w kontekście globalnym, podniesienia jego pozycji w kontekście krajowym i międzynarodowym, wzmocnienia wizerunku regionu oraz wytwarzanych w nim produktów i oferowanych usług.</p> <p>Realizacja wizji założonej w Strategii zaplanowana została w formie pięciu linii strategicznych. Linie te odpowiadają na zidentyfikowane w ramach diagnozy regionu jego słabe strony z punktu widzenia promocji gospodarczej, realizując trzy nadrzędne cele Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawę współpracy podmiotów regionu w zakresie działań promocyjnych; • Poprawę rozpoznawalności województwa na rynkach zewnętrznych; • Podnoszenie konkurencyjności regionalnej gospodarki na tle krajowym i międzynarodowym. <p>Układ pięciu linii strategicznych przedstawia się następująco:</p> <p>1. Linia Strategiczna – System Promocji Gospodarczej Wielkopolski. Cel strategiczny: Pobudzenie współpracy instytucjonalnej na rzecz promocji gospodarczej.</p> <p>2. Linia Strategiczna – Wizerunek Regionu. Cel strategiczny: Poprawa wizerunku i rozpoznawalności regionu.</p> <p>3. Linia Strategiczna – Przedsiębiorstwa. Cel strategiczny: Rozszerzenie działalności wielkopolskich przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych.</p> <p>4. Linia Strategiczna – Inwestycje. Cel strategiczny: Zapewnienie napływu inwestycji pozwalających na podnoszenie konkurencyjności regionu.</p> <p>5. Linia Strategiczna – Turystyka Biznesowa. Cel strategiczny: Wzmocnienie pozycji Wielkopolski jako lidera targów, konferencji i wyjazdów motywacyjnych.</p>
8.	<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006 - 2013</p> <p>Wizja Powiat poznański, tworząc z miastem Poznaniem aglomerację poznańską, rozwija się bardzo dynamicznie zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Stopa bezrobocia spada, a mieszkańcy powiatu mają łatwy dostęp do pracy, edukacji, miejsc wypoczynku, kultury i opieki zdrowotnej. Duża liczba mieszkańców powiatu nie stwarza zagrożenia dla środowiska naturalnego, lecz pozytywnie oddziałuje na rozwój szkolnictwa i usług komercyjnych.</p> <p>Cel strategiczny 1: Kształtowanie przestrzeni podwyższające jakość życia oraz wspieranie rozwoju gospodarczego powiatu.</p> <p>Cel szczegółowy 1: Rozwój systemu komunikacji drogowej. Cel szczegółowy 2: Poprawa stanu środowiska naturalnego. Cel szczegółowy 3: Rozwój przedsiębiorczości w powiecie - tworzenie platformy współpracy z przedsiębiorcami. Cel szczegółowy 4: Poprawa i rozwój usług publicznych.</p> <p>Cel strategiczny 2: Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców oraz dostosowanie ich kwalifikacji i kompetencji do potrzeb rynku pracy w aglomeracji poznańskiej.</p> <p>Cel szczegółowy 5: Rozwój systemu oświaty w powiecie.</p>

	<p>Cel szczegółowy 6: Promocja zatrudnienia, ograniczenie zjawiska wysokiego poziomu bezrobocia i eliminacja jego negatywnych skutków.</p> <p>Cel strategiczny 3: Wzrost integracji społecznej, poprawa zdrowotności i bezpieczeństwa publicznego mieszkańców.</p> <p>Cel szczegółowy 7: Wzrost spójności i wzmocnienie integracji społecznej.</p> <p>Cel szczegółowy 8: Poprawa stanu zdrowia mieszkańców powiatu – rozwój systemu opieki zdrowotnej.</p> <p>Cel szczegółowy 9: Podwyższenie stanu i poczucia bezpieczeństwa w powiecie.</p> <p>Cel szczegółowy 10: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Cel strategiczny 4: Zwiększenie efektywności wykorzystania walorów przyrodniczych i potencjału kulturowego.</p> <p>Cel szczegółowy 11: Rozwój potencjału turystycznego powiatu.</p> <p>Cel szczegółowy 12: Rozwój działalności kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej.</p>
9.	Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Poznańskiego w latach 2007 - 2013
	<p>Poniżej przedstawiono zamierzenia inwestycyjne powiatu poznańskiego w latach 2007 – 2013 które w sposób bezpośredni oddziałują na gminę Czerwonak oraz jej mieszkańców:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój Społeczeństwa Informacyjnego w powiecie poznańskim poprzez unowocześnienie usług publicznych on-line – wdrożenie systemu e-urząd; • Przebudowa drogi powiatowej nr 2406P Poznań- Bolechowo odcinek od początku miejscowości Biedrusko do początku mostu nad rz. Wartą; • Przebudowa drogi powiatowej nr 2406P Poznań- Bolechowo odcinek od mostu nad rz. Wartą do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 196; • Promocja terenów inwestycyjnych powiatu poznańskiego w ramach utworzonego Biura ds. obsługi inwestora; • Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej na terenie powiatu poznańskiego; • Stworzenie otwartej strefy rekreacji dziecięcej na potrzeby uczniów Ośrodka Szkolno – Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Owińskach oraz mieszkańców powiatu poznańskiego; • Modernizacja zabytkowego zespołu pocysterskiego - budynku Ośrodka Szkolno Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Owińskach.
10.	Plan Ochrony Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka
	<p>Celem ochrony przyrody parku jest, zachowanie kompleksu leśnego o dużych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i naukowo-dydaktycznych, a w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zachowanie ciągłości oraz różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych wraz ze spontanicznymi procesami ich dynamiki; 2) zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk; 3) ochrona torfowisk i innych środowisk wilgotnych oraz bagiennych; 4) zachowanie naturalnych ekosystemów wodnych; 5) utrzymanie cennych ekosystemów nieleśnych, w tym: murawowych, łąkowych, ziołoroślowych i zaroślowych; 6) zachowanie naturalnej rzeźby terenu; 7) utrzymanie walorów kulturowych historycznych traktów: Annowskiego, Bednarskiego, Pławińskiego, Poznańskiego i Zielonkowskiego; 8) kształtowanie struktury przestrzennej na terenie parku z uwzględnieniem swoistych cech miejscowego krajobrazu rolniczego.

Tabela 4 Miejscowe akty prawne dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego obowiązujące w Gminie Czerwonak

1.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Czerwonak na lata 2008 - 2017
	<p>Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem o charakterze strategicznym, który wspomaga proces zarządzania na poziomie lokalnym. Określa diagnozę sytuacji społeczno - gospodarczej obszaru gminy i podstawowych problemów rozwoju, artykułuje ogólne cele o charakterze strategicznym oraz sposoby ich rozwiązania.</p> <p>Priorytetowymi zamierzeniami władz samorządowych, są: zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu życia oraz stwarzanie mieszkańcom i przyjezdnym dogodnych warunków do rekreacji i turystyki. Istotnym kierunkiem działań samorządu jest także dbałość o rozwój gospodarczy Gminy, bowiem przyczynia się on zarówno do zwiększenia możliwości rozwoju infrastruktury i świadczenia usług na rzecz ludności, jak i wzrostu dochodów indywidualnych.</p> <p>Osiągnięciu celu nadrzędnego zostanie zrealizowane poprzez osiągnięcie następujących celów strategicznych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Poprawa warunków życia mieszkańców. 2) Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy. 3) Rozwój usług społecznych na terenie Gminy.
2.	Strategia Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2002 - 2011
	<p>Misja Jesteśmy gminą atrakcyjnie położoną w obrębie aglomeracji poznańskiej. Dzięki licznym atutom środowiska naturalnego oraz rozwiniętej infrastrukturze, stwarzamy korzystne warunki zamieszkania, spędzania wolnego czasu oraz prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>Główne cele strategiczne w sposób bezpośredni nawiązujące do misji to:</p> <p>Cel strategiczny 1: Poprawa warunków życia mieszkańców. Program 1.1. Rozwiązania komunikacyjne. Program 1.2. Infrastruktura techniczna. Program 1.3. Gospodarka mieszkaniowa. Program 1.4. Ochrona środowiska. Program 1.5. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego.</p> <p>Cel strategiczny 2: Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy. Program 2.1. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji. Program 2.2. Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy. Cel strategiczny 3: Rozwój usług społecznych na terenie Gminy. Program 3.1. Oświata, kultura, sport. Program 3.2. Zdrowie i pomoc społeczna, bezpieczeństwo.</p>
3.	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2009 - 2014
	<p>Głównym celem gminy jest kreowanie lokalnej polityki społecznej, zmierzającej do poprawy warunków życia mieszkańców gminy Czerwonak.</p> <p>W wyniku przeprowadzonych analiz sfery społecznej na terenie gminy Czerwonak wyodrębniono następujące obszary problemowe:</p> <p>1) Bezrobocie. Cel główny: Aktywne działania instytucji, władz lokalnych i społeczności ograniczających negatywne skutki zjawiska bezrobocia.</p> <p>2) Patologie społeczne. Cel główny: Zmiana jakości życia rodzin warunkiem ograniczenia patologii społecznych.</p> <p>3) Kryzys funkcji rodziny. Cel główny: Sprawny system zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowe wsparcie</p>

	rodziny. 4) Marginalizacja grup społecznych. Cel główny: Budowanie świadomości społecznej i znoszenie barier jako czynnik tworzenia otwartej społeczności lokalnej.
4.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czerwonak na rok 2011
	Głównym celem Programu jest poprawa jakości życia osób i rodzin dotkniętych problemem nadużywania i uzależnienia od alkoholu oraz przemocą domową. Cel szczegółowy 1: Zwiększenie świadomości społecznej, poszerzenie wiedzy społeczności lokalnej na temat problemów związanych z nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności wsparcia, pomocy i terapii dla osób nadużywających alkoholu, uzależnionych i ich rodzin. Cel szczegółowy 3: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób uzależnionych i nadużywających alkoholu i ich rodzin.
5.	Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak na lata 2011 - 2013
	Głównym celem programu jest przeciwdziałanie podejmowaniu zachowań ryzykownych wśród młodzieży. Działania podejmowane w programie nakierowane są na podwyższenie granicy wieku podejmowania tych zachowań, a w następstwie ograniczenie ilości osób zażywających środki psychoaktywne. Cele szczegółowe: Cel nr 1. Koordynacja działań profilaktycznych na terenie gminy Czerwonak. Cel nr 2. Minimalizowanie zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży. Cel nr 3. Podniesienie stanu wiedzy społeczności lokalnej na temat problemu zagrożeń związanych ze środkami psychoaktywnymi.
6.	Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czerwonak
	W celu realizacji przyjętych założeń Programu Ochrony Środowiska wyznaczono cele ekologiczne, a w ich ramach kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Czerwonak, stanowiące podstawę dla realizacji konkretnych zadań ekologicznych na przestrzeni kilkunastu lat. Cel 1: Ochrona zasobów wodnych. Cel 2: ochrona powietrza atmosferycznego. Cel 3: ochrona klimatu akustycznego. Cel 4: Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Cel 5: Ochrona powierzchni ziemi. Cel 6: Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska. Cel 7: Nadzwyczajne zagrożenia środowiska. Cel 8: Ochrona przyrody. Cel 9: Edukacja ekologiczna. Cel 10: Monitoring środowiska i Programu.
7.	Gminny Program Poprawy Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego na lata 2009 - 2012
	Program stanowi załącznik do uchwały Nr 227/XXXIII/2008 Rady Gminy Czerwonak z dnia 18 grudnia 2008 r. Cele główne Programu: 1. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy. 2. Osiągnięcie wzrostu świadomości społecznej mieszkańców w zakresie konieczności wspólnego działania dla poprawy bezpieczeństwa i wykrywalności przestępstw.

	<p>3. Wzrost poszanowania prawa na terenie gminy i kreowanie w tym zakresie właściwych postaw obywatelskich.</p> <p>4. Kontynuowanie sprawdzonych, skutecznych działań o charakterze prewencyjnym wpływających na ograniczenie bądź eliminację uciążliwych zdarzeń, nieprawidłowości i zagrożeń na terenie gminy Czerwonak.</p> <p>5. Kontynuowanie działań w kierunku dalszej poprawy stanu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz bezpieczeństwa fizycznego szkół i przedszkoli.</p>
8.	Plan Gospodarki Odpadami Komunalnymi dla Gminy Czerwonak na lata 2009 - 2012
	<p>Cel ogólny Programu: Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów w sektorze komunalnym oraz prowadzenie systemu odzysku i unieszkodliwiania zgodnego z normami europejskimi.</p> <p>Cele krótkookresowe na lata 2009 – 2012:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Deponowanie na składowisku nie więcej niż 85% wytworzonych odpadów komunalnych. 2. Zwiększenie ilości wyselekcjonowanych odpadów komunalnych przekazywanych do odzysku. 3. Rozszerzenie zakresu systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych. 4. Eksploatacja istniejącego składowiska odpadów w m. Owińska zgodnie z decyzjami administracyjnymi do końca 2010 roku. 5. Skierowanie w roku 2010 na składowisko do 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995). 6. Osiągnięcie w roku 2010 zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów: <ul style="list-style-type: none"> •odpady wielkogabarytowe: 50% •odpady budowlane: 40% •odpady niebezpieczne (z grupy odpadów komunalnych): 50% 7. Wyeliminowanie nielegalnego składowania odpadów komunalnych w miejscach do tego nieprzeznaczonych (dzikie wysypiska odpadów).

Podsumowanie

Znaczącym dla Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak jest fakt, iż rozwój społeczno – gospodarczy na poziomie lokalnym, zarówno na europejskim, jak i krajowym szczeblu administracyjnym uznawany jest za fundamentalną podstawę rozwoju regionów. Istnieje przekonanie o potrzebie zwiększania potencjału ekonomicznego poszczególnych samorządów lokalnych. Wywnioskować to można po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na rozwój społeczno - gospodarczy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu i rozwoju lokalnej gospodarki, przestrzeni publicznej i spraw społecznych. Znajduje to wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Znajomość prawidłowości i uwarunkowań, którym podlega rozwój społeczno - gospodarczy przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz rozwojowych. Wobec złożoności wielu procesów składających się na rozwój gminy Czerwonak taką sytuację należy uznać za szansę dla jej dalszego rozwoju.

Należy wskazać na wzrastającą tendencję do postrzegania gospodarki jako istotnego elementu rozwoju samorządności lokalnej przez instytucje tworzące prawo.

Rozwój społeczno – gospodarczy w lokalnych samorządach na szczeblu krajowym znajduje coraz lepsze umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce państwa, choć nie obywa się

bez pojedynczych prób zmierzających do centralizacji decyzji dotyczących różnych poziomów polskiej samorządności. Powstające kolejno krajowe strategie rozwoju dotyczące poszczególnych segmentów społeczno - gospodarczych są ważnym instrumentem sterowania rozwojem polskich samorządów.

Dają one szansę na większą spójność, koordynację a w efekcie wzajemne wzmocnienie działań państwa z podejmowanymi na innych szczeblach zarządzania terytorialnego.

Jeżeli rozwój ma przebiegać w sposób harmonijny i zrównoważony, to Strategia rozwoju na szczeblu lokalnym nie może być tworzona w oderwaniu od kontekstu regionalnego.

Warunkiem zrównoważonego rozwoju gminy Czerwonak, w rozmienieniu równego dostępu mieszkańców do zasobów kultury, infrastruktury społeczno – gospodarczej i miejsc pracy, winny stać się przemyślane i dobrze organizowane działania promocyjne oraz poszerzenie informacji o przyjętych planach rozwoju gminy. Przyjęte cele i kierunki działania winny być spójne z dokumentami wyższego rzędu.

Obecność Polski w Unii Europejskiej powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego. Istotne znaczenie zyskuje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej. W przypadku gminy Czerwonak korzystny wpływ na jej rozwój i znaczenie w regionie wywierają inwestycje i projekty finansowane z funduszy UE.

3. RAPORT O STANIE GMINY CZERWONAK

3.1. Ogólna charakterystyka gminy¹¹

Gmina Czerwonak wchodząca w skład powiatu poznańskiego położona jest na terenie Niziny Wielkopolskiej w Województwie Wielkopolskim. Granice przestrzenne gminy wyznacza od zachodu Warta, a od wschodu zalesione tereny Puszczy Zielonki. Od strony północnej graniczy z gminą Murowana Goślina, a od południa z miastem Poznań.

Na sieć osadniczą gminy składa się 17 miejscowości: Annowo, Bolechowo, Bolechowo-Osiedle, Bolechówko, Czerwonak, Dębogóra, Kicin, Kliny, Koziegłowy, Ludwikowo, Mielno, Miękowo, Owińska, Potasze, Promnice, Szlachęcin i Trzaskowo.

Powierzchnia gminy wynosi 82,2 km². Gminę zamieszkuje blisko 25 tysięcy mieszkańców.

Obecnie budownictwo mieszkaniowe dynamicznie rozwija się w rejonie miejscowości Koziegłowy, gdzie mieszka blisko połowa mieszkańców gminy, drugą miejscowością o wysokim stopniu zaludnienia jest Czerwonak – siedziba władz samorządowych. Mieszkańców przybywa również w niewielkim Kicinie – od 2005 r. we wsi przybyło prawie 400 mieszkańców.

Gmina Czerwonak ze względu na swoją lokalizację, stała się częścią aglomeracji poznańskiej pełniąc funkcję zaplecza mieszkaniowego stolicy Wielkopolski.

Gmina posiada wysoki stopień zwodociągowania (99%), skanalizowania oraz zgazyfikowania. Dobrze rozwinięta infrastruktura oraz atrakcyjne położenie w pobliżu stolicy aglomeracji czyni gminę atrakcyjną dla potencjalnych inwestorów i nowych mieszkańców.

Ponadto oś transportową stanowi droga wojewódzka nr 196 z Poznania do Wągrowca, do której równolegle przebiega linia kolejowa z 3 stacjami w Czerwonaku, Owińskich i Bolechowie.

Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę społeczną. W jej granicach funkcjonuje 7 przedszkoli, 5 szkół podstawowych, 3 gimnazja, 2 szkoły średnie i ośrodek szkolno – wychowawczy dla dzieci niewidomych. Istnieją również dobre warunki do uprawiania sportu i rekreacji z uwagi na dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową i rekreacyjną.

¹¹ Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak oraz informacji zawartych na stronie internetowej gminy.

Rysunek 1 Położenie gminy Czerwonak

Źródło: www.gminy.pl

Gmina Czerwonak należy do dziewięciu stowarzyszeń międzygminnych zajmujących się m.in. tematyką ochrony Puszczy Zielonki, gospodarki odpadami, rozwoju turystyki i rekreacji, transportu i komunikacji.

Będąc członkiem Międzygminnego Związku „Puszcza Zielonka” (od 2000 r.) gmina aktywnie uczestniczy w projektach na rzecz ochrony środowiska naturalnego m. in. realizując kompleksowe projekty dotyczące gospodarki wodościekowej na terenie gmin członkowskich.

Ponadto gmina od lat działa aktywnie w takich stowarzyszeniach międzygminnych jak:

- ✓ Związek Gmin Wiejskich RP, którego podstawowym celem jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska. Działania Związku prowadzone są na wielu płaszczyznach. Dotyczą zarówno negocjacji z Rządem, konsultacji w Parlamencie, wymiany doświadczeń pomiędzy członkami, jak i działań w celu gospodarczego i kulturalnego rozwoju gmin wiejskich (od 1993 r.).
- ✓ Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, które działa na rzecz integracji poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego. Stanowi forum wymiany doświadczeń i inicjatyw skierowanych na rozwój Wielkopolski (od 2002 r.).

- ✓ Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna, przyczyniająca się do kreowania i promowania pozytywnego i atrakcyjnego wizerunku aglomeracji poznańskiej m.in. poprzez udział w najważniejszych krajowych i zagranicznych targach turystycznych, poprzez akcje promocyjne i prezentacje prowadzone w Polsce i zagranicą oraz poprzez organizowanie wizyt studyjnych dla dziennikarzy turystycznych i touroperatorów. Członkowie stowarzyszenia podejmują także działania na rzecz rozwoju lokalnej infrastruktury turystycznej oraz poprawy jakości obsługi gości (od 2003 r.).
- ✓ Stowarzyszenie Jednostek Samorządu Terytorialnego „Komunikacja”, którego zadaniem jest podejmowanie działań na rzecz rozwoju szlaków komunikacyjnych w województwie wielkopolskim, występowanie z inicjatywą budowy dróg, połączeń kolejowych, obwodnic, wykonywanie planów administracyjnych, adaptacyjnych, studia wykonawcze, planowanie strategiczne, koncepcje (od 2000 r.).
- ✓ Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych „WOKiSS”, którego generalnym celem jest wspieranie idei samorządu terytorialnego. Stowarzyszenie podejmuje szereg działań nakierowanych na modernizację struktur jednostek samorządowych tak, aby umożliwić ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników zatrudnionych w administracji samorządowej. Ponadto Stowarzyszenie prowadzi działalność informacyjno-doradczą, a także opracowuje i wdraża nowoczesne programy wspomagające procesy zarządzania (od 1991 r.).
- ✓ Związek Międzygminny „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej”, którego celem jest wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie gospodarki odpadami (od 2008 r.).
- ✓ Lokalna Grupa Działania Światowid, w której gmina Czerwonak jest członkiem Rady Projektowej. Statutowymi zadaniami LGD Światowid jest działalność na rzecz wielofunkcyjnego rozwoju i poprawy warunków życia na wsi, wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia infrastruktury technicznej i społecznej na terenie gmin zrzeszonych, służącej zrównoważonemu rozwojowi obszaru działania oraz promowanie regionu pod względem turystycznym i inwestycyjnym (od 2009 r.).
- ✓ Związek Międzygminny „Schronisko dla zwierząt – SCHRONISKO”, który wykonuje zadania publiczne w zakresie tworzenia warunków niezbędnych dla utrzymania czystości w gminach oraz zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom poprzez eksploatację międzygminnego schroniska dla bezdomnych zwierząt (od 2007 r.).

Za swoją dotychczasową działalność na rzecz rozbudowy obiektów sportowych gmina Czerwonak została uhonorowana wyróżnieniem „Sportowa Gmina” przyznawanym przez Zarząd Polskiego Klubu Infrastruktury Sportowej. Ponadto w ramach konkursu ‘Gminess – Oskary Sportowe’ gmina została wyróżniona w kategorii: Turystyczna Gmina. Kolejne wyróżnienie zostało przyznane w kategorii: promocja, reklama sportu, turystyki i rekreacji.

Ponadto za swoją dotychczasową działalność gmina uzyskała następujące tytuły i certyfikaty:

- Nagroda HIT 2003,
- Gmina Fair Play 2007 i 2008,
- Najwyższa Jakość w Ochronie Środowiska 2006 i 2008 r.,
- Nagroda „Złoty Trzos” za budynek pływalni w Koziegłowach,
- Polskie Godło Promocyjne „Teraz Polska” 2010 r. ,
- Certyfikat „Samorząd Przyjazny Rodzinie” potwierdzający, że gmina Czerwonak należy do grona samorządów aktywnie zaangażowanych w Ogólnopolską Kampanię „Postaw na rodzinę!”,
- Europejska Gmina, Europejskie Miasto w województwie wielkopolskim 2010 r.
- Certyfikat ISO 9001:2008 potwierdzający, że Urząd Gminy Czerwonak wdrożył i realizuje system zarządzania jakością 2010 r..
- Certyfikat “Gmina dbająca o finanse mieszkańców” 2010 r.

Podsumowując ogólną charakterystykę gminy Czerwonak należy podkreślić, że aktywna współpraca na szczeblu ponadlokalnym ma duże znaczenie dla organizacji sprawnego zarządzania całym obszarem gospodarczym gminy i jej otoczenia. Uczestnictwo gminy w wielu inicjatywach ponadlokalnych o charakterze społeczno–gospodarczym przyczynia się bezpośrednio do artykułowania interesów gminy w stosunku do Poznania i gmin z obszarów Puszczy Zielonki.

3.2. Rys historyczny¹²

W obecnych granicach gminy najstarsze ślady osadnictwa pochodzą ze schyłkowej fazy starszej epoki kamienia - paleolitu. Stanowisko z tego okresu znajduje się w Promnicach. Pochodzące stamtąd narzędzia krzemienne reprezentują tzw. kulturę świderską. Z następnej epoki - mezolitu (8000-4500 l.p.n.e.) znane są stanowiska z zabytkami krzemiennymi z Bolechowa i Promnic. W kolejnej epoce, neolicie (4500-1800 l. p.n.e.) teren ten okupują sporadycznie przedstawiciele dwóch kultur archeologicznych: kultury pucharów lejkowatych i kultury amfor kulistych. Stanowiska kultury pucharów lejkowatych występują w Bolechowie, Czerwonaku, Dębogórze, Kicinie, Koziegłowach, Miękówku, Owińskach i Promnicach. Kultura amfor kulistych reprezentowana jest w Koziegłowach. Rozwój osadnictwa następuje w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza, w czasach tzw. kultury łużyckiej (1300-400 l. p.n.e.). W tym czasie pod osadnictwo zajęte zostają wszystkie atrakcyjne ekumeny, przede wszystkim doliny cieków wodnych. Bogato reprezentowane było osadnictwo w okresie wpływów rzymskich (pierwsze wieki naszej ery). Następuje wtedy intensyfikacja osadnictwa. Związane z tym są skupiska osadnicze w Bolechowie, Dębogórze, Kicinie, znane jest również cmentarzysko z tego okresu w Owińskach i Promnicach. Najliczniej reprezentowane jest osadnictwo z okresu średniowiecza. Zajmowane były wtedy nie tylko rejony dolin rzecznych, ale także tereny

¹² Informacje pochodzą ze strony internetowej oraz książki Marka Rezlera: „Na skraju puszczy - gmina Czerwonak w przeszłości, teraźniejszości i legendzie”, 2006.

wysoczyzny. W tym czasie ukształtował się obecny układ miejscowości, stąd koncentracja pozostałości osadnictwa średniowiecznego w rejonie większości miejscowości.

Obszar objęty zasięgiem dzisiejszej gminy Czerwonak aż do okresu międzywojennego nie stanowił samodzielnej jednostki administracyjnej. Miejscowości położone na tym obszarze stanowiły własność prywatną (częściowo biskupów poznańskich, zakonu cysterek, niemieckiej rodziny von Treskow), w okresie zaborów znajdowały się na obszarze powiatu Poznań Wschód, a w międzywojennym – powiatu poznańskiego. Gmina Czerwonak to jednostka administracyjna o dość nowej genezie. Utworzono ją w latach 1931-1932 z 12 wsi położonych na północ od Poznania. Pierwszym wójtem został właściciel młyna, Franciszek Sausz. Na przestrzeni lat w wyniku zmian administracyjnych w kraju kilkakrotnie zmieniano układ terytorialny gminy Czerwonak, ostatecznie zawierając w jej granicach 17 wsi: Annowo, Bolechowo, Bolechowo Osiedle, Bolechówko, Czerwonak, Dębogórę, Kicin, Kliny, Koziegłowy, Ludwikowo, Mielno, Miękowo, Owińska, Potasze, Promnice, Szlachcin i Trzaskowo.

Historia miejscowości Owińska, ale także bogactwo historyczne i kulturowe innych wsi m.in. Kicina, gwarantują wysoką atrakcyjność turystyczną gminy Czerwonak w zakresie tworzenia projektów, takich jak historyczne trasy turystyczne i parki kulturowe. Przedsięwzięcia tego typu mogłyby być tworzone w ramach partnerstwa publiczno – publicznego i publiczno – prywatnego we współpracy z samorządem miasta Poznania z korzyścią dla obydwu gmin w zakresie dwukierunkowego ruchu turystycznego, a zagospodarowanie obiektu po byłej gorzelnii i obiektów pałacowych w Owińskich wzmocniłoby istniejące walory kulturowe i przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki na terenie gminy.

3.3. Gmina Czerwonak w statystyce

3.3.1. Struktura ludności

Tabela 5 Przekrój statystyczny gminy Czerwonak

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.
Stan ludności ogółem, w tym:	23 908	24 525	25 056	25 455	25 859
mężczyźni	11 721	12 002	12 211	12 389	12 608
kobiety	12 187	12 523	12 845	13 066	13 251
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	5 014	5 019	5 054	5 077	5 167
mężczyźni	2 600	2 574	2 588	2 591	2 663
kobiety	2 414	2 445	2 466	2 486	2 504
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	16 800	17 291	17 642	17 870	18 040
mężczyźni	8 453	8 744	8 927	9 075	9 192
kobiety	8 347	8 547	8 715	8 795	8 848
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	2 094	2 215	2 360	2 508	6 650

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.
mężczyźni	668	684	696	723	3 498
kobiety	1 426	1 531	1 664	1 785	3 152
Urodzenia żywe	271	289	314	301	339
Zgony ogółem	132	142	123	148	156
Przyrost naturalny	139	147		153	183

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak oraz Główny Urząd Statystyczny

Liczba ludności gminy według stanu na koniec grudnia 2010r. wyniosła 25 859 osób i w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku wzrosła o 404 osoby. W ogólnej liczbie mieszkańców gminy, podobnie jak w roku 2008 i 2007, występowała przewaga kobiet w stosunku do liczby mężczyzn. Kobiety stanowiły bowiem 51,2% społeczeństwa.

Sieć osadnicza gminy obejmuje 17 wsi, które podzielone są na 11 sołectw i 3 osiedla. Jednostki osadnicze pod względem liczby mieszkańców są bardzo zróżnicowane. Prawie połowa ludności mieszka w miejscowości Koziegłowy, które stały się typową „sypialnią” miasta Poznania.

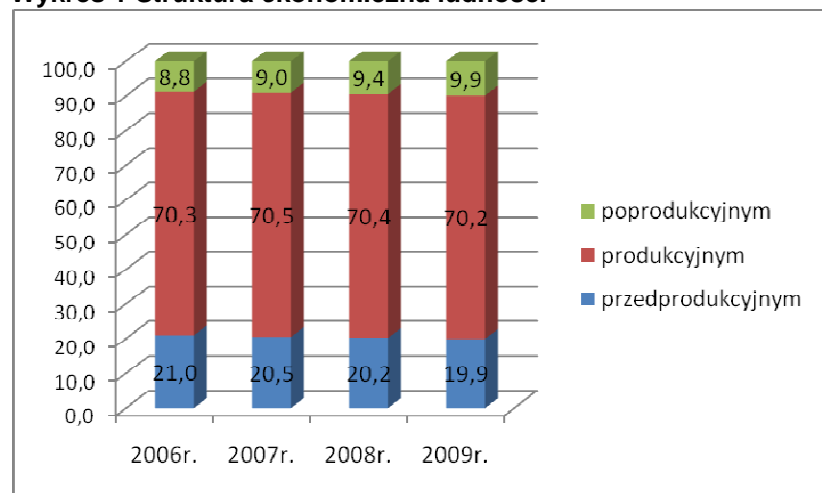
Na 1 km² powierzchni ogólnej gminy przypadało przeciętnie 314 osób, przy średniej dla powiatu poznańskiego 168 osób, a dla województwa wielkopolskiego 114 osób.

W latach 2006 – 2010 odnotowano systematyczny wzrost liczby urodzeń żywych, i tak w roku 2006 zarejestrowano 271 urodzeń żywych, natomiast rok 2010 przyniósł 339 urodzeń żywych.

W roku 2010 zmarło 156 osób, tj. o 8 więcej niż w 2009 roku oraz o 24 osoby więcej w stosunku do analizowanego 2006 roku.

Liczba zgonów w roku 2010 była o 27 niższa od liczby urodzeń żywych. Przyrost naturalny w badanym okresie osiągał wartości dodatnie i systematycznie wzrastał.

Wykres 1 Struktura ekonomiczna ludności

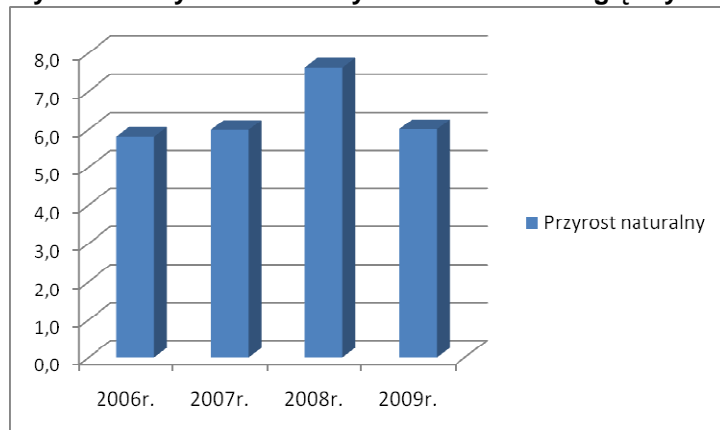
Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Struktura ludności gminy według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2010 ukazuje przewagę ludności w wieku produkcyjnym, która stanowiła 70,20% ludności ogółem. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 9,85% ludności zamieszkującej obszar gminy, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym kształtowała się na poziomie 19,85% ludności ogółem.

Analizując populację gminy według ekonomicznych grup wiekowych na przełomie lat 2006-2010 nie zauważa się znaczących różnic w udziale procentowym ludności w wieku produkcyjnym, poprodukcyjnym oraz w wieku przedprodukcyjnym. Ta sama tendencja utrzymywała się w latach 2006 – 2010 zarówno w powiecie poznańskim jak i w województwie wielkopolskim. W analizowanym okresie czasu na terenie powiatu poznańskiego najwyższy udział procentowy ludności według ekonomicznych grup wiekowych stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, których liczba kształtowała się w przedziale od 66,39% w roku 2006 do 66,49% w roku 2010. Natomiast najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, które w 2010 roku osiągnęły poziom 12,11%, a w roku 2006 kształtowały się na poziomie 11,62%.

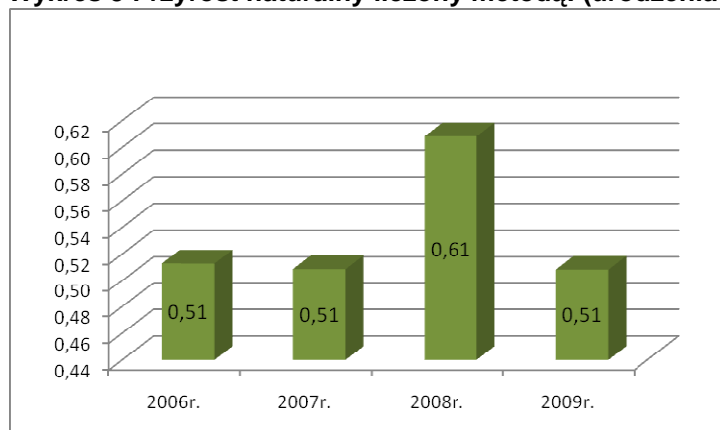
Analogiczne dane dotyczące województwa wielkopolskiego wynoszą odpowiednio: udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2006 – 2010 od 64,77% w 2006 roku do 64,97% w 2010 roku. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w latach 2006 – 2010 wynosiła w 2006 roku 14,13%, natomiast w 2010 roku osiągnęła poziom 15,01%.

Wykres 2 Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Wykres 3 Przyrost naturalny liczony metodą: (urodzenia żywe – zgony): urodzenia żywe

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Analiza demograficzna napawa optymizmem ze względu na wysoki procentowy udział w wieku przedprodukcyjnym będąca powyżej średniej w regionie zestawieniu z liczbą mieszkańców w wieku poprodukcyjnym pozwala prognozować, że postępujący proces starzenia się społeczeństwa

w regionie będzie przebiegać dużo szybciej niż wskazują to prognozy na terenie gminy Czerwonak. Utrzymujący się od wielu lat dodatni przyrost naturalny i rozwijające się nowe osadnictwo sprzyja korzystnemu rozwojowi struktury demograficznej na terenie gminy. Zjawisko to nie zwalnia jednak z projektowania na terenie gminy działań społecznych i organizacyjnych w sferze pomocy społecznej.

3.3.2. Działalność gospodarcza

Gmina Czerwonak należy do silnie uprzemysłowionych jednostek aglomeracji poznańskiej. Gmina posiada dobre warunki techniczne oraz przygotowane tereny inwestycyjne pod prowadzenie działalności gospodarczej, czym z roku na rok przyciąga nowych inwestorów.

Na terenie gminy liczba podmiotów gospodarki narodowej obejmująca podmioty zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON), tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, z wyłączeniem osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne kształtowała się na poziomie 3 143 podmiotów gospodarczych ogółem (stan na koniec 2010 roku).

W latach 2006 - 2010 obserwuje się wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Liczba podmiotów na koniec 2010 r. była wyższa niż w roku poprzednim o 163 podmioty (tj. o 5,5%) oraz wyższa niż na początku analizowanego okresu o 742 podmioty (tj. o 27,8%).

Tabela 6 Jednostki zarejestrowane wg sektorów własnościowych na terenie gminy w latach 2006-2010

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007	2008	2009	2010
Przedsiębiorstwa państwowe	3	1	1	1	1
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2 217	2 320	2 427	2 492	2450
Spółki handlowe	118	131	139	140	130
Spółdzielnie	6	6	6	6	8
Fundacje	7	7	8	8	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	30	30	33	34	32
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 671	2 787	2 907	2 980	2622

Źródło: Główny Urząd Statystyczny oraz dane z Urzędu Gminy Czerwonak

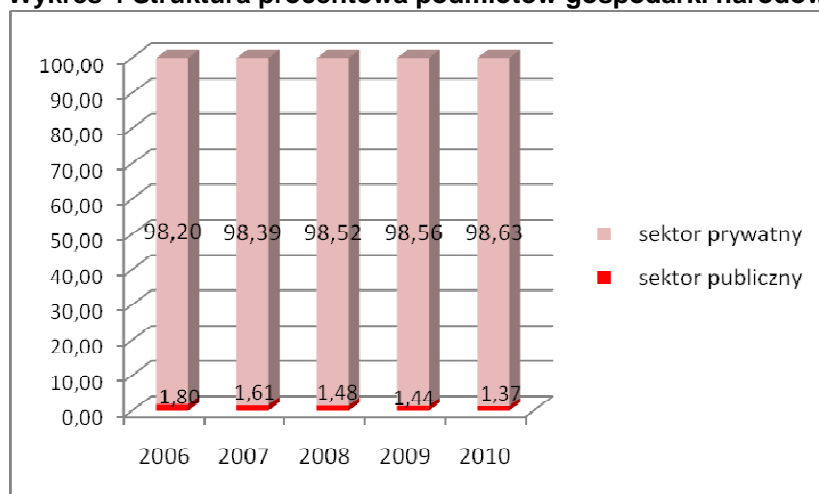
W strukturze form organizacyjno-prawnych istniejących podmiotów gospodarczych dominowała działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne.

Największe firmy na terenie gminy:

- Aquanet S.A.

- Solaris Bus&Coach S.A.
- Vox - Chemia Sp. z o.o.
- Zakłady Drobiarskie Koziegłowy Sp. z o.o.
- Enea Operator Sp. z o.o.
- Fabryka Produkcji Specjalnej Sp. z o.o.
- York Sp. z o.o.
- Power Engineering S.A.
- Fabryka Papieru Czerwonak Sp. z o.o.
- Spółdzielnia Mieszkaniowa im. 23 Lutego
- Guma - Bolechowo Sp. z o.o.
- Bentom S.A.
- Fabryka Armatury Hawle Sp. z o.o.
- Star Pipe Polska Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Transkom Sp. z o.o.
- Agencja Handlowa Czerwonak Sp. z o.o.
- EI - Cab Sp. z o.o.
- Promag - MS Sp. z o.o.

Wykres 4 Struktura procentowa podmiotów gospodarki narodowej w latach 2006-2010

Źródło: Opracowano na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Rosnąca z każdym rokiem liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Czerwonak, i to głównie w obszarze mikro – małych firm, winna stać się inspiracją dla tworzenia nowych ofert inwestycyjnych na terenie gminy w szczególności w jej północnej części. Korzystny rozkład procentowy – zdecydowana przewaga firm sektora prywatnego wpływa na większą efektywność i elastyczność na rynku. Oferty winny być powiązane z promocją tego terenu ukierunkowaną na grupy inwestorów, dla których bliskość Poznania jest argumentem dodatkowym, a nie podstawowym przy wyborze lokalizacji. Duże znaczenie dla inwestorów winno mieć otoczenie tego terenu. Jednocześnie analizując przyrost uruchamianych działalności gospodarczych należy zwrócić uwagę na ich lokalny charakter, w tym również w zakresie właścicielskim, stąd koniecznym jest funkcjonowanie systemu

wspierania mikro i małych przedsiębiorców oraz lokalny system preferencji ekonomicznych. Zmniejszający się z roku na rok udział sektora publicznego w stosunku do ogółu firm funkcjonujących na terenie gminy Czerwonak jest wskaźnikiem potwierdzającym wysokie tempo wzrostu gospodarczego na terenie gminy.

3.3.3. Struktura użytkowania gruntów oraz rolnictwo

Analiza struktury użytkowania gruntów mogłaby wskazywać na duże znaczenie sektora rolnego w strukturze gospodarczej gminy Czerwonak, gdyż 45% powierzchni obszaru gminy stanowią użytki rolne. Z danych z 2010 roku wynika, że na terenie gminy znajdowało się 374 gospodarstw rolnych, z których większość to gospodarstwa małe o areale od 1 do 5 ha¹³. Wskazuje to na niekorzystną strukturę agrarną i niską siłę ekonomiczną tych gospodarstw oraz ich małe zdolności do akumulacji kapitału. Spodziewać się raczej należy, że dla znacznej części właścicieli tych gospodarstw, praca na roli nie jest i nie będzie głównym źródłem utrzymania. Dużych gospodarstw (powyżej 15 ha) jest w Gminie 23, co stanowi 6,1% ogólnej ich liczby. Gospodarstwa te zajmują jednocześnie ponad 45% powierzchni ogólnego areалу. Jedne z większych to Przedsiębiorstwo Ogrodnicze „Owiplant” w Owińskach i Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Bolechowie.

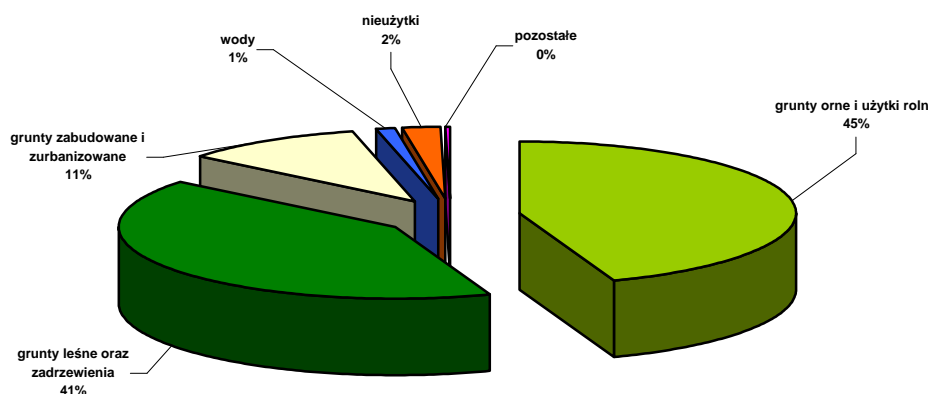
Gmina nie posiada szczególnie korzystnych warunków glebowych, gdyż w kategorii gruntów ornych nie występują gleby klas bonitacyjnych I i II, a gleby klas III i IV stanowią niespełna 50% całkowitej ich powierzchni. Gmina została zaliczona do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Stwarza to stosunkowo mało korzystne warunki do prowadzenia efektywnej gospodarki rolnej. Najlepsze jakościowo gleby mają wsie Bolechowo, Dębogóra i Kicin, zaś najgorsze - Promnice, Potasze i Czerwonak.

82% użytków rolnych stanowią grunty orne, natomiast w ogólnej powierzchni gminy 41% to użytki leśne oraz grunty zadrzewione, a 2,1% stanowią nieużytki.

Jakość gleb oraz produkcja zwierzęca przekładają się na rodzaj prowadzonych upraw na terenie gminy. Około 46% powierzchni zasiewów zajmują zboża, pozostała część to przede wszystkim ziemniaki i kukurydza.

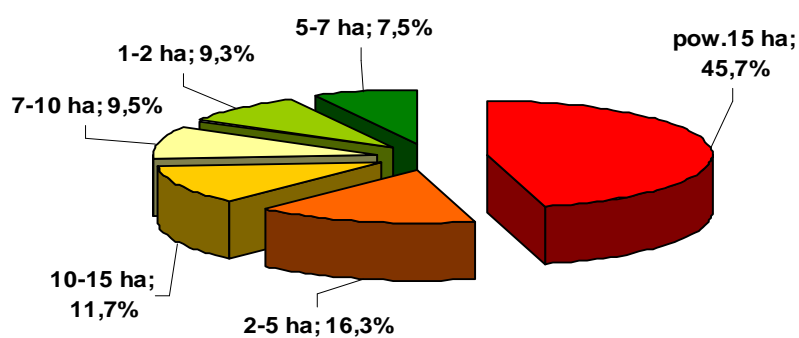
¹³ Źródło: Urząd Gminy Czerwonak 2010r.

Wykres 5 Rodzaje gruntów w gminie Czerwonak

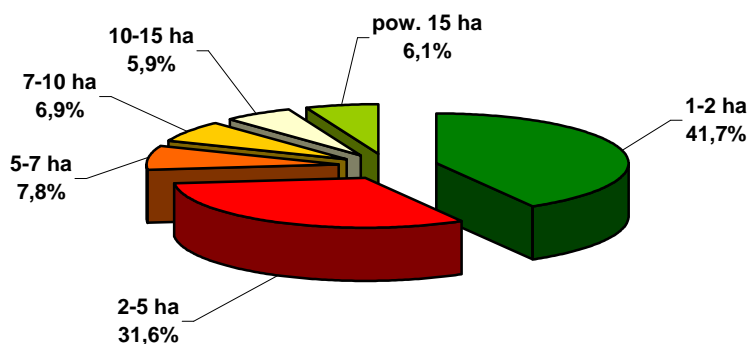
Źródło: Starostwo Powiatowe stan na 01.2011r.

Wykres 6 Struktura powierzchniowa gospodarstw rolnych

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak 2010r.

Wykres 7 Struktura ilościowa gospodarstw rolnych

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak 2010r.

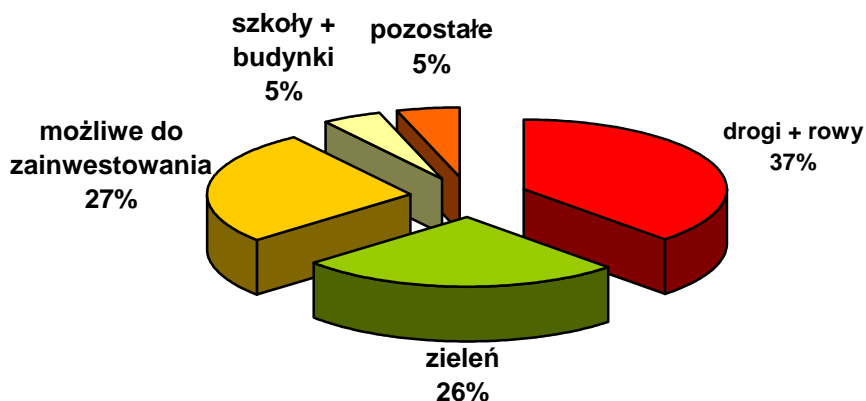
Wykres 8 Struktura upraw na terenie gminy Czerwonak

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak 2010r.

Struktura użytków rolnych w gminie stwarza warunki do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego w skali mikro w zakresie produkcji zdrowej żywności. Ponadto ze względu na funkcje rolnicze obszaru wiejskiego gminy, winny one stać się w wymiarze lokalnym jedną z podstaw rozwoju działalności gospodarczej prowadzonej w ramach mikroprzedsiębiorstw i dotacji na ten cel dostępnych w różnych formach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich czy to poprzez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa czy w ramach Lokalnej Grupy Działania, której gmina jest członkiem.

Wykres 9 Grunty stanowiące własność gminy Czerwonak

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak 2010r.

3.3.4. Infrastruktura techniczna

3.3.4.1 Transport i komunikacja

Na terenie gminy Czerwonak znajdują się drogi publiczne następujących kategorii: wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka nr 196 Poznań –Wągrowiec oraz następujące drogi powiatowe:

- Poznań – Bolechowo nr 2406P,
- Poznań – Wierzonka nr 2407P,
- Boduszewo – Tuczo – 2394P,
- Owińska – Mielno nr 2434P.

Sieć uliczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta, natomiast stan ich nawierzchni jest bardzo różny. Część z nich wymaga gruntownych remontów, a ponad 60% utwardzenia.

Na gminną sieć dróg składa się 137,8 km dróg lokalnych ujętych w ewidencji dróg. Z tego 69% stanowią drogi o nawierzchni gruntowej, pozostałe posiadają nawierzchnię trwałą. Gmina sprawuje nadzór nad bieżącym utrzymaniem dróg, które obejmuje: zimowe utrzymanie, naprawę dróg o nawierzchni bitumicznej, naprawę chodników, profilowanie i wzmacnianie dróg gruntowych, utrzymanie oznakowania pionowego i poziomego.

Na utrzymanie dróg, głównie lokalnych, gmina przeznacza z roku na rok coraz większe środki:

- w 2006 r. – 900,2 tys. zł,
- w 2007 r. – 1.208,2 tys. zł
- w 2008 r. – 1.231,8 tys. zł
- w 2009 r. – 2.690,2 tys. zł
- w 2010 r. – 1.900,1 tys. zł

Dane dotyczące układu komunikacyjnego na terenie gminy Czerwonak przedstawia tabela 7.

Tabela 7 Rodzaje dróg na terenie gminy Czerwonak

Lp.	Wyszczególnienie	Długość ogółem [km]
1.	drogi gminne	137,8
2.	drogi powiatowe	19,4
3.	drogi wojewódzkie	13,711

Źródło: Dane uzyskane z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czerwonak

Szczegółowa charakterystyka sieci drogowej występującej na terenie gminy Czerwonak znajduje się w załączniku nr 1 do w/w dokumentu.

Komunikacja autobusowa

Transport publiczny obsługiwany jest od 1991 roku przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TRANSKOM Sp. z o.o. z siedzibą w Koziegłównach wyposażone w nowoczesne autobusy niskopodłogowe. Do Koziegłówn jeżdżą również regularnie autobusy Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Poznaniu (linie nr 70, 72 i 273) opłacane w formie dotacji z budżetu gminy Czerwonak. Ponadto połączenia komunikacyjne uzupełniane są przez komunikację gminną Murowanej Gośliny i PKS.

Komunikacja kolejowa

Przez obszar gminy Czerwonak przebiega jednotorowa linia kolejowa ze stacjami kolejowymi w miejscowościach: Czerwonak, Owińska i Bolechowo. Dzięki tej trasie zapewnione jest połączenie kolejowe między miastami i gminami: Poznań, Czerwonak, Murowana Goślina, Skoki i Wągrowiec. Linie tę obsługują m. in. nowoczesne szynobusy.

Należy podkreślić, że stan techniczny wewnętrznych dróg gminy Czerwonak wymaga zdecydowanie poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych, ale istotą wielu z tych inwestycji jest konieczność poprawy infrastruktury okołodrogowej (parkingi, chodniki, oświetlenie ulic, kanalizacja oraz przystanki).

Istniejąca linia kolejowa wraz z infrastrukturą dworców winna stać się podstawą planowanych inwestycji o charakterze ponadlokalnym, dających szansę na poprawę jakości połączeń z Poznaniem i północną częścią regionu.

Dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacji autobusowej z Poznaniem i komunikacji wewnętrznej winna iść w parze z poprawą stanu technicznego przystanków i zatok autobusowych oraz dobrym rozpoznaniem potrzeb mieszkańców.

Stacje kolejowe w poszczególnych miejscowościach gminy zlokalizowane wzdłuż modernizowanej linii kolejowej nr 356 winny stać się miejscem do tworzenia węzłów komunikacyjnych (samochód/rower - szynobus - z budową parkingów i własnej sieci wypożyczalni rowerów).

3.3.4.2 Telekomunikacja¹⁴

Działalność telekomunikacyjna na terenie gminy Czerwonak prowadzona jest przez operatora telefonicznego TP S.A. i Netię S.A. Ponadto wszyscy operatorzy telefonii komórkowej posiadają swoje przekładniki na terenie gminy.

Lokalizacje stacji bazowych telefonii komórkowych:

Czerwonak:

- Ul. Gdyńska 147 - dach budynku Komplexmłyn,

¹⁴ Opracowanie na podstawie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Czerwonak.

- Ul. Gdyńska 131 - komin na terenie Agencji Handlowej Czerwonak,
- Ul. Źródłana 39 - wieża strunobetonowa przy Urzędzie Gminy Czerwonak.

Bolechow:

- Ul. Obornicka 1, komin należący do firmy „Pressterm”.

Koziegłowy:

- Ul. Taczaka 13- wieża strunobetonowa,
- Ul. Gdyńska (przed wiaduktem w kierunku Poznania) – wieża strunobetonowa,
- Os. Leśne (w pobliżu ul. Topolowej)- wieża strunobetonowa.

Kicin:

- Ul. Nowe Osiedle 9 - dwie wieże.

Obszar telekomunikacji jest ściśle powiązany z ofertą dostępu do Internetu. Internet stanowi nie tylko źródło informacji, ale także staje się narzędziem przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. W obecnej dobie rozwoju cywilizacyjnego Internet szerokopasmowy jest podstawą rozwoju we wszystkich obszarach życia społeczno-gospodarczego, stąd istnieje konieczność uczynienia z niego medium powszechnej dostępności na terenie całej gminy.

3.3.4.3 Zaopatrzenie w ciepło¹⁵

Na terenie gminy Czerwonak istnieją lokalne sieci ciepłownicze zarządzane przez DALKIA POZNAŃ S.A. Miejscowość Koziegłowy zasilana jest w ciepło z Elektrociepłowni Karolin należącej do DALKIA POZNAŃ S.A.. EC Karolin zlokalizowana jest a terenie miasta Poznania i jedynie ok. 4% wyprodukowanego ciepła dostarczane jest na teren Gminy Czerwonak. Z EC Karolin zasilanych jest 50 odbiorców (39 odbiorców na potrzeby mieszkaniowe oraz 11 odbiorców z sektora podmiotów i instytucji). Ponadto DALKIA POZNAŃ S.A. produkuje i dostarcza ciepło na terenie miejscowości Czerwonak z dwóch kotłowni lokalnych.

Jednym z ważniejszych źródeł zaopatrzenia w ciepło na terenie gminy Czerwonak jest gazowa kotłownia zlokalizowana w Fabryce papieru i tektury w Czerwonaku. Gazowa kotłownia należąca do fabryki wytwarza około 68% energii cieplnej. Pozostałe ilości energii wytwarzane są przez 28 kotłowni gazowych, produkujących około 31% energii.

Domy jednorodzinne i pozostałe mieszkania w budownictwie wielorodzinnym ogrzewane są indywidualnymi systemami grzewczymi. Według danych uzyskanych z ankiet, danych gazowni i danych GUS dominują systemy centralnego ogrzewania – 3 700 mieszkań (ogrzewanie z kotłowni w budynkach wielorodzinnych oraz indywidualnych), ogrzewanie indywidualnymi piecami węglowymi (ok. 300). Pozostałe systemy ogrzewania: ogrzewanie olejowe, propan-butan i elektryczne szacowane są na kilkanaście instalacji.

¹⁵ Informacje pochodzą z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czerwonak oraz z Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czerwonak.

Zaopatrzenie w węgiel realizowane jest z składów opału na terenie gminy i bezpośrednim sąsiedztwie gminy oraz poprzez zakupy bezpośrednie przez odbiorców – łącznie ok. 8 900 ton w 2009r. Składy opałów zaopatrują głównie odbiorców indywidualnych.

Brak sprawnie funkcjonujących systemów dystrybucji energii cieplnej w części gminy powoduje, że na niektórych jej obszarach występuje zjawisko tzw. niskiej emisji, co obniża komfort życia części mieszkańców gminy i może obniżać jej atrakcyjność inwestycyjną w zakresie np. budownictwa mieszkaniowego.

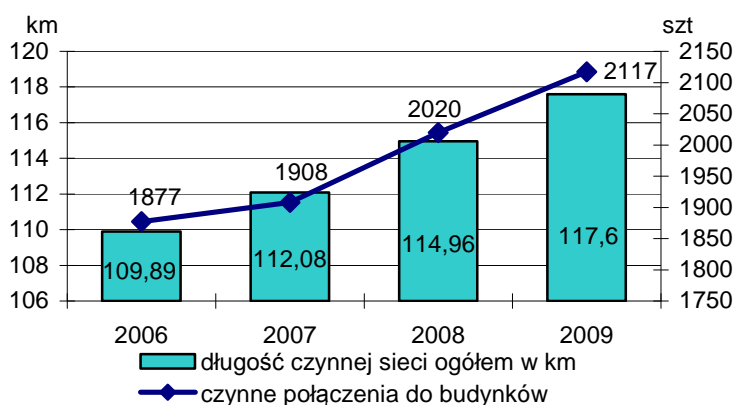
3.3.4.4 Zaopatrzenie w gaz¹⁶

Za dostawę gazu na terenie gminy Czerwonak odpowiedzialne są dwa podstawowe gazociągi wysokiego ciśnienia tj. gazociąg relacji Krobia - Piła oraz gazociąg – obwodnica miasta Poznania. Pierwszy gazociąg zasila istniejącą stację wysokiego ciśnienia w Potaszach, z której rozprowadzany jest gaz na część gminy Czerwonak. Obszar gminy jest częściowo zgazyfikowany gazem ziemnym, który jest rozprowadzany siecią gazową średniego ciśnienia. Obecnie na terenie gminy istnieją dwa obszary zasilania, które wyodrębniono ze względu na kierunek odprowadzania gazu ziemnego tj.:

- miejscowość Czerwonak, będąca w trakcie gazyfikacji zasilania siecią gazową średniego ciśnienia, doprowadzoną z kierunku miasta Poznania. Osiedle Leśne i Karolin w Koziegłowach posiadają dwie stacje redukcyjne niskiego ciśnienia i są zgazyfikowane siecią niskiego ciśnienia;
- miejscowości Bolechowo oraz Owińska zasilane są poprzez istniejącą stację redukcyjno - pomiarową wysokiego ciśnienia, zlokalizowaną w miejscowości Potasze.

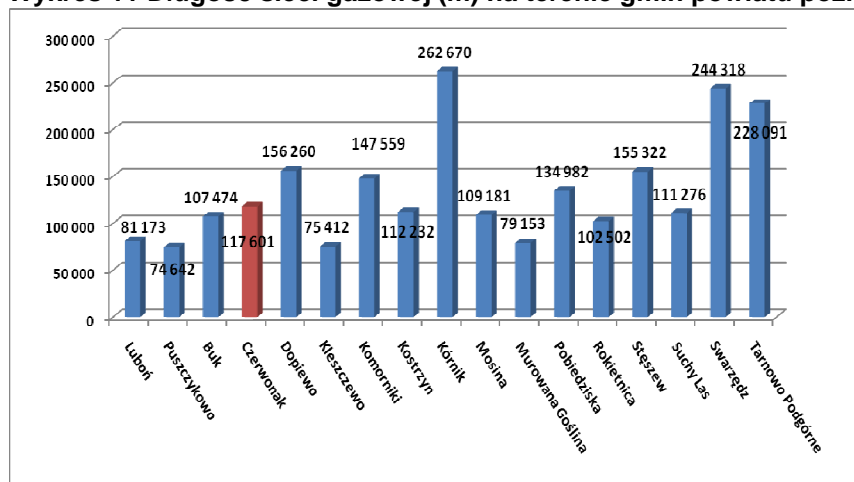
W Gminie Czerwonak 61,9% osób korzysta z instalacji gazowej. Natomiast średnie zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosi ok. 88,4 m³.

Wykres 10 Długość czynnej sieci gazowej oraz połączenia do budynków

¹⁶ Informacje pochodzą z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czerwonak.

Wykres 11 Długość sieci gazowej (m) na terenie gmin powiatu poznańskiego

Źródło: www.stat.gov.pl

Dostępność sieci gazowniczej jako stosunek długości sieci do powierzchni gminy jest wielkością wyróżniającą gminę Czerwonak na tle innych gmin powiatu poznańskiego i predestynującą ten obszar do roli obszaru atrakcyjnego do inwestowania.

3.3.4.5 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Energia elektryczna stanowi ponad 24% całkowitej energii zużytkowanej przez odbiorców w gminie Czerwonak. Okresowy spadek zużycia energii (zwłaszcza w przemyśle) wynika ze spadku produkcji w segmencie dużych odbiorców energii elektrycznej. Na terenie gminy Czerwonak już z samego przyrostu ilości mieszkań szacowanej na 90 rocznie wzrost zużycia energii elektrycznej kształtuje się na poziomie 600 MWh do roku 2029, a z tytułu urządzeń elektrycznych, takich jak klimatyzacja czy kuchnie elektryczne ponad 5000 MWh.¹⁷

Istniejący na terenie gminy Czerwonak układ elektroenergetyczny jest wystarczający i nie tworzy ograniczeń lokalizacyjnych ze względu na możliwości zasilania. Systemem elektroenergetycznym na terenie gminy Czerwonak zarządza ENEA S.A..

3.3.4.6 Zaopatrzenie w wodę

Źródłem wody dla potrzeb gospodarczych mieszkańców są wody podziemne, które przeznaczone są przede wszystkim do zaopatrzenia ludności w dobrej jakości wodę do picia. Wody powierzchniowe wykorzystywane są w przemyśle przez niewielkie zakłady, którym woda dostarczana jest komunalną siecią wodociagową.

Na obszarze gminy Czerwonak wodę do celów komunalnych jak i przemysłowych pobiera się z ujęć wodociągowych. Południowa część gminy (od Koziegłów do ul. Szkolnej w Czerwonaku) objęta jest siecią wodociagową AQUANET. Obszar ten zaopatrywany jest z ujęcia wody Gruszczyn, położonego w dolinie Cybiny na wschód od Poznania. Grupa studni ujmuje naporową warstwę wodonośną Wielkopolskiej Doliny Kopalnianej (WDK) w przedziale głębokości. 60 - 80 m p. p. t. Jakość wód w WDK uwarunkowana jest naturalnymi cechami środowiska hydrogeochemicznego, a w niektórych rejonach oddziaływania zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego. Pozostała część gminy zaopatrywana jest w wodę z ujęć zlokalizowanych na jej terenie, poprzez sieć wodociagową MELIOPOZ.

Na terenie gminy obecnie eksploatuje się 26 ujęć wody, z czego 16 z nich pobiera wodę z utworów trzeciorzędowych i charakteryzuje się łączną wydajnością 370,5 m³/h. Pozostałe 10 ujęć pobiera wodę z utworów czwartorzędowych i łączna wydajność poboru wynosi 298,8m³/h.

W latach 2002 – 2009 na terenie gminy nastąpił znaczny przyrost sieci wodociagowej, obecnie do sieci podłączonych jest około 99% gospodarstw domowych. Na koniec 2009 roku liczba przyłączy wynosiła 2.780. Łączna długość sieci wodociagowej w Gminie wynosiła 105,30 km.

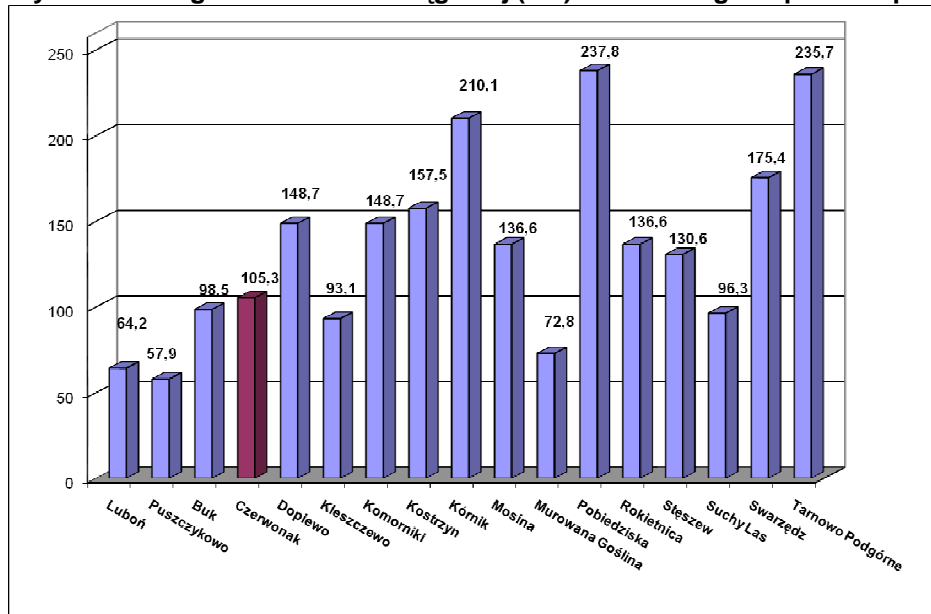
Tabela 8 Sieć wodociagowa w gminie Czerwonak – w latach 2006-2009.

Rok	Długość sieci rozdzielczej wodociagowej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Woda doprowadzona do gospodarstw domowych (w dm³)	Ludność korzystająca z sieci wodociagowej (osoba)
2006	112,7	2 339	1 142,6	21 980
2007	116,7	2 469	1 113,2	22 581
2008	105,3	3 563	1 192,7	23 352
2009	105,3	2 708	1 306,9	23 724

Źródło: www.stat.gov.pl

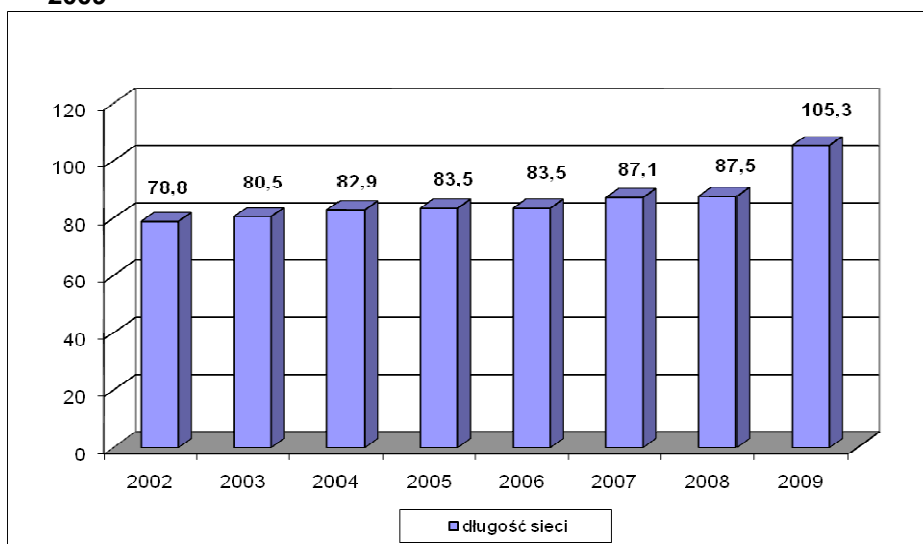
¹⁷ Opracowano na podstawie „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czerwonak”, 2010 rok.

Wykres 12 Długość sieci wodociągowej (km) na terenie gmin powiatu poznańskiego

Źródło: www.stat.gov.pl

Wykres 13 Długość sieci wodociągowej (km) na terenie gmin powiatu Czerwonak w latach 2002 - 2009

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Czerwonak

Długość sieci wodociągowej i jej dostępność nie wyczerpuje w pełni zapotrzebowanie na wodę zarówno ze strony jej mieszkańców, jak i przedsiębiorców działających w jej granicach. Są tereny (Kicin, Kliny, Debogóra, Bolechówko), gdzie sieć wymaga dalszej rozbudowy w związku z postępującym zurbanizowaniem, a także miejsca gdzie ciśnienie wody w czasie największego zapotrzebowania jest niewystarczające. W związku z powyższym infrastruktura wodociągowa wymaga dalszej rozbudowy i inwestycji w zakresie poprawy jakości dostarczanej wody.

3.3.4.7 Kanalizacja¹⁸

Gmina Czerwonak nie posiada w pełni rozwiniętej sieci kanalizacyjnej, według stanu w 2009 roku liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych kształtowała się na poziomie 1 568 szt., a łączna długość sieci wynosiła 57,7 km.

Ponadto stosunkowo słabo jest rozwinięta również kanalizacja deszczowa, która głównie obejmuje niektóre ulice, drogi oraz tereny przemysłowe. Łącznie kanalizacją deszczową objęty jest obszar ponad 202 ha.

Na terenie gminy Czerwonak znajduje się kluczowy element poznańskiego systemu kanalizacyjnego – Centralna Oczyszczalnia Ścieków, do której są odprowadzane ścieki sanitarne z miasta Poznania, Swarzędza, Koziegłów (osiedl Karolin i Leśn) i części Czerwonaka, a docelowo będą również Kicina, Klin, Mielna, Dębogóry, Annowa Miękowa i pozostałej części Czerwonaka oraz z terenu gminy Pobiedziska.

Ponadto w północnym krańcu gminy, w Szlachęcinie zlokalizowana jest mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków o docelowej przepustowości 5.600 m³/d. Obecna przepustowość oczyszczalni wynosi 2.500 - 3.000 m³/d ścieków. Do oczyszczalni tej doprowadzone obecnie są ścieki sanitarne z miejscowości z Owińska, Bolechowa-Osiedla, Bolechówka, Potasze, Promnic i Biedruska (gmina Suchy Las) oraz z terenu Murowanej Gośliny w tym Osiedla Zielone Wzgórza. Docelowo z terenu gminy Czerwonak podłączone zostaną Trzaskowo, Szlachęcin i Bolechowo, a ponadto inne miejscowości z gmin Murowana Goślina i Skoki.

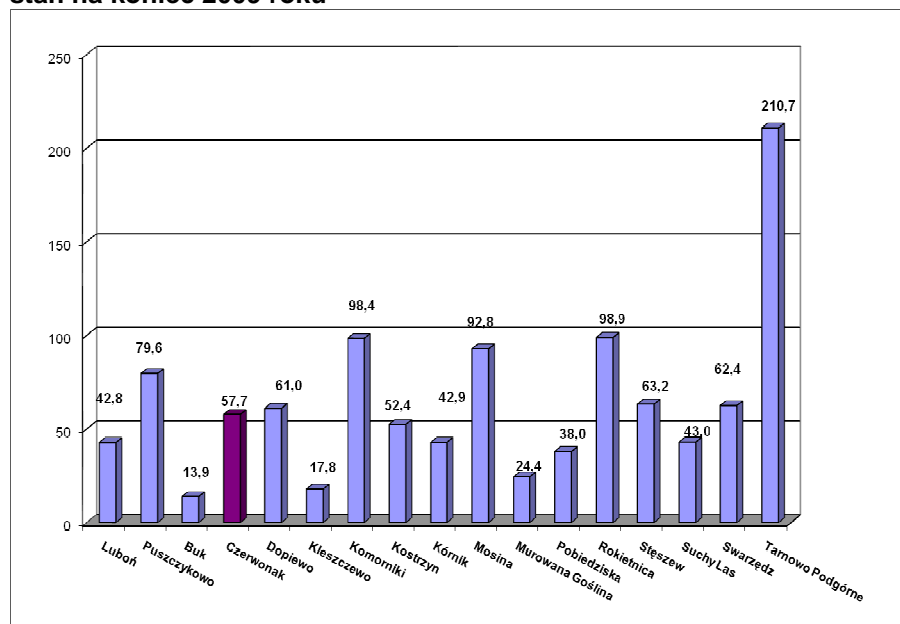
Pozostałe wsie w gminie, a więc Trzaskowo, Kicin, Miękowo, Annowo, Kliny, Mielno, Dębogóra, Szlachęcin, Bolechowo oraz duży fragment Czerwonaka ścieki sanitarne zagospodarowują we własnym zakresie, to znaczy mieszkańcy gromadzą je w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożą do najbliższej oczyszczalni lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 9 Sieć kanalizacyjna – w latach 2006 - 2009

Rok	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ścieki odprowadzane w dm ³
2006	67,0	727	1 173,3
2007	67,1	2 187	1 179,7
2008	57,7	1 484	1 423,6
2009	57,7	1 568	1 529,4

Źródło: www.stat.gov.pl

¹⁸ Opracowanie na podstawie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Czerwonak oraz danych zawartych w Banku Danych Regionalnych.

Wykres 14 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km) na terenie gmin powiatu poznańskiego, stan na koniec 2009 roku

Źródło: www.stat.gov.pl

Stopień skanalizowania gminy mógł utrudniać rozwój gminy np. w zakresie rozbudowy infrastruktury turystycznej w obszarach do tego predestynowanych (tereny w pobliżu Puszczy Zielonka). Stąd kontynuowany jest rozwój sieci kanalizacyjnej w oparciu o istniejące oczyszczalnie ścieków.

W ramach projektu „Kanalizacja obszaru Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka i okolic” na terenie gminy powstanie 70,2 km kanalizacji i 27 pompowni. Projektem objęte zostały następujące miejscowości: Czerwonak, Kicin, Kliny, Mielno, Dębogóra, Miękowo, Annowo, Szlachęcín, Bolechowo i Trzaskowo. Inwestycja zakończy się pod koniec 2012 r.

3.3.4.8 Gospodarka odpadami

Za priorytetowe zadanie gmina Czerwonak postawiła sobie troskę o zachowanie i ochronę środowiska naturalnego. Gmina na swoim terenie posiada Park krajobrazowy „Puszcza Zielonka”, Dolinę Warty oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe, co zobowiązuje do konsekwentnej i przemyślanej polityki w zakresie gospodarki odpadami.

Na terenie gminy Czerwonak zdecydowana większość mieszkańców posiada podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych zmieszanych. Od roku 2000 gmina rozpoczęła również selektywną zbiórkę odpadów komunalnych. Na terenach osiedli mieszkaniowych znajdują się kontenery przeznaczone do selektywnej zbiórki odpadów: szkła białego i kolorowego, plastiku i makulatury. W zabudowie jednorodzinnej prowadzona jest segregacja w systemie workowym. Oprócz tego na terenie gminy działają punkty zbiórki odpadów problemowych, gdzie mieszkańcy mogą oddać stare meble, sprzęt AGD, telewizory itp. W aptekach zbierane są przeterminowane leki,

a w szkołach, Urzędzie Gminy i niektórych sklepach baterie. W 2006 roku Urząd Gminy wspólnie ze Starostwem Powiatowym organizuje akcję usuwania azbestu, która jest w 70% finansowana przez Gminę, Starostwo Powiatowe i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Gospodarka Odpadami opiera się głównie o usługi obce świadczone w zakresie ich składowania przez gminy ościennie. Problem składowania odpadów w regionie zdecydowanie „usprawiedliwia” konieczność budowy nowoczesnej spalarni odpadów.

3.3.5 Ochrona środowiska przyrodniczego; obszary chronione

Cennym walorem krajobrazu gminy Czerwonak jest wysoka lesistość, Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka, Dolina Warty oraz znaczne pofałdowanie powierzchni. Ponadto na system przyrodniczy gminy składają się doliny jezior, cieków, obszary rolne i zurbanizowane.

Na terenie gminy znajdują się liczne formy ochrony przyrody i krajobrazu, do których należą m.in.:

- **Park Krajobrazowy „Puszcza Zielonka”**, który został utworzony w 1993 roku. Park znajduje się na północny wschód od Poznania, między Murowaną Gośliną, Skokami, Kiszkowem i Pobiedziskami. Parku krajobrazowy został utworzony w celu ochrony i zachowania największego i najbardziej zbliżonego do naturalnego kompleksu leśnego Wielkopolski. Wyróżnia się dużymi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, historycznymi i naukowo – dydaktycznymi, a jego powierzchnia wynosi 1 439,40 ha. Charakterystyczną cechą parku jest bardzo wysoki udział terenów leśnych (ponad 80%). Na terenie gminy Czerwonak znajduje się około 2.465,5 ha Parku, stanowi to około 30 całkowitej jego powierzchni. Wokół parku wyznaczono otulinę.

- **Pomniki przyrody**, które składają się z pojedynczych tworów przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenie gminy Czerwonak 56 pomników przyrody w postaci pojedynczych drzew, 5 pomników przyrody w postaci grup drzew oraz 2 aleje.

- **Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt**, ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin, grzybów lub zwierząt i ich siedlisk w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie bioróżnorodności. Na terenie gminy Czerwonak prawną ochroną są objęte takie gatunki jak: konwalia majowa, kalina koralowa, kruszyna pospolita, wawrzynek wilczełyko, wiociokrzew pospolity, sasanka łąkowa, lilia złotogłów, storczyki, bluszcz pospolity, barwinek pospolity, grzybień białe, grązel żółty, kosańce. Natomiast

chronioną faunę reprezentują: bóbr europejski, jeż zachodni, kret, nietoperz, wiewiórka, bocian biały, bocian czarny, kania ruda, puszczyk, żuraw, czapla siwa, dudek oraz wilga.

Dodatkowo na terenie gminy Czerwonak znajdują się obszary chronionego krajobrazu takie jak:

- **Łąki Annowskie** - tereny położone we wschodniej części wsi Annowo i Miękowo, o pow. 315,19 ha, chronione są ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach i wartościowe ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem.
- **Rolnicze krajobrazy Kliny – Mielno** - tereny położone w sołectwach Kicin i Kliny, o pow. 511,72 ha, wartościowe ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.
- **Pola Trzaskowskie** - tereny położone we wsi Trzaskowo oraz północnej części wsi Owińska, o pow. 451,04 ha, wyróżniające się zróżnicowanymi ekosystemami i wartościowym dla potrzeb turystyki i wypoczynku krajobrazem.

Bliskość Puszczy Zielonki i obszarów chronionego krajobrazu jest nie do końca docenianym atutem gminy, stąd należy podjąć działania dla utworzenia kompleksu inwestycji połączonych z promocją, dając tym samym szansę na rozwój szeroko pojętych usług turystycznych i około turystycznych - w tym opartych na istniejących gospodarstwach rolnych dywersyfikując ich źródła dochodu. Dolina Warty winna łączyć gminę Czerwonak z Poznaniem, a nie dzielić te dwie gminy. Stąd winien powstać wspólny program zagospodarowania Doliny Warty dla celów turystycznych i rekreacyjnych przy zachowaniu warunków dla ekorozwoju tego obszaru. Koniecznym są wspólne inwestycje infrastrukturalne chroniące zasoby przyrodnicze obszarów prawnie chronionych.

3.3.6 Obszary zasobowe

Obszary wodne (wody powierzchniowe i podziemne)

Wody powierzchniowe

Pod względem zasobności w wody powierzchniowe obszar gminy Czerwonak zaliczany jest do terenów o dość niskim stopniu rozwinięcia. Na jego terenie wiodącą rolę odgrywa rzeka Warta, stanowiąca administracyjnie zachodnią granicę gminy Czerwonak.

Przez teren gminy przepływa odcinkiem przełomowym w granicach rzędnych 46,0-50,5 m n.p.m. rzeka Warta. Średnia głębokość Warty waha się w granicach 1,5-4,1 m, a jej długość na terenie gminy wynosi 15 km. W granicach gminy Czerwonak, Warta nie przyjmuje znaczących dopływów, a wysoczną odwadniają rowy melioracyjne uchodzące do doliny Warty.

Teren gminy Czerwonak leży w trzech zasadniczych zlewniach: zlewni Potoku Kicińskiego; zlewni obejmującej Strugę Owińską oraz terasy na północy gminy; zlewni Strugi Goślińskiej. Rejon wsi Mielno - Dębogóra odwadniany jest do rzeki Główniej.

Ponadto na obszarze gminy znajduje się Jezioro Bolechowskie (pow. 6,0 ha), zbiornik w Trzaskowie oraz wiele oczek wodnych. Brzegi większości zbiorników wód stojących, podobnie jak cieków, w tym - szczególnie brzegi rzeki Warty, charakteryzują walory przyrodnicze. Na uwagę zasługuje system melioracji, zapoczątkowanej we fragmentach przez osadników olęderskich. Zachowanie tego systemu, po szczegółowym jego rozpoznaniu, może przyczynić się do ochrony historycznych śladów zagospodarowania przestrzennego gminy. Ponadto na terenie gminy wody powierzchniowe tworzone są jeszcze przez zbiorniki pożwirowe w Owińskich (ok. 36 ha) i stawy w Czerwonaku.

Wody podziemne

Wody podziemne są to wody występujące pod powierzchnią ziemi zalegające na różnych głębokościach na skutek różnych procesów geologicznych. Wody podziemne dzielą się na wody zaskórne, które występują na niewielkich głębokościach (do 2 m). Pod wodami zaskórnymi występują wody gruntowe, położone poniżej strefy aeracji. Natomiast pod wodami gruntowymi występują wody wgłębne oraz głębinowe¹⁹.

Gmina Czerwonak leży w całości w zasięgu użytkowego poziomu wód mezozoiku o dobrej wodzie, wymagającej prostego uzdatniania (żelazo, rzadziej mangan). W obrębie gminy występują wody mineralne i termalne: w utworach jury dolnej - mineralne wody chlorkowe o temperaturze powyżej 50 °C, a w utworach kredy dolnej – o temperaturze 20 – 50 °C.

Gmina jest gminą bardzo ubogą w zasoby wód podziemnych, co stwierdzono w wyniku badań dla rejonu o powierzchni 498 m², obejmującego gminę Czerwonak, Murowana Goślina oraz fragmenty gmin Kiszewo, Pobiedziska oraz Swarzędz. Na obszarze Czerwonaka oraz gmin leżących w jego sąsiedztwie brak jest większych rezerw.

Poziom wód trzeciorzędowych jest mało atrakcyjny użytkowo. Wody te charakteryzują się znacznym zasoleniem i są bardzo trudno odnawialne.

Lasy

Największym bogactwem naturalnym gminy Czerwonak są zasoby przyrody żywej, którą reprezentują lasy stanowiące 30% - 40% powierzchni ogólnej gminy, natomiast prognoza zalesień gminy przewiduje od 40% do 50% powierzchni gminy. Gmina Czerwonak leży w regionie botanicznym określanym jako: krajobraz borów mieszanych i grądów, odmiana wielkopolsko – kujawska. Na potencjalną roślinność naturalną składa się przede wszystkim kompleks zbiorowisk w typie boru mieszanego a w dolinie Warty - roślinność łąkowa den dolin rzecznych. Gmina leży na fragmencie

¹⁹ Informacje pochodzą z Programu Ochrony Środowiska Gminy Czerwonak oraz ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Czerwonak.

Puszczy Zielonka, największego naturalnego kompleksu leśnego środkowej Wielkopolski o dużych walorach przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych i naukowo – dydaktycznych.

W lasach Puszczy Zielonka, należących niegdyś do klasztoru Cysterek w Owińskach, znajdują się najstarsze powierzchnie doświadczalne, założone w 1870r. Prowadzono tutaj badania nad przydatnością obcych gatunków drzew, m. in. jodłą kaukaską i jednobarwną, cyprysikiem Lawsona i groszkowym, sosną smołową i wydmową czy daglezią zieloną. Kontynuatorem badań jest obecnie Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, która zajmuje centralną część Puszczy (pn fragment lasów porastających gminę).

Zgodnie z założeniami „Strategii modernizacji Odrzańskiego Systemu Wodnego – Program dla Odry 2006” Wrocław 1999r., program związany z leśnictwem powinien zapewniać: włączenie zasobów leśnych w dolinę rzecznej do programu retencji dolinowej, wykorzystywanie do retencji powodziowej i bezpiecznego przepływu wód powodziowych, zachowanie i podniesienie walorów leśnych oraz zapewnienie ciągłości pełnienia przez las, przede wszystkim funkcji ochronnych i społecznych. Rzeką Warta wypełnia istotną rolę w tym programie w stosunku do wszystkich gmin powiatu poznańskiego położonych nad Wartą w tym gminy Czerwonak i miasta Poznania, dla których jest rzeką graniczną a jednocześnie łączącą te dwa obszary min. w zakresie problematyki związanej z gospodarką wodną.

3.3.7 Zasoby surowców mineralnych²⁰

Na terenie gminy Czerwonak istnieją udokumentowane zasoby kruszyw naturalnych, takich jak żwiry i piaski, które znajdują zastosowanie w budownictwie. Złoża te określono jako „niekonfliktowe” pod względem ochrony środowiska, a znajdują się one w miejscowościach: Owińska, Owińska I, Złotoryjsko - Południowe oraz Złotoryjsko.

Eksploracja złóż ze Złotoryjska – Południe została zakończona w 1997 roku, natomiast eksploatacja w Owińskach została zakończona w 2002 roku, obecnie tereny te zostały zrehabilitowane.

Ponadto na terenie gminy występują złoża torfu (z gytia, jako kopaliną towarzyszącą). Złoża te zostały wstępnie rozpoznane w latach 1972 - 73 w miejscowościach Miękowo oraz Potasze, jednakże z uwagi na ich położenie w granicach Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka zostały określone jako „konfliktowe”.

Dodatkowo na terenie gminy Czerwonak znajduje się 6 zbiorników pożywirowych, szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

²⁰ Opracowanie na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czerwonak.

Tabela 10 Wykaz zbiorników pożwirowych na terenie gminy Czerwonak

Lokalizacja	Powierzchnia (km ²)	Średnia głębokość (m)	Objętość czynna (tys. m ³)
Zbiornik pożwirowy Nr 1 w Owińskach	0,0618	2,5	154,5
Zbiornik pożwirowy Nr 2 w Owińskach	0,1341	3,0	402,3
Zbiornik pożwirowy Nr 3 w Owińskach	0,0340	2,7	91,8
Zbiornik pożwirowy Nr 4 w Owińskach	0,0034	1,5	5,1
Zbiornik pożwirowy Nr 5 w Owińskach	0,1307	3,0	392,1
Zbiornik pożwirowy Złotoryjsko wieś Bolechowo	0,0291	2,2	64,0

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Czerwonak

3.3.8 Obszary i obiekty zabytkowe

Na terenie gminy Czerwonak miejscowością o najbogatszej tradycji i najcenniejszych zabytkach jest wieś Owińska. Miejscowość znana jest przede wszystkim z barokowego zespołu pocysterskiego, zbudowanego w latach 1686–1730. W budynkach poklasztornych otworzono w 1838 roku zakład dla psychicznie chorych, a od 1952 roku mieści się tam Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych. W skład zespół wchodzi również późnobarokowy kościół parafialny pw. Jana Chrzciciela zaprojektowany przez Pompeo Ferrariego z polichromiami franciszkanina Adama Swacha i Walentego Żebrowskiego.

Zdjęcie 1 Barokowy zespół pocysterski w Owińskach

Źródło: Archiwum Urzędu Gminy w Czerwonaku.

W Owińskach mieści się również klasycystyczny **pałac** zbudowany w latach 1804 – 06, dla niemieckiej **rodziny von Treskow**. Obiekt zbudowany jest na rzucie wydłużonego prostokąta, piętnastoosiowy, z dwiema czteroosiowymi, parterowymi dobudówkami gospodarczymi przy

elewacjach bocznych. Pałac otacza park krajobrazowy ze stawem, starym drzewostanem i pomnikowymi okazami drzew liściastych.

W czasie wojny w piwnicach pałacu urządzono katownię. Po wojnie w pałacu mieściła się m.in. szkoła i przedszkole – wówczas stan budynku był jeszcze dobry. Później pałac został sprzedany prywatnemu nabywcy, który doprowadził do spustoszenia i dewastacji obiektu. W 2002r. gmina odkupiła pałac i w dniu dzisiejszym ponownie stanowi jej własność. Obiekt został zabezpieczony jednak jego stan techniczny jest bardzo zły i wymaga poniesienia znacznych nakładów finansowych.

Zdjęcie 2 Pałac rodziny von Treskow w Owińskach

Źródło: Archiwum Urzędu Gminy w Czerwonaku.

Kolejnym zabytkiem jest **Folwark w Annowie** – powstał w II połowie XIX w., należał do dóbr Owińskich, których właścicielami była rodzina von Treskow. W Annowie na skraju Puszczy Zielonki znajduje się również dawny dworek myśliwski rodziny von Treskow, który obecnie pełni funkcję leśniczówki Leśnictwa Annowo. Jego stan techniczny jest dobry.

Zdjęcie 3 Dawny dworek myśliwski w Annowie

Źródło: Archiwum Urzędu Gminy w Czerwonaku.

Folwarki z przełomu XIX i XX w. zachowały się również w Trzaskowie i Szlachęcinie.

W Bolechowie można zobaczyć **dwór** wzniesiony na początku XIX w., rozbudowany w końcu XIX w. i gruntownie przebudowany na początku XX wieku, utrzymany w nurcie klasycystycznym, położony w parku krajobrazowym, w którym zachował się drzewostan z I połowy XIX w. Stan techniczny Dworu jest zły i wymaga remontu. Na terenie parku znajduje się Kaplica Serca Pana

Jezusa z 1899 roku. Ponadto w Bolechowie – Osiedlu znajduje się **dworzec kolejowy z około 1900 roku**.

Zdjęcie 4 Dwór w Bolechowie

Źródło: Archiwum Urzędu Gminy w Czerwonaku.

Na uwagę zasługuje również **kościół p.w. św. Józefa w Kicinie** - świątynia drewniana, kryta gontem pochodząca z lat 1749 - 1751 (wzniesiona po rozebraniu starszej z 1405r.). Szczególnie wyróżniają się barokowe obrazy oraz ołtarze z XVIII w. W centrum wsi znajduje się również **dom wraz z kuźnią**, pochodzące z około 1911r. Stan techniczny zachowania zabytku jest dobry.

Zdjęcie 5 Kościół w Kicinie

Źródło: Archiwum Urzędu Gminy w Czerwonaku.

Dodatkowo na terenie gminy znajduje się **170 stanowisk archeologicznych**, jednakże część z nich znana jest tylko ze źródeł archiwalnych i nie posiada dokładnej lokalizacji. Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą ze schyłkowej fazy starszej epoki kamienia - paleolitu.

Dla celów ochrony i opieki nad zabytkami gmina posiada „Gminną Ewidencję Zabytków”. Ponadto w celu ochrony spuścizny kulturowej zlecone zostały do wykonania: „Gminny Program Opieki nad Zabytkami” oraz karty stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych.

Poniższa tabela przedstawia wykaz zabytków znajdujących się na terenie gminy Czerwonak:

Tabela 11 Zabytki gminy Czerwonak

Miejscowość	Rodzaj chronionego zabytku
Bolechowo	pałac XIX – XX w.
Bolechowo	park XIX – XX w.
Kicin	kościół Św. Józefa, drewniany, poł. XVIII w.
Owińska	kościół p.w. św. Mikołaja, poł. XVI w.
Owińska	zespół klasztorny cysterek, ob. zakład dla dzieci niewidomych
Owińska	kościół p.w. św. Jana Chrzciciela poł. XIII w., 1720-28 r.
Owińska	klasztor, 1 poł. XVIII w.
Owińska	plebania, koniec XVIII w.
Owińska	dom dyrektora zakładu, poł. XIX w.
Owińska	park, XVIII w.
Owińska	zespół szpitalny, psychiatryczny, 2 poł. XIX w.
Owińska	3 pawilony szpitalne
Owińska	3 budynki gospodarcze
Owińska	kotłownia i maszynownia
Owińska	kostnica
Owińska	dom ogrodnika
Owińska	dom lekarzy, 1912 r.
Owińska	park szpitalny
Owińska	cmentarz
Owińska	zespół pałacowy: pałac 1805 r.
Owińska	2 bramy pałacowe pocz. XIX w.
Owińska	park XIX w.
Owińska	browar, obok gorzelnia i płatkarnia, ok. 1800 r.
Trzaskowo	zespół dworski, pocz. XX w.
Trzaskowo	dwór z 1992 r.
Trzaskowo	park z 1985 r.

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak

Tabela 12 Zabytkowe cmentarze gminy Czerwonak

Miejscowość	Wyznanie	Czas powstania	Użytkowanie	Uwagi
Czerwonak	Ewangelickie	XIX w.	Nieczynny	-
Kicin	Rzymsko - katolickie	XIX/XX w.	Czynny	-

Miejscowość	Wyznanie	Czas powstania	Użytkowanie	Uwagi
Kicin	Rzymsko - katolickie	XVIII w.	Nieczynny	Przykościelny
Kliny	Ewangelickie	XIX w.	Nieczynny	-
Owińska	Rzymsko - katolickie	XX w.	Czynny	-
Owińska	Rzymsko - katolickie	XX w.	Czynny	-
Owińska	Rzymsko - katolickie	XIX w.	Nieczynny	Przykościelny
Owińska	Rzymsko - katolickie	-	Nieczynny	Cmentarz zakładu psychiatrycznego
Owińska	Ewangelickie	XIX w.	Nieczynny	2 groby z I wojny światowej
Promnice	Ewangelickie	XIX w.	Nieczynny	-

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Czerwonak

Gmina Czerwonak posiada bogate zaplecze wysokiej klasy zabytków. Jednak ogólny stan większości zabytków obiektów jest zły i wymaga poniesienia sporych nakładów finansowych oraz pilnej interwencji konserwatora zabytków. Budynki w złym stanie technicznym nie są również wykorzystywane turystycznie, choć stanowią cenną substancję kulturalną i architektoniczną.

Zabytki gminy Czerwonak warunkują szanse na rozwinięcie turystyki historycznej z wykorzystaniem obiektów podworskich i poklasztornych do życia gospodarczego i/lub społecznego z wykorzystaniem nowych programów funkcjonalno-użytkowych, być może uwzględniających potrzeby turystów aglomeracji poznańskiej w ramach szlaków turystyki jednodniowej.

3.3.9 Turystyka i baza turystyczna

Gmina jest terenem o dużych wartościach przyrodniczych, kulturowych i naukowo-dydaktycznych, wyjątkowo dobrze nadającym się na wycieczki piesze, rowerowe i samochodowe.

Do atrakcji turystycznych gminy zaliczamy m.in.:

- zabytki architektury (opisane w rozdziale 3.3.8)
- Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka
- szlaki turystyczne: piesze, rowerowe, samochodowe, konne
- ścieżki dydaktyczne
- rzekę Wartę

Ruch turystyczny na terenie gminy koncentruje się zasadniczo na dwóch kierunkach; Dziewiczej Górze z dostrzegalnią przeciwpożarową oraz drewnianym kościele pw. św. Józefa

w Kicinie, który znajduje się na Szlaku Kościołów Drewnianych Wokół Puszczy Zielonka. Ponadto turyści przemierzają szlaki rowerowe, piesze i samochodowe przebiegające przez gminę.

W 2010 roku Dziewiczą Górę odwiedziło blisko 9 tys. osób. Byli to głównie rowerzyści (ok. 80 %), rodziny z dziećmi, zorganizowane grupy młodzieży szkolnej i seniorów, a także goście zagraniczni. Kościół w Kicinie odwiedziło w 2010 roku 2031 osób, z czego 972 osoby to turyści indywidualni, a 1059 to osoby z autokarowych grup zorganizowanych. Średnia wieku osób odwiedzających kościół to 50 plus²¹.

Sezon turystyczny w Puszczy Zielonce zaczyna się na przełomie kwietnia i maja. Najwięcej turystów jest w miesiącach: maj, czerwiec i wrzesień. Oficjalnie sezon turystyczny w Puszczy Zielonce kończy się październiku.

PARK KRAJOBRAZOWY PUSZCZA ZIELONKA:

Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka zajmuje 2.465,5 ha terenu gminy, co stanowi blisko 30% jej całkowitej powierzchni. Jest to doskonały teren do uprawiania aktywnego wypoczynku oraz edukacji przyrodniczej. Atrakcją Parku jest Dziewicza Góra o wysokości 143 m. n. p.m:

- **Dziewicza Góra z platformą widokową** dla turystów z której można oglądać panoramę gminy Czerwonak i nieodległego Poznania. Wieża ma 40 m wysokości. Platforma widokowa udostępniona turystom znajduje się na wysokości 30 m, a nad nią mieści się jeszcze doskonale wyposażone stanowisko obserwacyjne leśników.
- **Uroczysko Maruszka** to najcenniejszy pod względem przyrodniczym fragment obszaru Parku, o powierzchni ok. 500 ha, położony między Pławnem, a Ludwikowem (w przeważającej części na terenie gminy Czerwonak). Rośnie w nim bór sosnowo-dębowy w wieku 110–150 lat.
- **Zbiorniki pożwirowe w Owińskach** powstałe na terenie zrehabilitowanych wyrobisk żwirowych, w otulinie Parku, charakteryzują się bogatą florą i fauną. Są doskonałym miejscem dla wędkarzy oraz miłośników aktywnego wypoczynku.

SZLAKI TURYSTYCZNE:

Na terenie gminy zarówno turyści, jak i mieszkańcy gminy, mogą korzystać z przygotowanych szlaków turystycznych, które stanowią idealne miejsce dla pieszych wędrówek, wypoczynku oraz poznania wartości przyrodniczych i kulturowych gminy.

SZLAKI PIESZE:

- **szlak czerwony** biegnie od Czerwonaka przez Dziewiczą Górę i Okoniec do miejscowości Skoki. Całkowita długość tego szlaku to ponad 35 kilometrów. Wśród turystów jest znany głównie z możliwości dotarcia na sam szczyt Dziewiczej Góry.
- **szlak niebieski** rozpoczyna się w Dziewiczej Górze i prowadzi przez Leśniczówkę Annowo – Owińska i Ludwikowo do Tucza. Na długości ponad 17 kilometrów turyści spotkają liczne zabytki architektury.

²¹ Na pods. Statystyki odwiedzin kościołów w sezonie 2010 oraz informacji od dzierżawcy dostrzegalni na Dziewiczej Górze.

- **szlak żółty** rozpoczyna się na Dziewiczej Górze i kończy w Kobylnicy. Jego zaletą jest zróżnicowany krajobraz.
- **szlak czarny** – łącznikowy, rozpoczyna się w Ludwikowie - najmniejszej wsi na terenie gminy i prowadzi przez Mielno oraz Kliny do Dziewiczej Góry. Długość szlaku to 7 kilometrów.
- **szlak czarny** – łącznikowy, szlak biegnie obok wszystkich godnych uwagi zabytków miejscowości Owińska. Jego długość to tylko 3,2 km
- **trasa nordic walking „Stawna”** rozpoczyna się przy stacji dworca PKP Owńskach i biegnie wokół stawów poźwirowych. Długość trasy to 8,6 km.

SZLAKI ROWEROWE:

Na terenie Puszczy Zielonka istnieje bardzo dobrze rozbudowana sieć szlaków rowerowych. Tworzy go tzw. Duży i Mały Pierścień Rowerowy (DPR, MPR), 12 szlaków łącznikowych oraz szlaki tematyczne.

Przez teren gminy Czerwonak przebiegają części następujących tras rowerowych:

- **Duży Pierścień Rowerowy** (DPR) mający swój początek (umowny) w Czerwonaku i dalej biegnący w kierunku Dąbrówki Kościelnej, Niedźwiedzin, Uchorowa do Starczanowa,
- **Szlak łącznikowy R-1** Owińska - Mielno - Wierzonka – Gruszczyn,
- **Cysterski Szlak Rowerowy** (CSR), który łączy obiekty i miejsca historycznie związane z pobytem cystersów w północnej części wielkopolski od pocz. XII w.,
- **Powiatowy Pierścień dookoła Poznania** (PP) krótki odcinek szlaku przebiega w północnej części gminy: z Mściszewa przez Promnice w kierunku Biedruska,
- **Nadwarciański Szlak Rowerowy** krótki odcinek szlaku przebiega w północnej części gminy: z Biedruska przez Promnice w kierunku Mściszewa,

SZLAKI SAMOCHODOWE:

- **Szlak Kościołów Drewnianych Wokół Puszczy Zielonka** - szlak architektury drewnianej - obejmujący dwanaście drewnianych kościołków zlokalizowanych w gminach Wielkopolski. W gminie Czerwonak w/w szlakiem został objęty kościółek w Kicinie. Trasa szlaku obejmuje w swej maksymalnej długości około 130 -140 km i została przygotowana pod kątem turystyki samochodowej.
- **Szlak Napoleona** stanowi kolekcję miejsc związanych z bytnością cesarza Napoleona. Łączna długość szlaku to 150 km. W gminie Czerwonak szlak przebiega przez Bolechowo, Owińska, Czerwonak i Kicin.

SZLAKI KONNE:

Na terenie gminy można korzystać z dwóch szlaków konnych oznakowanych na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Związkiem Międzygminnym Puszcza Zielonka, a Nadleśnictwem Łopuchówko. Szlaki te przebiegają w większości przez tereny leśne.

- Mielno – Dębogóra – Karłowice – Wierzonka – Wierzenica – Mielno,
- Annowo – Dziewicza Góra – Kliny - Annowo

ŚCIEŻKI DYDAKTYCZNE:

- **Ścieżką przyrodniczo-leśną „Dziewicza Góra”**, biegnąca wokół wierzchołka Dziewiczej Góry składa się z 15 oznakowanych przystanków. Długość ścieżki to odpowiednio 3,5 km – pętla krótsza i 5,5 km – pętla dłuższa. Jedną z atrakcji ścieżki jest **Leśna klasa im. Augusta Cieszkowskiego**, która stanowi 13-sty przystanek na trasie. Leśna klasa to miejsce wyposażone w ławki i stoły dla ok. 40 osób i 10 tablic specjalnie przygotowane do prowadzenia zajęć lekcyjnych na świeżym powietrzu.

RZKA WARTA:

- **Stanica Akwenmarina w Czerwonaku** to teren znajdujący się bezpośrednio nad brzegiem Warty. Wykorzystując fakt iż Czerwonak znajduje się na trasie wodnego szlaku turystycznego „Wielka Pętla Wielkopolski” stworzono tu zatokę dla kajaków i łodzi, z miejscem do cumownia. Akwenmarina jest również doskonałym miejscem na piknik ze stanowiskami grillowymi i zadaszonymi wiatami na wypadek deszczu. Można tam skorzystać z boiska do siatkówki plażowej lub zagrać w badminton. Nad brzegiem Warty, w cieniu drzew, jest również miejsce dla wędkarzy. Na terenie Akwenmariny organizowane są imprezy plenerowe; sportowe i kulturalne. Na terenie znajduje się parking na około 50 samochodów osobowych.

Na bazę turystyczną gminy składają się również:

- **Miejsca noclegowe:**

Hotel „Jaśmin” w Owińskach, Hotel „Raut” w Kicinie, ERG SPA w Deborzórze, Pensjonat „Villa Park” w Koziegłowych, Pensjonat „Przy Leśnej” oraz pokoje gościnne Adam Lisowski i Agro-Zielonka, które oferują łącznie 121 miejsc noclegowych.

- **Gospodarstwa Agroturystyczne:**

Traperska Osada w Bolechówku i Gospodarstwo Agroturystyczne A. K Suleje w Potaszach.

- **Stadniny koni:**

Stadniny w Kicinie, Owińskach i Potaszach.

- **Gastronomia:**

Restauracja „Jaśmin” w Owińska, „Villa Park” w Koziegłowy, „Raut” w Kicin i Restauracja – Cukiernia Gruszecki w Czerwonaku, Bistro Bar „Grosik” i „Sport” w Koziegłowy, „Olimpijczyk” w Czerwonak, Bar „u Konara” w Bolechowie oraz Pizzeria „Sorentos” i Pizzeria „Planete Pizza” w Czerwonaku, Pizzeria restauracja „Maxima” w Czerwonak oraz Caramia w Koziegłowych.

Występowanie szlaków turystycznych, cennych zabytków przyrody i architektury (miejscowość Owińska) oraz bliskość miasta Poznania winno być powodem działań samorządu w zakresie tworzenia warunków oraz budowy infrastruktury turystycznej (np. kładki pieszo-rowerowej na Warcie). Działania te powinny być motorem do rozwoju usług turystycznych, gastronomii, wypożyczalni sprzętu, handlu, ale przede wszystkim zwiększać dostępność i atrakcyjność turystyczną obszaru gminy.

3.3.10 Sport i rekreacja²²

Gmina Czerwonak posiada dogodne warunki do uprawiania sportu i rekreacji. W ostatnich latach wybudowane zostały na terenie gminy obiekty sportowe i rekreacyjne, stwarzające warunki do prowadzenia aktywnego trybu życia.

Bazą rekreacyjno-sportową w gminie zarządza Centrum Rozwoju Kultury Fizycznej „Akwen”, powołane w 2004 roku jako gminna jednostka budżetowa. Misja „Akwenu” brzmi następująco: „Stwarzamy warunki, by mieszkańcy gminy kultywowali zdrowy i aktywny tryb życia. Dbamy o dynamiczny rozwój sportu, turystyki i rekreacji na terenie gminy”.

Wśród obiektów sportowo-rekreacyjnych znajdujący się na terenie gminy, w większości zarządzanych przez CRKF AKWEN, wymienić można:

- **park wodny** w Koziegłowach, obiekt wyposażony jest w pełnowymiarowy basen sportowy, a także basen do nauki pływania, basen rekreacyjny oraz brodzik dla najmłodszych. Pozostałe atrakcje parku wodnego to rura zjazdowa o długości 60m, jacuzzi, sauna fińska, łaźnia, a także gabinet masażu.
- **skatepark** w Koziegłowach, miłośnicy jazdy na rowerach wyczynowych, deskorolkach i rolkach mają do swojej dyspozycji prawie 1000 m² powierzchni.
- **hala sportowa** w Czerwonaku, z parkietem o wymiarach 36×18 m, Prowadzone są w niej zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i dorosłych. Znajduje się tu również nowoczesna, klimatyzowana sala konferencyjna wyposażona w sprzęt multimedialny.
- **zewnętrzna ścianka wspinaczkowa AKWIN PEAKS** w Czerwonaku, w jej skład wchodzi trzy wieże o wysokości 7,6 i 3 m. o łącznej powierzchni wspinaczkowej 150 m². Ścianka spełnia funkcje sportowe, rekreacyjne i szkoleniowe.
- **dwa kryte korty tenisowe** w Bolechowie, ze sztuczną nawierzchnią, oświetleniem oraz szatniami z zapleczem sanitarnym. Początkujący miłośnicy tej dyscypliny mogą skorzystać z pomocy instruktora.
- **boiska do gry w piłkę nożną** w Czerwonaku, z nawierzchnią syntetyczną.
- **pełnowymiarowe boisko trawiaste i boisko treningowe do gry w piłkę nożną** w Owińskich pozostające do dyspozycji klub Błękitni Owińska z czwartoligową drużyną piłkarską (klub działa od 1989 r.).

²² Opracowanie na podstawie „Ilustrowanego Atlasu Aglomeracji Poznańskiej”, Poznań 2010 oraz biuletynu informacyjnego Centrum Rozwoju Kultury Fizycznej „AKWEN”.

- **kąpielisko Akwen Tropicana**” w Owińska urządzone w konwencji egzotycznej plaży. Piaszczysta plaża ma powierzchnię ponad 1,5 tys. m². Na miejsc znajduje się wypożyczalnia sprzętu pływającego, punkt gastronomiczny, sanitariaty przystosowane dla niepełnosprawnych, boisko do siatkówki plażowej oraz parking.
- **Zbiorniki pożwirowe w Owińskach** to ponad 100 hektarowych terenów rekreacyjnych, które gmina sukcesywnie zagospodarowuje. Położone na skraju Puszczy Zielonki zalane wyrobiska pożwirowe są corocznie zarybiane. Teren ten dzierżawi w części Stowarzyszenie Rozwoju Rekreacji i Ochrony Środowiska w Czerwonaku.
Amatorzy wędkowania organizują tutaj zawody, biwakują przyjeżdżając z całymi rodzinami. Zbiorniki pożwirowe to także wyzwanie dla miłośników aktywnych form spędzania wolnego czasu. Korzystając z finansowego wsparcia Lokalnej Grupy Działania „Światowid” realizowany jest projekt budowy Centrum Sportów Zimowych z ośrodkiem nart biegowych. W przyszłości powstanie także całoroczne zaplecze gastronomiczno-noclegowe.

Rozwój gminy Czerwonak w dużym stopniu wiąże się z aktywnym uprawianiem sportu. Świadczy o tym różnorodność organizowanych imprez - od turniejów piłkarskich i tenisowych, zawodów pływackich po maratony, czy festyny rekreacyjne na świeżym powietrzu. Od wielu lat towarzyszy hasło: „Czerwonak - koniec miasta początek przygody”. Biorąc pod uwagę różnorodność proponowanych atrakcji mamy świadomość, że sprzyja nam bliskie położenie miasta Poznania. Lokalizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych tuż przy granicach tak dużej aglomeracji sprawia, że korzystają z nich nie tylko mieszkańcy naszej gminy. Obecne zamierzenia inwestycyjne obejmują w dużej mierze tereny położone w Koziegłowach – największej wsi w Polsce. Obok istniejącego Parku Wodnego planowane jest zbudowanie centrum spędzania wolnego czasu z kręgielnią, profesjonalnym klubem fitness, stadionem i innymi atrakcjami obejmującymi tereny zielone o powierzchni kilku hektarów. W celu jeszcze lepszego dostępu z Poznania do przygód oferowanych przez naszą gminę w planach jest budowa kładki pieszo – rowerowej na rzece Warcie, łączącej Owińska z Radojewem, a co za tym idzie Piątkowo z Puszczą Zieloną. W miejscowości Trzaskowo planuje się także budowę profesjonalnego pola do gry w golfa.

Dobrze rozwinięta infrastruktura obiektów sportowych, winna mieć charakter otwarty z bogatą ofertą zajęć pozaszkolnych prowadzonych na bazie tej infrastruktury. Ilość organizacji pozarządowych w tym sportowych przekłada się na skalę imprez sportowych organizowanych na terenie gminy.

3.3.11 Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Czerwonak funkcjonuje Samorządowa Administracja Placówek Oświatowych, która obsługuje gminne placówki oświatowe pod względem finansowym i organizacyjnym.

Na system oświatowy w gminie składa się:

- Gminne Przedszkole nr 1 "Bajkowe ludki" - Koziegłowy,
- Gminne Przedszkole nr 2 im. "Krasnala Hałabały" - Koziegłowy,
- Gminne Przedszkole w Owińskach,
- Gminne Przedszkole w Czerwonaku,
- Niepubliczne Przedszkole "SKRZAT" w Koziegłowach,
- Niepubliczne Przedszkole Artystyczne im. św. Cecylii w Kicinie,
- Niepubliczne Przedszkole Mali Przyrodnicy w m. Miękowo,
- Niepubliczne Przedszkole Dwujęzyczne w Owińskach „Na górze róże”,
- Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Roweckiego "Grota" w Koziegłowach,
- Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Czerwonaku,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Józefa Wybickiego w Owińskach,
- Szkoła Podstawowa im. J.Andersena w Bolechowie,
- Szkoła Podstawowa im. Augusta Cieszkowskiego w Kicinie,
- Gimnazjum w Czerwonaku,
- Gimnazjum w Koziegłowach,
- Gimnazjum w Bolechowie.

Edukację na poziomie szkół średnich w gminie oferują: Zespół Szkół im. D. Chłapowskiego w Bolechowie (prowadzony przez Powiat Poznański), w którym mieści się: liceum ogólnokształcące i liceum dla dorosłych oraz Szkoła Średnia Ogólnokształcąca dla Dorosłych ul. Poznańska (w budynku gimnazjum) w Koziegłowach.

Ponadto działa Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych (prowadzony przez Powiat Poznański). W ramach ośrodka funkcjonuje: szkoła podstawowa, gimnazjum, liceum ogólnokształcące, zasadnicza szkoła zawodowa, uzupełniające liceum ogólnokształcące i liceum profilowane.

Placówki oświatowe zlokalizowane na terenie gminy w pełni wyczerpują potrzeby mieszkańców w tym zakresie. Szeroka oferta edukacyjna Poznania jest doskonałym uzupełnieniem tej oferty. Nie mniej, dostępność oferty oświatowej, jak i miejsc pracy w stolicy regionu, winny wiązać się z inwestycjami na poziomie opieki przedszkolnej lub winno się stworzyć warunki do rozwoju tego typu placówek z udziałem gminy.

3.3.12 Kultura w gminie

Działalność kulturalna w gminie Czerwonak skupiona jest przede wszystkim w Gminnym Ośrodku Kultury „Sokół”. GOK jest obiektem funkcjonującym od 1990 roku i jest miejscem kreowania wydarzeń kulturalnych na terenie gminy. Sztandarową imprezą organizowaną przez Ośrodek jest

Wojewódzki Festiwal Piosenki Przedszkolaków, ponadto w ofercie kulturalnej Ośrodka znajdują się również Dni Gminy Czerwonak, Dobre Rockowania, konkursy recytatorskie, koncerty, występy teatralne oraz seanse filmowe.

W ramach działalności Ośrodka Kultury mieszkańcy mają możliwość skorzystania z zajęć plastycznych, teatralnych, tanecznych oraz muzycznych.

Dzięki szerokiemu zainteresowaniu ofertą kulturalną skierowaną do mieszkańców, na terenie gminy zostały otworzone trzy filie Ośrodka:

- Klub „Kogucik” w Potaszach,
- Klub „Iskra” w Promnicach,
- Klub „Słoneczko” w Czerwonaku.

Ponadto na terenie gminy działalność kulturalno-oświatową prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonaku. Placówka działa od 1948 roku i na chwilę obecną dysponuje imponującym księgozbiorem 51 090 egzemplarzy. Biblioteka posiada filie w Koziegłowach, Owińskach i Bolechowie.

W celu upowszechniania czytelnictwa i biblioteki organizowane są liczne imprezy kulturalno – edukacyjne, takie jak: wystawy książek, spotkania literackie i autorskie, wernisaże, zajęcia plastyczne i lekcje biblioteczne oraz wakacje i ferie w bibliotece.

Dodatkowo Biblioteka prowadzi akcję „Książka na telefon”, dzięki której osoby starsze i niepełnosprawne bez wychodzenia z domu mogą wypożyczać książki.

Za swoją działalność kulturalno – oświatową placówka została uhonorowana nagrodą dla najlepszej biblioteki gminnej oraz I nagrodą w konkursie „Filia skupia mieszkańców”.

Infrastruktura kulturalna niesie za sobą dobrą ofertę zagospodarowania wolnego czasu, głównie na terenie miejscowości Czerwonak. Infrastruktura kulturalna winna opierać swój rozwój i ofertę także o dwie miejscowości: Owińska i Koziegłowy, wykorzystując w pierwszym przypadku istniejące niezagospodarowane obiekty popałacowe oraz tereny boisk sportowych w Owińskach i zbiorniki pożwirowe.

3.3.13 Ochrona zdrowia²³

Działania podstawowej opieki zdrowotnej ukierunkowane są zarówno na osoby zdrowe, jak i chore. Zakres tych działań zależy od potrzeb oraz od możliwości organizacyjnych i ekonomicznych społeczeństwa. Centralną rolę pełni w niej lekarz rodzinny, który jest odpowiedzialnym za współpracę zarówno z opieką zdrowotną specjalistyczną (otwartą i zamkniętą) jak i opiekę komunalną (społeczną), odpowiadając za: promocję zdrowia, prewencję chorób, diagnostykę oraz terapię i rehabilitację.

²³ Opracowanie na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak.

Na terenie gminy Czerwonak dostęp do placówek opieki zdrowotnej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 13 Świadczenia medyczne w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia na terenie gminy Czerwonak

Wyszczególnienie	Zakres działań	Świadczeniobiorca
Lekarz rodzinny	<ul style="list-style-type: none"> - podstawowa opieka zdrowotna dla dorosłych, dzieci, młodzieży - badania profilaktyczne - badania laboratoryjne - szczepienia ochronne <ul style="list-style-type: none"> - podstawowa opieka zdrowotna dla dorosłych 	<p>Zespół Lekarza Rodzinnego „Pro Familia” Czerwonak, ul. Działkowa 2 <u>Ośrodek Zdrowia Czerwonak</u> ul. Działkowa 2</p> <p><u>Ośrodek Zdrowia Koziegłowy</u> ul. Poznańska 37</p> <p><u>Ośrodek Zdrowia Owińska</u> ul. Bydgoska 8</p> <p><u>Centrum Medyczne „Pro Familia”</u> Koziegłowy, os. Leśne 7f</p>
Pielęgniarka środowiskowo-rodzinna	<ul style="list-style-type: none"> - opieka pielęgniarska domowa - zabiegi w domu - edukacja prozdrowotna 	<p>Zespół Lekarza Rodzinnego „Pro Familia” Czerwonak, ul. Działkowa 2 Koziegłowy, ul. Poznańska 37 Owińska, ul. Bydgoska 8</p> <p>„Vena” Koziegłowy, ul. Poznańska 15D/81</p> <p>„Pomoc” Czerwonak, ul. Działkowa 2</p>
Położna środowiskowo-rodzinna	<ul style="list-style-type: none"> - opieka nad noworodkiem i położnicą - opieka domowa w schorzeniach ginekologicznych 	<p>Zespół Lekarza Rodzinnego „Pro Familia” Czerwonak, ul. Działkowa 2 Koziegłowy, ul. Poznańska 37 Owińska, ul. Bydgoska 8</p> <p>„Pomoc” Czerwonak, ul. Działkowa 2</p>
Laboratorium analityczne	<ul style="list-style-type: none"> - badania laboratoryjne na zlecenie lekarza rodzinnego - badania laboratoryjne na zlecenie lekarza specjalisty (pełen zakres badań) 	<p>Zespół Lekarza Rodzinnego „Pro Familia” Czerwonak, ul. Działkowa 2 Koziegłowy, ul. Poznańska 37 (punkt pobrań) Owińska, ul. Bydgoska 8 (punkt pobrań)</p>
Świadczenia specjalistyczne	<p>Poradnia ginekologiczno-położnicza</p> <p>Poradnia okulistyczna</p>	<p>Zespół Lekarza Rodzinnego „Pro Familia” Czerwonak, ul. Działkowa 2</p> <p>Centrum Medyczne „Pro Familia” Koziegłowy, os. Leśne 7f</p> <p>Koziegłowy, ul. Poznańska 37</p>

Wyszczególnienie	Zakres działań	Świadczeniobiorca
	Poradnie specjalistyczne - laryngologia - neurologia - kardiologia - chirurgia - dermatologia - wad postawy - metaboliczna - logopedyczna	KOMED Koziegłowy, ul. Piaskowa 1 OMEGA Koziegłowy, ul. Kanałowa 2B
Stomatologia	<ul style="list-style-type: none"> Gabinet stomatologiczny dr Agata Jordan Gabinet stomatologiczny dr Leszek Jordan NZOZ Centrum Stomatologii Gabinet stomatologiczny dr Gabriela Czywczyńska-Michalak 	„Pro Familia” Czerwonak, ul. Działkowa 2 „Pro Familia” Owińska, ul. Bydgoska 8 Koziegłowy, os. Leśne 20 Koziegłowy os. Leśne 23b Koziegłowy, ul. Poznańska (szkoła)
Pogotowie ratunkowe	- zagrożenia zdrowia i życia - wypadki komunikacyjne - zachorowania i wypadki w miejscach publicznych (ulica, szkoła, kościół, sklep, zakład pracy)	Poznań, ul. Rycerska 10
Pomoc doraźna	- nagłe zachorowania - wypadki - urazy	Poznań, ul. Juraszów 7/19 (szpital – Lutycka)
	- stomatologiczna (pomoc doraźna w święta i w nocy)	Poznań, ul. Czajcza 1a Poznań, ul. Strzelecka 49
Nocna i świąteczna pomoc lekarsko-pielęgniarska	- zachorowania oraz zabiegi pielęgniarskie w nocy i dni wolne od pracy (w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej)	NZOZ „Twoja Przychodnia” Poznań, ul. Blacharska 2
Diagnostyka specjalistyczna	EKG	„Pro Familia” Czerwonak, ul. Działkowa 2
	EKG ECHO serca AUDIOMETRIA USG	KOMED Koziegłowy, ul. Piaskowa 1
Rehabilitacja	- kinezyterapia - fizykoterapia - laseroterapia - krioterapia - elektrostymulacja - ultradźwięki - pole magnetyczne	OMEGA Koziegłowy, ul. Kanałowa 2B

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak

Rozwinięta sieć dostępu do lekarzy rodzinnych nie idzie w parze z dostępnością do lekarzy specjalistów, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach gminy. Bliskość Poznania wyklucza jednak poprawę tej sytuacji w najbliższym czasie dopóki nie zmniejszy się czas przejazdu pomiędzy

poszczególnymi miejscowościami gminy, a Poznaniem i nie zmieni się obecny kierunek kontaktu z lekarzem specjalistą (pacjent do lekarza) na kierunek lekarz do pacjenta.

Tabela 14 Dane epidemiologiczne za rok 2010 w gminie Czerwonak

L.p.	Jednostka chorobowa	Kod ICD	Dorośli	Dzieci	Razem
1.	Nowotwory	C00-97; D00-48	324	1	325
2.	Gruźlica	A15-19; B90	5	0	5
3.	Choroby tarczycy	E00-07	286	15	301
4.	Cukrzyca	E10-14	766	17	783
5.	Niedokrwistość	D50-64	51	1	52
6.	Choroby obw. układu nerwowego	G50-59	113	0	113
7.	Choroby układu krążenia	I00-99	4498	59	4557
8.	Dychawica oskrzelowa (astma)	J40-49	468	241	709
9.	Choroby układu trawiennego	K25-93	451	7	458
10.	Choroby układu mięśniowo-kostnego	M00-99	891	64	955
11.	Padaczka	G40	239	42	281
12.	Dziecięce porażenie mózgowe	G80	0	29	29
13.	Upośledzenie umysłowe	F70-79	35	32	67
14.	Zaburzenia widzenia	H52	119	219	328
15.	Alergie	K52; L27	21	542	563
16.	Zniekształcenie kręgosłupa u dzieci	M40-41	0	163	163
17.	Choroby układu moczowego	N00-23	231	21	252
18.	Inne schorzenia		1931	49	1980

źródło: Zespół Lekarza Rodzinnego „Pro Familia”

3.3.14 Zasoby mieszkaniowe

Problemy mieszkaniowe gminy zajmują ważne miejsce wśród bieżących zadań gminy i planach inwestycyjnych będących w gestii władz samorządowych.

Obowiązkiem gminy jest posiadanie zasobu socjalnego i zamiennego oraz zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach. Z drugiej strony na gminie spoczywa także obowiązek utrzymania posiadanego zasobu na odpowiednim poziomie technicznym, funkcjonalnym i estetycznym.

Tabela 15 Zasoby mieszkaniowe

L.p.	Wyszczególnienie	Lokale ogółem	Powierzchnia	W tym socjalne
1.	2009 rok	167	7 137,83	23
2.	2010 rok	163	6 927,33	23
3.	09.2011 rok	204	8 811,35	69

Źródło: Urząd Gminy Czerwonak

Wzrost zasobów mieszkaniowych w gminie Czerwonak ma charakter rosnący i to zarówno w sferze budownictwa leżącego poza udziałem kapitałowym ze strony gminy, jak i w zasobach komunalnych i zaspakaja podstawowe potrzeby gminy uzupełnione ofertą budownictwa społecznego.

3.3.15 Pomoc społeczna

W Gminie Czerwonak zadania pomocy społecznej – własne i zlecone – wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2006 - 2013, która obejmuje programy:

- Gminny Program Wsparcia Rodzin Dysfunkcyjnych, Osób Niepełnosprawnych, Osób Starszych oraz Zapobiegania Marginalizacji Życia Tych Grup Społecznych na lata 2001 – 2010,
- Program Budowania Lokalnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Czerwonak (2006-2010).
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Czerwonak na 2010 rok,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czerwonak,
- Gminny Program Ochrony i Promocji Zdrowia Mieszkańców Gminy Czerwonak na lata 2009 – 2013
- Projekt systemowy „Radzę sobie lepiej” 2008 - 2013 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Celem działania ośrodka jest realizacja polityki społecznej państwa zmierzająca do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, jak również działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie powstawaniu sytuacji będących zagrożeniem potrzeb bytowych odpowiadających godności człowieka. W celu realizacji zadań ośrodek współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami społecznymi, kościołem katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami, osobami fizycznymi i prawnymi.

W 2010 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwonaku objął pomocą 604 rodziny, 1 349 osób w tych rodzinach, którym przysługiwało prawo do świadczeń z pomocy społecznej,

zgodnie z art. 8, ust. 1 Ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekraczał: na osobę samotnie gospodarującą - 477,00 zł, na osobę w rodzinie - 351,00 zł. przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z okoliczności wymienionych w art.7 Ustawy o pomocy społecznej, takich jak przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 16 Powody przyznania pomocy w latach 2006 – 2010

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinach				
	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.
Ubóstwo	7	205	138	129	141	825	709	403	344	390
Bezdomność	21	14	12	15	23	29	19	15	19	38
Potrzeba ochrony macierzyństwa	96	96	79	107	72	461	461	354	437	323
Bezrobocie	153	110	68	153	103	521	377	200	323	311
Niepełnosprawność	197	190	172	156	136	525	509	434	345	329
Długotrwała choroba	242	246	227	195	216	629	648	525	405	507
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem, w tym:	96	90	59	47	59	412	386	235	199	257
rodziny niepełne	71	64	42	33	44	251	217	131	112	167
rodziny wielodzietne	33	3	17	16	23	204	203	105	103	140
Alkoholizm	92	77	59	47	43	279	253	174	118	113
Narkomania	3	2	3	1	3	4	4	11	1	3
Przemoc w rodzinie	46	50	19	49	29	207	145	58	142	87
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	15	8	7	7	5	33	17	9	9	12

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwonaku

Na przełomie ostatnich 5 lat największą liczbę rodzin objętych pomocą społeczną, stanowiły osoby żyjące w ubóstwie, młode matki, bezrobotni, osoby niepełnosprawne oraz rodziny zmagające się z długotrwałą chorobą. Wobec powyższego największe środki pieniężne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej były rozdysponowane na obiady i posiłki, opał, schronienie, celowe zasiłki socjalne oraz na opłaty za Domy Pomocy Społeczne.

Tabela 17 Świadczenia w ramach zadań własnych gminy w latach 2006 – 2010

Formy pomocy	Liczba świadczeń					Kwota świadczeń [zł]				
	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.
Leki - leczenie	76	35	45	26	35	3 759	3 811	6 723,24	2 437,00	3 772,00
Obiady, posiłki w tym dotacja z budżetu państwa	20 096	21 611	16 955	16 584	4 930	122 139	135 755	290 398,00	94 936,00	40 904,00
Żywność	258	80	20	21	41	12 934	12 083	3 832,24	1 650,00	4 679,00
Odzież, obuwie	11	2	1	2	1	1 120	440	150,00	540,00	250,00
Opał	117	60	55	63	63	46 768	27 440	23 780,00	31 413,00	31 172,00
Schronienie	48	287	1667	16 584	16 584	11 115	4 728	23 780,00	40 845,00	58 914,00
Sprawienie pogrzebu	1	0	1	2	0	7300	0	25 003,00	5 180,00	0
Zasiłki okresowe	662	473	353	314	291	89 863	70964	3 647,00	73 547,00	69 004,00
Pozostałe zasiłki celowe	357	391	765	771	522	44 285	61 098	77 202,00	263 214,00	225 355,00
Zasiłki celowe specjalne	448	160	454	877	470	78425	94 302	153 424,02	118 942,00	119 347,00
Opłata za Domy Pomocy Społecznej	32	56	68	105	125	43 757	84 765	102 612,00	181 889,00	225 330,00
Przedszkola	23	25	9	4	4	5 029	5 921	106 783,00	820,00	1 520,00
Kolonie, obozy	7	11	10	11	11	3 500	9 144	1 875,50	11 790,00	8 340,00

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwonaku

Na mocy ustawy o pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy również pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, które przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem w szczególności z rodziną i społecznością lokalną.

Ponadto, w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwonaku funkcjonują kluby seniora, mieszczące się w Czerwonaku, Owińskach i Kicinie. Podstawą działalności jest

aktywizacja społeczna ludzi starszych, w tym celu wykorzystane są całościowe aspekty pracy socjalnej, zarówno w pracy z grupą osób jak i indywidualnej. Działalność klubów nastawiona jest na rozwój zainteresowań, nawiązanie nowych kontaktów towarzyskich jak i wzmocnienie psychiczne przez wsparcie społeczne osób starszych oraz odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego seniora.

Biorąc pod uwagę statystyki i prognozy do roku 2030, które zapowiadają znaczny przyrost osób w wieku poprodukcyjnym, to funkcjonujący system pomocy społecznej winien być rozbudowywany o infrastrukturę przede wszystkim opartą o obiekty dziennego pobytu, takie jak Dzienny Dom Opieki i Rehabilitacji dla Seniorów i mieszkańców gminy Czerwonak zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3.3.16 Bezpieczeństwo publiczne

W trosce o bezpieczeństwo mieszkańców gminy od 2001 roku realizowany jest Gminny Program Poprawy Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego. Celem programu jest przede wszystkim ograniczenie przestępczości i negatywnych zjawisk na terenie gminy, w tym poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Program jest realizowany w oparciu o wspólne działania policji, straży gminnej i straży pożarnej, a także jednostek organizacyjnych gminy i mieszkańców. W ramach tego programu objęto monitoringiem wizyjnym 100% placówek oświatowych i przedszkoli, budynek Urzędu Gminy, pałac w Owińskach oraz place zabaw dla dzieci. System monitoringu wizyjnego obsługiwany jest całodobowo przez Straż Gminną w Gminnym Centrum Monitorowania. Natomiast w celu zabezpieczenia innych ważnych 25 obiektów gminnych, przed atakami wandalizmu i kradzieży zainstalowano monitoring elektroniczny i włączono go do Centrum Monitorowania Wykonawcy Systemów Sygnalizacji Włamania i Napadu, które całodobowo monitoruje przesłane sygnały z jednostek gminnych i natychmiast reaguje w razie naruszenia systemu poprzez wysłanie Grup Interwencyjnych.

Dużą rolę w poprawie bezpieczeństwa pełni Wydział Bezpieczeństwa Publicznego i Zarządzania Kryzysowego, który w ramach całodobowych dyżurów monitoruje stan zagrożeń w gminie i ostrzega mieszkańców o prawdopodobieństwie ich wystąpienia. Prowadzone jest również całoroczne szkolenie przedmedyczne dla dzieci i młodzieży oraz pracowników instytucji gminnych.

Gmina Czerwonak obsługiwana jest przez Komisariat Policji w Czerwonaku, który jest jednostką podlegającą pod Komendę Miejską Policji w Poznaniu. Jednostka ta współpracuje ściśle z podmiotami i instytucjami działającymi na rzecz bezpieczeństwa w gminie.

Policjanci Komisariatu realizują zadania wynikające z Ustawy o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku. Do zadań Policji należy między innymi:

- Ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra.

- Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju w miejscach publicznych w środkach komunikacji publicznej w ruchu drogowym, i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania.
- Inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi, i społecznymi.
- Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów.
- Kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych.
- Ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

W 2010 roku na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu zarejestrowano 11 131 zdarzeń drogowych, w tym w gminie Czerwonak 127 tj. 12 wypadków drogowych i 115 kolizji, w których nastąpiły tylko straty w mieniu. Wykrywalność przestępstw ogółem w analizowanym okresie 2006 – 2010 wzrosła z poziomu 51,6% w roku 2006 do poziomu 59% w roku 2010, czyli była wyższa o 7,4 punktu procentowego.

W poszczególnych kategoriach przestępstw w latach 2006 – 2010 odnotowano:

- o 3 więcej przeciwko życiu i zdrowiu w stosunku do roku 2006, wykrywalność wynosiła 100%,
- o 44 więcej kradzieży rzeczy, wykrywalność w stosunku do roku 2006 wzrosła o 17,1%,
- o 13 mniej kradzieży z włamaniem, wykrywalność wzrosła o 4,7% w stosunku do roku 2006,
- o 16 więcej przestępstw gospodarczych, wykrywalność w stosunku do roku 2006 zmalała o 3,7%.

Tabela 18 Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Czerwonak w latach 2006 - 2010

RODZAJ POPEŁNIONYCH PRZESTĘPSTW		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE					WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI				
		2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010.
ogółem	ogółem	484	373	467	491	567	51,6%	52,5%	58,6%	59,3%	59,0%
przeciwko życiu i zdrowiu	ogółem	4	12	15	10	7	100%	100%	100%	100%	100%
drogowe	ogółem	114	66	69	55	51	100%	100%	100%	100%	100%
kradzież rzeczy	ogółem	131	95	118	133	175	8,4%	9,5%	15,7%	26,3%	25,5%
kradzież z włamaniem	ogółem	70	51	42	59	57	12,5%	15,8%	14,3%	18,6%	17,2%
Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	ogółem	6	6	4	8	7	50,0%	33,3%	75,0%	37,5%	100%
gospodarcze	ogółem	10	17	24	29	26	100%	100%	98,0%	100%	96,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych KMP w Poznaniu

Ponadto ważnym aspektem pracy jednostki jest stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie gminy. W roku 2010 z winy kierującego doszło do 97 zdarzeń (wypadków i kolizji), dodatkowo zatrzymano 32 nietrzeźwych kierowców. Natomiast z winy pieszego doszło do 1 zdarzenia drogowego.

Działania Policji w zakresie ochrony bezpieczeństwa ludzi, porządku publicznego i ładu w gminie wspierane są przez Straż Gminną. Strażnicy kontrolują również przestrzeganie przez mieszkańców obowiązków wynikających z Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Straż Gminna powołana została na początku 2008 roku. Do zakresu działań Straży należy:

- ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego,
- współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń,
- zabezpieczanie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsca zagrożonego takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów do momentu przybycia właściwych służb, a także w miarę możliwości ustalenie świadków zdarzenia,
- ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej,
- współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych,
- doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub do miejsca zamieszkania,
- informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym oraz współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy,
- egzekwowanie przestrzegania prawa miejscowego.

Tabela 19 Działalność Straży Gminnej w latach 2008 – 2010

Działalność Straży Gminnej	2008	2009	2010
liczba zatrudnionych strażników	4	5	12
ogólna liczba interwencji służbowych	444	725	904
w tym związane z:			
zakłócaniem spokoju i porządku publicznego w związku z wykroczeniom przeciwko urządzeniom publicznym oraz przeciwko zdrowiu	159	201	263
nie utrzymywaniem porządku na posesji	76	92	76
wykroczeniami popełnionymi przez kierujących pojazdami	94	154	198
niezachowaniem środków zwyczajnych i nakazanych przy trzymaniu zwierząt	70	127	123
dzikimi wysypiskami śmieci oraz zanieczyszczaniem miejsc publicznych odpadami budowlanymi	25	45	51
wyciekami nieczystości ciekłych oraz wyciekami płynów eksploatacyjnych z pojazdów do środowiska naturalnego	7	12	11
niszczeniem zieleni	9	22	40
osobami handlującymi obwoźnie	4	7	17
wybrykami chuligańskimi i nieobyczajnym zachowaniem w miejscach publicznych		65	125
liczba wystawionych mandatów	115	253	258

Złe warunki pracy Policji, zbyt mało etatów, bliskość Poznania i przenikające do gminy zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, charakterystyczne dla metropolii, wymagają skutecznie funkcjonujących służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców gminy, stąd koniecznym jest poprawa funkcjonowania i skuteczności działań Straży Gminnej i zwiększenia etatów w komisariacie.

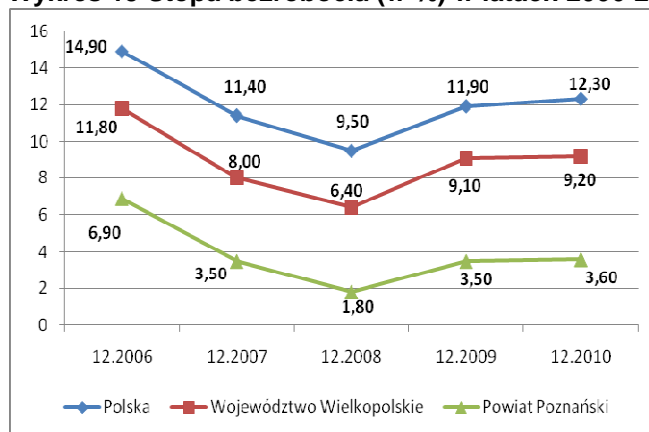
Budowa nowego Komisariatu Policji w Czerwonaku jest jednym z niezbędnych kroków realizowanych już na terenie gminy.

3.3.17 Rynek pracy i bezrobocie w gminie Czerwonak

W powiecie poznańskim liczba osób bezrobotnych ogółem wynosiła według stanu na koniec grudnia 2010 roku **5 028** i była wyższa o 182 osoby w porównaniu z końcem roku 2009. Natomiast na koniec roku 2008 liczba osób bezrobotnych ogółem wynosiła **2 330** i była niższa o 2 002 osoby w porównaniu z danymi z grudnia 2007 roku. W roku 2006 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu zarejestrowanych było **8 189** osób bezrobotnych z terenu powiatu

Stopa bezrobocia w powiecie spadła z poziomu 6,9% w 2006 roku do poziomu 1,8% w roku 2008, tj. o 5,1%. Natomiast w związku z zaistniałym kryzysem gospodarczym w IV kwartale 2009 roku stopa bezrobocia osiągnęła poziom 3,5%, a w grudniu 2010 roku nastąpił wzrost do poziomu 3,6%.

Wykres 15 Stopa bezrobocia (w %) w latach 2006-2010

Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych na stronie psz.praca.gov.pl

W IV kwartale roku 2010 w gminie Czerwonak liczba osób bezrobotnych liczyła **373** osoby i w ciągu roku zmniejszyła się o 34 osoby, tj. o 9,11%. Liczba bezrobotnych kobiet spadła o 3 (tj. o 1,33%). Natomiast na koniec 2008 roku liczba osób bezrobotnych ogółem wynosiła **190** i była niższa o 110 osób w porównaniu z danymi z grudnia 2007 roku. Liczba bezrobotnych kobiet w 2008 roku spadła o 96 (tj. 46,6%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Rok 2006 charakteryzował się najwyższym poziomem bezrobocia. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu gminy Czerwonak wynosiła **592** osoby, natomiast liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet kształtowała się na poziomie 382 osób.

Tabela 20 Liczba osób bezrobotnych w gminie Czerwonak w latach 2006 - 2010

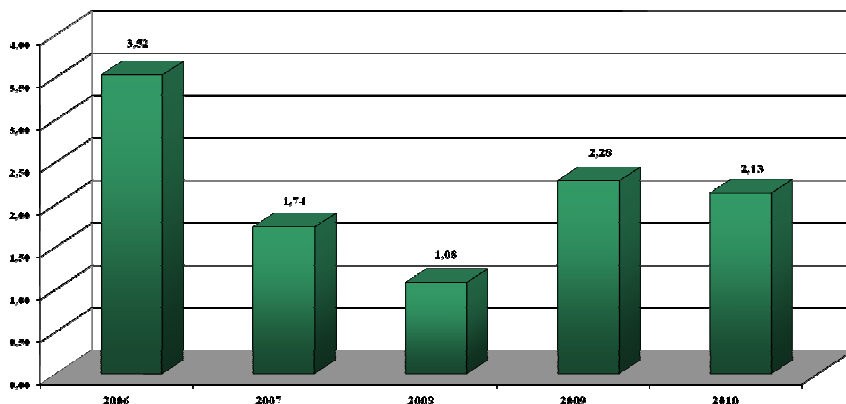
Bezrobocie w gminie Czerwonak		2006	2007	2008	2009	2010
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Ogółem	592	300	190	407	373
	kobiet	382	206	110	225	222
Liczba długotrwale bezrobotnych	Ogółem	293	142	33	41	67
Z prawem do zasiłku	Ogółem	120	63	62	152	113
	kobiet	79	33	37	91	69

Źródło: Dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu.

W analizowanym okresie, tj. w latach 2006 – 2010 zarejestrowane kobiety bezrobotne stanowiły przeważającą liczbę wśród ogółu bezrobotnych i tak w grudniu 2010 roku ich liczba wyniosła 222 kobiety tj. 59,5% ogółu bezrobotnych, w końcu 2009 roku: 55,3% ogółu bezrobotnych (tj. 225 kobiet), w 2008 roku 57,9% ogółu bezrobotnych (tj. 110 kobiet bezrobotnych), w roku 2007 liczba bezrobotnych kobiet wyniosła 68,6% ogółu bezrobotnych (tj. 206 kobiet) natomiast w 2006 roku ich liczba kształtowała się na poziomie 64,52% czyli 382 kobiety.

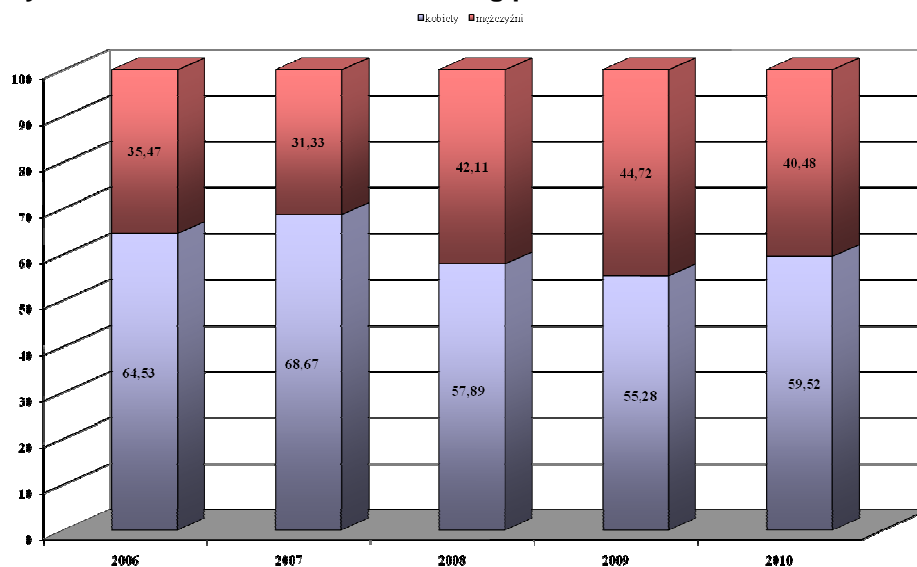
Odsetek bezrobocia²⁴ w gminie Czerwonak w roku 2010 wyniósł 2,13% i był najniższy w stosunku do roku 2009 o 0,15 punktu procentowego.

Wykres 16 Odsetek bezrobocia (w %) w latach 2006-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Wykres 17 Struktura bezrobocia według płci w Gminie Czerwonak w latach 2006 - 2010

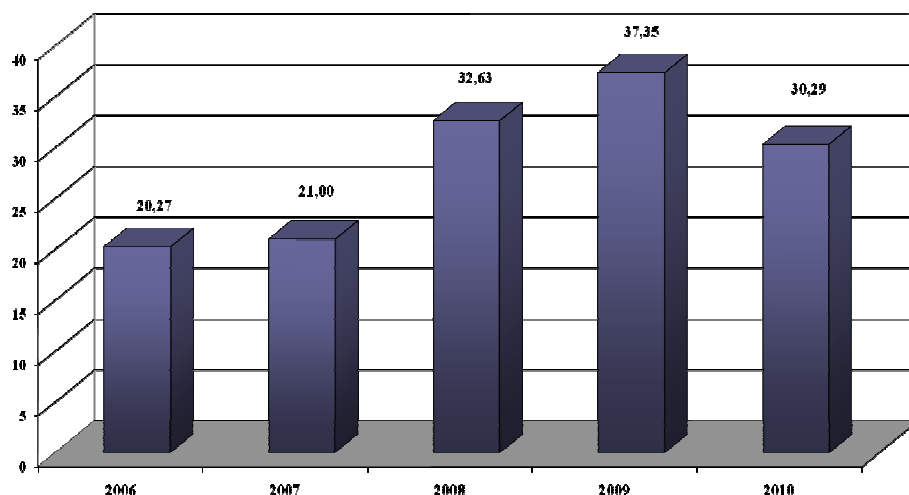

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Liczba bezrobotnych poszukujących pracy dłużej niż rok, czyli według definicji BAEL – osób długotrwale bezrobotnych, w ciągu roku wzrosła z poziomu 41 osób (rok 2009) i wyniosła w 2010 roku 67 osób (tj. 17,96% ogółu bezrobotnych). W 2008r. 33 osoby były długotrwale bezrobotne (tj. 17,36% ogółu bezrobotnych), w 2007r. 142 osoby pozostawały bez pracy dłużej niż 12 miesięcy (co stanowiło 47,33% zarejestrowanych bezrobotnych), natomiast w roku 2006 liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 293 osoby i stanowiła 49,49% ogółu bezrobotnych.

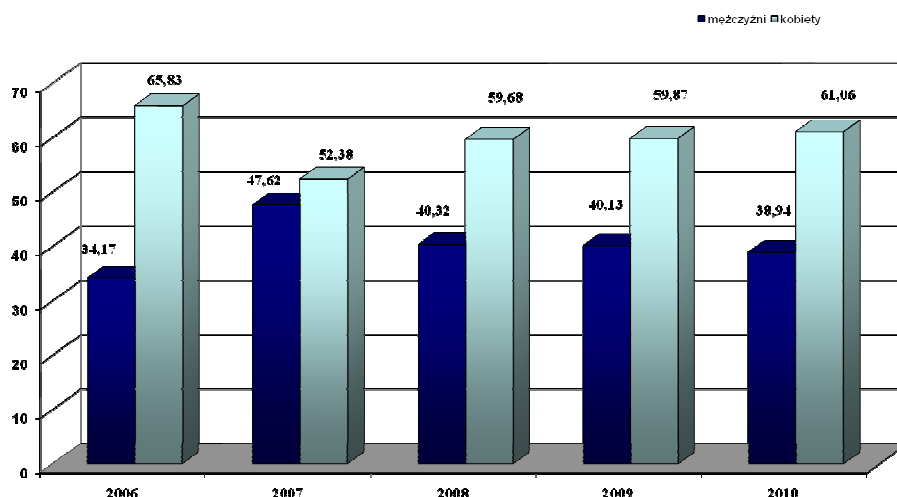
²⁴ **Odsetek bezrobocia** – udział procentowy bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (wyliczono wskaźnik bezrobocia ze względu na brak danych dotyczących liczby ludności aktywnej zawodowo w gminie – niezbędnej do wyliczenia stopy bezrobocia).

Wykres 18 Bezrobotni z prawem do zasiłku w gminie Czerwonak w latach 2006-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Wykres 19 Struktura osób posiadających prawo do zasiłku

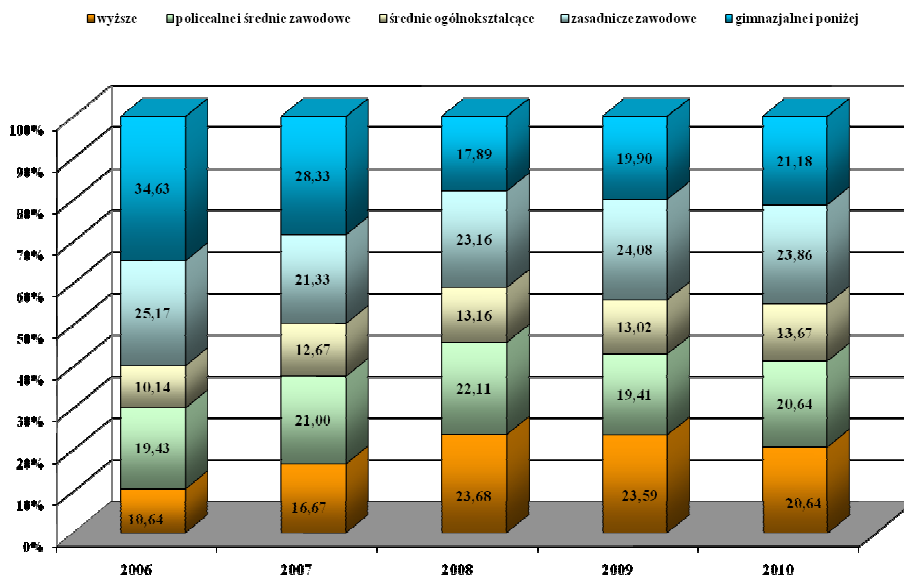

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Tabela 21 Bezrobotni w gminie Czerwonak

Bezrobocie w gminie Czerwonak		2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.
Wyższe	Ogółem	63	50	45	96	77
	kobiet	43	36	27	62	51
Policealne i średnie zawodowe	Ogółem	115	63	42	53	77
	kobiet	82	41	25	33	48
Średnie ogólnokształcące	Ogółem	60	38	25	53	51
	kobiet	45	32	14	33	36
Zasadnicze zawodowe	Ogółem	149	64	44	98	89
	kobiet	95	41	23	39	39
Gimnazjalne i poniżej	Ogółem	205	85	34	81	79
	kobiet	117	56	21	45	48

Źródło: Dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Wykres 20 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Analizując zjawisko bezrobocia w gminie Czerwonak na koniec grudnia 2010 roku zaobserwować można, że aż 89 osób bezrobotnych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe, co stanowiło 23,86% ogółu bezrobotnych. Natomiast bezrobotni z wykształceniem wyższym oraz z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym kształtowali się w 2010 roku na tym samym poziomie i wyniosły 77 osób, co stanowi odpowiednio 20,64% ogółu bezrobotnych.

W roku 2010 najwyższy spadek osób bezrobotnych odnotowano w grupie bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (spadek o 126 osób w porównaniu z rokiem 2006), chociaż w latach 2008 i 2009 był ten spadek jeszcze większy. Najmniej liczną grupę osób bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, które na koniec 2010 roku wyniosły 13,67% bezrobotnych ogółem i z każdym rokiem bezrobocie w tej grupie wzrasta. Zjawisko to jednak tłumaczy się przerwą w nauce wielu młodych ludzi pomiędzy maturą a rozpoczęciem studiów. Natomiast na podstawie badań przeprowadzonych przez firmę EUgenius z Poznania (www.wielkopolskiekalifikacje.pl) widać wyraźnie, że pracodawcy coraz częściej wybierają pracowników bez kwalifikacji i bez zawodu kształcąc ich (przyuczając do zawodu) np. w ramach oferty kształcenia ustawicznego. Stąd koniecznym jest dobre planowanie oferty edukacyjnej skierowanej do absolwentów różnych typów szkół uwzględniającej zapotrzebowania u pracodawców.

3.3.18 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe nazywane również *trzecim sektorem*, obok sektora publicznego (władz, administracji publicznej) i rynkowego (biznesu, przedsiębiorczości) działają w oparciu o art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873).

Organizacje pozarządowe stanowią wartościowy potencjał, który w istotnym stopniu przyczynia się do budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Gmina Czerwonak posiada uchwalany każdego roku przez Radę Gminy Programu Współpracy Gminy Czerwonak z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Zadaniami priorytetowymi w zakresie współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi są:

- zadania w zakresie pomocy społecznej, w tym rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- zadania w zakresie ochrony i promocji zdrowia,
- zadania w zakresie działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- zadania w zakresie krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
- zadania w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
- zadania w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- zadania w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,

Na terenie gminy funkcjonują następujące organizacje pozarządowe, działające w formie stowarzyszenia i innych organizacji społecznych:

Działalność charytatywna:

- Parafialny Zespół Caritas - parafia pw. Matki Bożej Fatimskiej w Koziegłowach,
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Serca NMP.

Ochrona i promocja zdrowia:

- Klub Honorowych Dawców Krwi w Czerwonaku,
- Fundacja Hospicjum Onkologiczne św. Franciszka w Kamińsku.

Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych:

- Integracyjne Stowarzyszenie Tenisa Ziemnego "GEM",
- "MIŚ USZATEK" - Fundacja na Rzecz Dzieci z Wadami Wrodzonymi,
- Stowarzyszenie Pomocy Niewidomym i Słabo Widzącym Absolwentom Ośrodka dla Dzieci Niewidomych w Owińskach "Być Potrzebnym".

Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Kicina I Okolic LEN
- Sportowe Stowarzyszenie Inwalidów "START",
- Stowarzyszenie Miłośników Owińsk i Okolic,
- Fundacja na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej Gminy Czerwonak,
- Stowarzyszenie Miłośników Wsi Potasze,
- Stowarzyszenie Żyj normalnie.

Wypoczynek dzieci i młodzieży:

- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Wielkopolska Hufiec Czerwonak
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej - Okręg Wielkopolski,
- 3 Poznańska Drużyna Harcerzy im. PIASTA Koziegłowy,
- Koło PTTK "Viator" Czerwonak,
- PTTK Poznań – Nowe Miasto.

Działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka:

- Stowarzyszenie Twórcze Mamy.

Działalność na rzecz ochrony środowiska, działalność ekologiczna:

- Stowarzyszenie Rozwoju Rekreacji i Ochrony Środowiska,
- Liga Ochrony Przyrody Okręg w Poznaniu,
- Liga Ochrony Przyrody Koło "Ćma",
- Stowarzyszenie Ekologiczna Gmina.

Działalność na rzecz kultury i sztuki:

- Fundacja VOX Artis.

Ponadto na terenie gminy działają liczne kluby i stowarzyszenia sportowe krzewiące zdrowy tryb życia:

- Klub Sportowy "GRAND JUDO",
- Klub Sportowy KAROLINKA,
- "UKS" 55 przy Szkole Podstawowej nr 55 w Poznaniu,
- Gminny Klub Sportowy "Błękitni" Owińska,
- Integracyjne Stowarzyszenie Tenisa Ziemnego "Gem",
- Klub Sportowy "DELFIN",
- Klub Sportowy "JURAND" Koziegłowy,
- Klub Sportów i Sztuk Walki "CYKLON",
- Ludowy Klub Sportowy "KICIN",
- Sportowy Klub Orienteeringu "KOMPAS",
- Stowarzyszenie Biegaczy "Mens sana in corpore Sano",
- Sportowe Stowarzyszenie Inwalidów "START",
- UKS CZERWONAK przy Szkole Podstawowej w Czerwonaku,
- UKS "Kicin" przy Szkole Podstawowej w Kicinie,
- UKS Owińska przy Szkole Podstawowej w Owińskich,
- Wielkopolskie Stowarzyszenie Turystyki i Rekreacji Wodnej "WARTA",
- UKS "GROT" przy Szkole Podstawowej w Koziegłowach.
- Piłkarskie Stowarzyszenie Sportowe "Junior"

Ilość organizacji pozarządowych w tym kulturalnych i sportowych nie przekłada się na skalę ich oddziaływania na życie kulturalne i społeczne gminy. Koniecznym jest stworzenie czytelnego systemu wsparcia tych organizacji przez gminę w oparciu o projekty partnerstwa publiczno – społecznego wypływające z Urzędu Gminy, jak i projekty powstałe w poszczególnych NGO, a dające zabezpieczenie potrzeb społeczno – kulturalnych i sportowych mieszkańców gminy Czerwonak. Wydaje się, że przy tak aktywnym społeczeństwie i takiej ilości NGO koniecznym byłoby powołanie Gminnego Forum Organizacji Pozarządowych.

3.3.19 Struktura dochodów i wydatków gminy Czerwonak

Struktura dochodów i wydatków w ciągu ostatnich 5 lat kształtowała się w sposób następujący:

Tabela 22 Kształtowanie się wyników finansowych samorządu w latach 2006-2010 (w PLN)

Wyszczególnienie	2006	07/06 (%)	2007	08/07 (%)	2008	09/08 (%)	2009	10/09 (%)	2010
Dochody ogółem	52 913 171,42	118	62 638 077,48	105	65 903 627,45	95	62 394 188,65	117	72 837 177,08
Wydatki ogółem	54 309 380,28	110	59 684 528,37	111	66 528 678,33	112	74 289 432,12	96	71 211 548,25
Wynik finansowy	-1 396 208,86		2 953 549,11		-625 050,88		-8 895 243,47		1 625 628,82
Wynik finansowy/ Dochody%	-2,64		4,72		-0,95		-14,2		2,23

Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio *nadwyżkę*²⁵ *budżetu* (gdy różnica jest wartością dodatnią) lub *deficyt budżetu* (gdy różnica jest wartością ujemną). Z kolei wynik różnicy między dochodami bieżącymi budżetu i wydatkami bieżącymi jest tzw. *wynikiem operacyjnym*. Wynik ten może przyjąć wartość dodatnią lub ujemną.

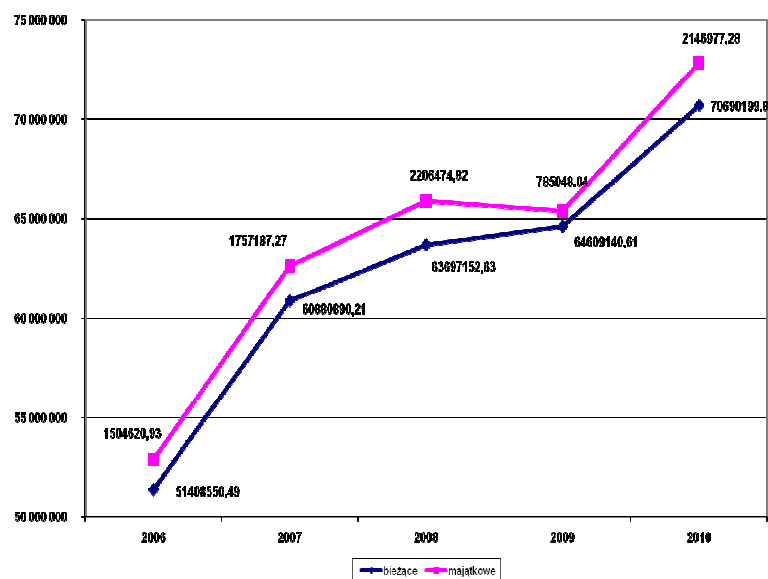
W przypadku gdy wynik ten ma wartość dodatnią, wówczas mówimy o *nadwyżce operacyjnej*. Pożądana nadwyżka operacyjna, jest bardzo ważnym aspektem wieloletniego planowania finansowego, bowiem jest to istotny element średniej przy obliczaniu indywidualnego dla gminy i dopuszczalnego od 2014r. progu zadłużenia, czyli determinuje możliwości pożyczkowe gminy.

Gmina Czerwonak w latach 2007 i 2010 wygenerowała nadwyżkę budżetową (odpowiednio **2 953 549,11 zł**, **1 625 628,82 zł**), natomiast lata 2006, 2008 i 2009 zamknęły się deficytem (odpowiednio **1 396 208,86 zł**, **625 050,88 zł**, **8 895 243,47 zł**).

Dodatkowo na podstawie analizy stanu zobowiązań z tytułu długoterminowych pożyczek i kredytów oraz papierów wartościowych zauważyć można, że budżet gminy Czerwonak spełnia w badanym okresie wymogi w zakresie zadłużania budżetu. Dla aktualnie obowiązującego progu ustawowego wynikającego z art. 170 sufp budżet gminy w latach 2006-2010 posiada wskaźnik zadłużenia do dochodów na poziomie od **11,49%** do **27,19%** i nie przekracza w żadnym z lat maksymalnie dopuszczalnych 60%.

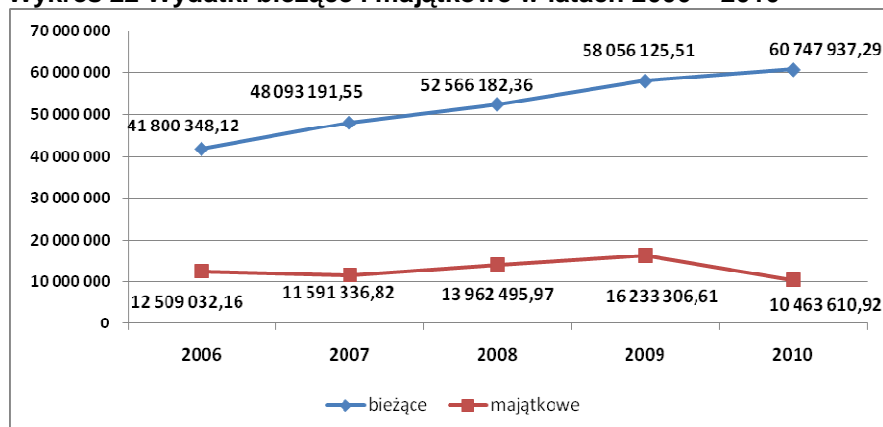
²⁵ Art. 217 ust. 1 nowej ufp.

Wykres 21 Dochody bieżące i majątkowe w latach 2006 – 2010

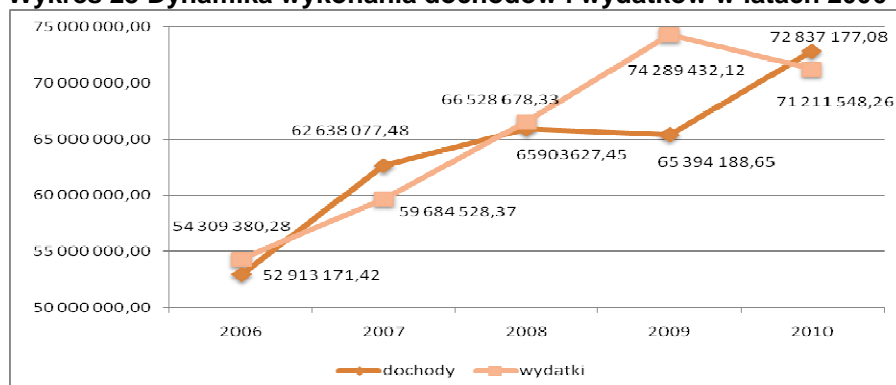
Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Wykres 22 Wydatki bieżące i majątkowe w latach 2006 – 2010

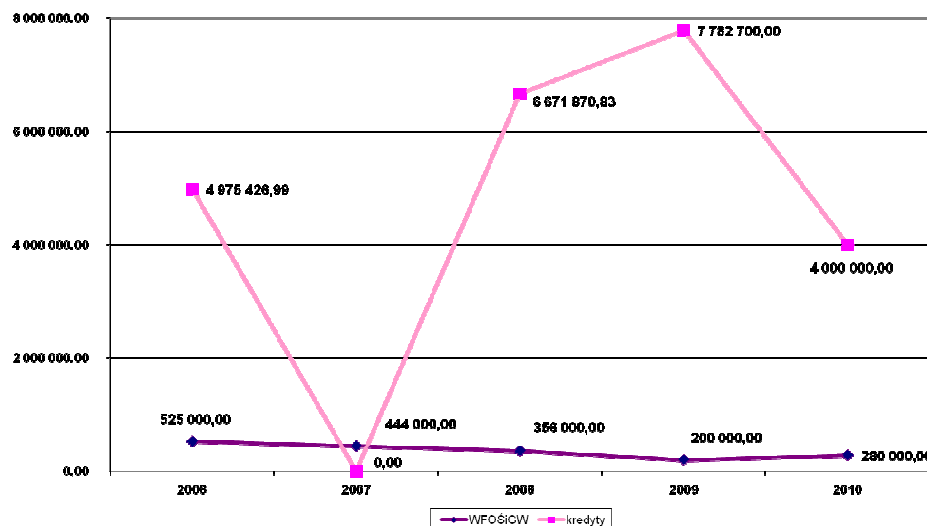
Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Wykres 23 Dynamika wykonania dochodów i wydatków w latach 2006 - 2010

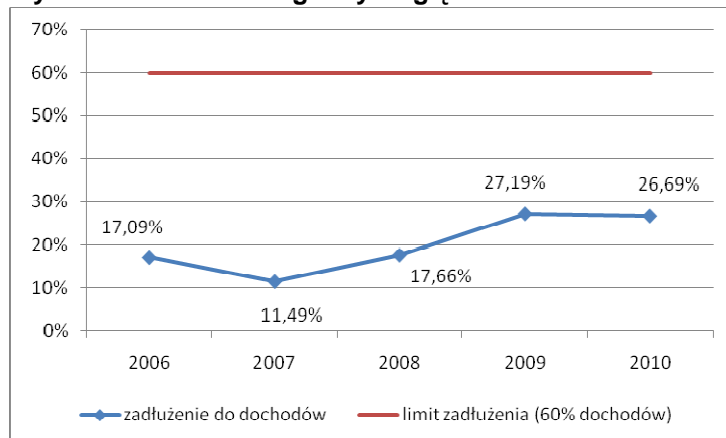
Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Wykres 24 Zaciągane zobowiązania w latach 2006 - 2010

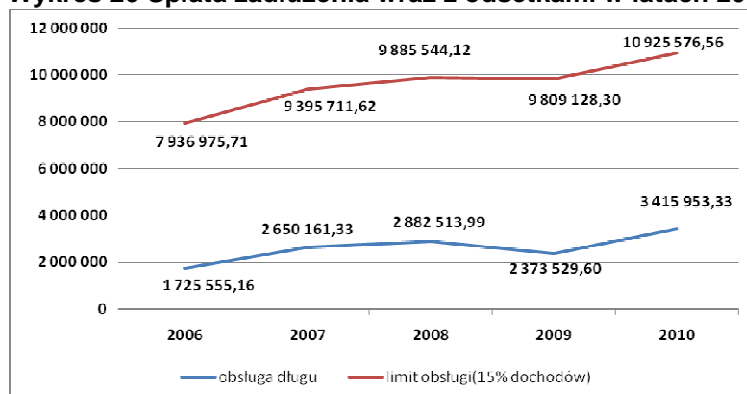
Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Wykres 25 Zadłużenie gminy względem limitu 60% dochodów

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Wykres 26 Spłata zadłużenia wraz z odsetkami w latach 2006 - 2010

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Czerwonak

Powyższe wykresy przedstawiają ogólny obraz kształtowania się poszczególnych kategorii finansowych gminy. Z porównania danych wynika, że w latach 2006-2010 realizacja dochodów samorządu przebiegała równomiernie, wykazując ciągłą tendencję rosnącą. Największy wzrost

poziomu dochodów miał miejsce w 2007 roku; w porównaniu do roku 2006 dochody wzrosły o 15,6%. Natomiast przyrost dochodów w roku 2010 w stosunku do roku 2006 wyniósł 27,3%.

W latach 2006-2010 występuje tendencja wzrostowa dochodów budżetu gminy. Mimo iż tereny gminne są bardzo atrakcyjne, wpływy z tytułu dochodów majątkowych są niestabilne oraz trudne do zaplanowania, ponieważ warunki sprzedaży na rynku dyktuje koniunktura.

Wykonanie wydatków budżetowych samorządu kształtowało się podobnie. Wydatki bowiem rosły z roku na rok. Najwyższy wzrost wydatków miał miejsce w roku 2007.

Zmiana w roku 2009 ustawy o finansach publicznych spowodowała zrównoważenie budżetu poprzez zapis iż od roku 2010 wydatki bieżące nie mogą przekroczyć dochodów bieżących powiększonych o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, o których mowa w art.217 ust. 2 pkt.6.

Coroczna wysokość wpływów z tytułu dochodów bieżących w kwotach znacznie przewyższających wydatki bieżące pozwala pozyskiwać fundusze na prowadzone w gminie inwestycje zarówno ze środków własnych jak również ułatwia uzyskanie zewnętrznych środków zwrotnych tj. pożyczki i kredyty.

Udostępnienie nowych terenów dla inwestorów zewnętrznych stwarza możliwości pozyskania dodatkowych środków dla budżetu gminy w momencie sprzedaży nieruchomości pod planowaną inwestycję. W dłuższej perspektywie inwestycja taka pomnoży wpływy z podatku od nieruchomości oraz poprzez stworzenie nowych miejsc pracy zwiększy również udział w podatku dochodowym od osób fizycznych.

Względnie niskie zadłużenie gminy Czerwonak (ok. 27%) w stosunku do dochodów daje możliwości zwiększenia potencjału inwestycyjnego i ukierunkowania inwestycji w stronę poprawy infrastruktury drogowej i komunikacji wewnętrznej również w partnerstwie z powiatem, co znacznie zwiększy atrakcyjność gospodarczą gminy. Nowelizacja ustawy o finansach publicznych i działania rządu zmierzające do ograniczenia deficytu – w zupełnie innym świetle przedstawia dane zawarte w tym podrozdziale i wskazuje, że w dobie światowego kryzysu gospodarczego że przed gminą Czerwonak stawiane są nowe wyzwania, które w nie sprzyjających okolicznościach mogą spowodować trudności w realizacji planowanych w cyklu wieloletnim inwestycji. Jednakże prowadzona polityka finansów publicznych z użyciem dostępnych narzędzi finansowych i przy uwzględnieniu podwyższonych progów ostrożnościowych pozwala optymistycznie spojrzeć na przyszłe możliwości wydatkowe gminy.

4 ANKIETY POGLĄDOWE

Szczegółowa analiza przeprowadzonych konsultacji społecznych za pomocą ankietyzacji została zaprezentowana w *Raporcie z przeprowadzonej ankiety do Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012-2020 stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.*

Na potrzeby *Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012 - 2020* opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, przedsiębiorców, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem gminy Czerwonak. Celem ankiety było pozyskanie szczegółowych danych na temat obszaru gminy Czerwonak. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w gminie Czerwonak.

Ankieta składała się z 21 pytań, w tym również metryczki i miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, władzę samorządową oraz funkcjonowanie Urzędu Gminy. W wypełnianiu ankiety uczestniczyło 426 osób, jednak rozkład liczby głosów w poszczególnych pytaniach był zróżnicowany, ponieważ nie wszyscy respondenci udzielali odpowiedzi na każde z postawionych w ankiecie pytań.

Pytania w ankiecie były tak sformułowane, aby dać odpowiedź, co stanowi problem dla mieszkańców i jak założyć długookresowy plan działania niezbędny dla realizacji zamierzeń rozwojowych gminy.

Dodatkowo w proces budowy *Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak* włączeni zostali również lokalni przedsiębiorcy. Ankietyzacji poddano 40 przedsiębiorstw, które posiadają swoje siedziby na terenie gminy, bądź swoim zasięgiem obejmują obszar gminy Czerwonak.

Ankieta dla przedsiębiorców miała na celu przedstawienie sytuacji na rynku lokalnych przedsiębiorstw oraz pokazanie pozytywnych i negatywnych aspektów prowadzenia działalności na terenie gminy. Ankieta pomogła uwydatnić ewentualne bariery stojące na drodze rozwoju dla przedsiębiorczości w gminie.

Ankieta składała się z 13 pytań zarówno otwartych jak i zamkniętych, w których można było wypowiedzieć się na temat profilu prowadzonej działalności, perspektyw rozwoju oraz możliwych planach poszerzania zakresu działalności.

Wypowiedzi osób ankietowanych znalazły odzwierciedlenie w zbudowanej diagnozie dla potrzeb dokumentu *Strategii* oraz w tworzonych celach i kierunkach rozwoju gminy.

5 ANALIZA SWOT

Analizę SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed gminą. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „**mocnych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony gminy i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „**słabych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony gminy i które niewyeliminowane utrudniać będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „**szans**” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi gminy;
- „**zagrożeń**” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jej rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój gminy).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się gmina, pozwala sformułować koncepcje zrównoważonego rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego gminy. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach gminy i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach gminy ułożonych przekrojowo (w ramach poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego).

Tabela 23 Analiza SWOT

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja i koordynacja zdrowotnych programów profilaktycznych Realizacja Programu Poprawy Bezpieczeństwa Publicznego Ogólnodostępna pomoc specjalistów w Czerwonaku i Koziegłowach Działalność i współpraca służb bezpieczeństwa Monitoring wizyjny i elektroniczny gminy Prowadzenie szkoleń z zakresu pomocy przedmedycznej Istnienie Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego i Zarządzania Kryzysowego 	<ul style="list-style-type: none"> Brak konkurencji między Poradniami Opieki Zdrowotnej Brak dostępu do lekarzy specjalistów w pozostałych miejscowościach Brak bazy lokalowej na potrzeby służby zdrowia Niewystarczająca opieka stomatologiczna najmłodszych mieszkańców gminy Niskie nakłady finansowe na realizację Programów zdrowotnych Braki infrastruktury typu Dzienny Dom Opieki nad Seniorami Brak tożsamości lokalnej części mieszkańców gminy Brak wsparcia i propozycji zagospodarowania czasu dla rodzin z dziećmi Brak monitoringu zanieczyszczeń Brak miejsc spotkań dla mieszkańców mniejszych miejscowości gminnych Niski poziom świadomości ekologicznej i zdrowotnej Niewystarczająca liczba żłobków i przedszkoli Złe warunki lokalowe Komisariatu Policji w Czerwonaku
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> Pozyskiwanie środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej Zmiana sposobu użytkowania istniejącej bazy lokalowej Stworzenie oferty zagospodarowania czasu dla rodzin z dziećmi Opracowanie programów aktywizacji mieszkańców Usunięcie „niewybuchów” w lasach Dalsza rozbudowa monitoringu na osiedlach i przestrzeni publicznej Budowa Komisariatu Policji w Czerwonaku 	<ul style="list-style-type: none"> Brak systemowych rozwiązań dotyczących osób bezdomnych

ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość Puszczy Zielonki • Atrakcyjne tereny turystyczne • Występowanie ścieżek edukacyjnych, szlaków turystycznych • Wieża widokowa na Dziewiczej Górze • Kąpielisko Akwen Tropicana • Dolina Warty • Zabytki na szlakach kulturowych • Zespół obiektów poklasztornych w Owińskach • Trakt Królewsko – Cesarski • Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka • Zbiorniki poźwirowe • Stopień skanalizowania gminy • Infrastruktura sportowo-rekreacyjna jako uzupełnienie oferty turystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wypożyczalni sprzętu sportowego • Oczyszczalnia ścieków w Koziegłowach • Duża liczba podmiotów zajmujących się odpadami • Nieregularnie funkcjonujący punkt informacji turystycznej w Owińskach • Brak infrastruktury rowerowej • Brak dogodnego połączenia drogowego z Poznaniem • Brak parkingów w wielu miejscach aktywności kulturalnej , sportowej i rekreacyjnej • Niezagospodarowany obiekt po byłym Browarze w Owińskach • Niewystarczająca baza gastronomiczno-usługowa • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych • Mała aktywność ekonomiczna gospodarstw i trudności z akumulacją kapitału, • Przeciętne warunki do produkcji rolniczej i niska jakość gleb, • Problemy ze zbytem produktów rolniczych, • Niewystarczająca infrastruktura turystyczna.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie potencjału Warty • Rozwój ścieżek rowerowych • Zagospodarowanie Pałacu w Owińskach • Udostępnienie Kościoła Św. Mikołaja w Owińskach jako atrakcji turystycznej • Budowa parkingu przy Pływalni w Koziegłowach • Budowa kładki na Warcie dla ruchu rowerowego i pieszego • Zagospodarowanie terenów poźwirowych • Szlaki narciarstwa biegowego • Stworzenie multimedialnej strony internetowej umożliwiającej zwiedzanie Puszczy Zielonki • Modernizacja linii kolejowej • Tworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenie środowiska w skali makro • Zbyt ekspansywne budownictwo w otulinie Puszczy Zielonka • Budowa spalarni odpadów

OŚWIATA, KULTURA, SPORT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Rozwinięta infrastruktura, oświatowa i sportowo - rekreacyjna Wykwalifikowana kadra nauczycieli i wychowawców Rozwinięte zasoby ludzkie w zakresie szkolnictwa specjalnego Stabilna struktura demograficzna Tereny przeznaczone pod rozwój oświaty w Owińskich Gimnazjum Szeroka, różnorodna i innowacyjna oferta edukacyjna Cztery kluby ośrodka kultury we wsiach Dobra baza sportowo-rekreacyjna: kąpieliska, pływalnia, korty, skatepark, boiska Teren rekreacyjny w Owińskich (powiązany z kąpieliskiem) Duża ilość stowarzyszeń Teren przy pływalni w Koziegłowach – plan rozbudowy pływalni, tor saneczkowy Przygotowywany plan zagospodarowania -Trzaskowo Potencjał rzeki Warty dla rozwoju sportu i rekreacji Puszcza Zielonka 	<ul style="list-style-type: none"> Brak hali gimnastycznej w Owińskich Niewystarczająca ilość miejsc przedszkolnych w rejonie Owińska/ Czerwonak Zbyt małe powierzchnie klubów i świetlic dla działań kulturalnych i zebrań wiejskich w poszczególnych miejscowościach Brak hali widowiskowej Brak bazy kulturalnej w Koziegłowach Brak małych świetlic w Kicinie, Bolechowie, Owińskich, Koziegłowach, Miękowie Brak bibliotek w niektórych wsiach Brak dostatecznej współpracy – instytucje kultury, szkoły, sołectwa Nieutożsamianie się mieszkańców z gminą i szukanie oferty kulturalnej w Poznaniu Niewykorzystane i nieodnowione zabytki: pałac i gorzelnia w Owińskich, kościół św. Jana Chrzciciela w Owińskich
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> Dobre możliwości dla rozwoju szkolnictwa specjalnego Możliwości rozwoju kapitał ludzkiego w oparciu o mieszkańców gminy Lepsze wykorzystanie istniejących obiektów w tym zabytków np. pałacu w Owińskich na cele kulturalne Działania na rzecz integracji społecznej Stworzenie profesjonalnego pola golfowego i bazy hotelowej Teren w Owińskich – rozbudowa bazy piłkarskiej + pełnowymiarowe boisko ze sztuczną trawą Rozwój sportów zimowych/sporty narciarskie Pomyślne zakończenie projektu budowy Centrum Wolnoczasowego w Koziegłowach 	<ul style="list-style-type: none"> Nierównomierny rozkład uczniów w szkołach nowe zadania i brak środków ze strony rządu Dalsze generowanie kosztów przez utrzymywanie obiektów zabytkowych bez udziału inwestorów Brak integracji i więzi społecznej w niektórych miejscowościach cechujących się wysokim napływem nowych mieszkańców Rozwijanie Klubów ukierunkowanych na jedną dyscyplinę sportową - piłkę nożną Brak współpracy pomiędzy stowarzyszeniami w skali makro Nieinwestowanie w rozwój ścieżek rowerowych i miejsca do uprawiania sportów motorowych w ramach współpracy między samorządami. Zaniechanie budowy hali sportowej w Owińskich Nierozwijanie zaplecza boisk ze sztuczną nawierzchnią Brak bazy noclegowej Niska efektywność wydatkowania środków na sport/duża ilość stowarzyszeń o niskim potencjale organizacyjnym Zagrożenie terenów ochronnych (sporty motorowe)

ROZWÓJ GOSPODARCZY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość Poznania (duży ośrodek pracy) • Zróżnicowana struktura przedsiębiorstw/mała liczba przedsiębiorstw państwowych • Tereny pod aktywizację gospodarczą • Stabilny system podatkowy • Funkcjonowanie przedsiębiorstw o randze międzynarodowej • Kapitał ludzki mieszkańców/kwalifikacje 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukształtowanie terenu • Komunikacja • Niski stopień rozwoju instytucji otoczenia biznesu • Brak dostępu do Internetu szerokopasmowego • Brak oferty inwestycyjnej dla potencjalnych inwestorów • Brak jednostki koordynującej w gminie obsługę inwestorów i promocję gospodarczą
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości • Rozwój gminy w kierunku nowoczesnych technologii • Bliskość ośrodka akademickiego w Poznaniu • Modernizacja linii kolejowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencja gmin ościennych • Pogorszenie warunków komunikacyjnych • Brak koniunktury gospodarczej • Degradacja kształcenia zawodowego i niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców

INFRASTRUKTURA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Opracowany dokument „Kategoryzacja dróg” Dobrze rozwinięta wewnętrzna sieć drogowa Budowa kanalizacji w ramach projektu unijnego pozwalająca realizować harmonogram modernizacji oraz budowy dróg gminnych Umieszczenie gminy w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych Własne oświetlenie drogowe Rozdzielcza sieć kanalizacyjna Bardzo duży stopień zwodociągowania gminy Duży stopień zgazyfikowania gminy Członkostwo w Związku Międzygminnym Puszcza Zielonka Nowoczesny tabor autobusowy Bliskość Poznania i dostępność infrastruktury obszaru metropolitalnego Własne, gminne ujęcia wody Istniejące oczyszczalnie ścieków Wyremontowane budynki użyteczności publicznej: szkoły, przedszkola, ośrodki zdrowia Istniejące uzbrojenie i możliwość przyłączania się do niego (woda, prąd, kanalizacja, gaz, Internet, telefon) Własna komunikacja gminna Istniejąca linia kolejowa 	<ul style="list-style-type: none"> Brak infrastruktury dla osób starszych (domy opieki dla osób starszych, miejsca opieki paliatywnej, miejsc okresowego pobytu dla osób starszych związanych z rehabilitacją i opieką) Mała ilość dróg wyższej kategorii – gmina musi w większości ponosić koszty utrzymania dróg Brak ścieżek rowerowych Uzależnienie od gmin ościennych (Poznań, Swarzędz) w kwestii dojazdu do Poznania, przepustowości i jakości dróg dojazdowych Duży procent dróg gminnych nieutwardzonych Duża ilość napowietrznej sieci energetycznej wysokiego napięcia – ograniczenia dla zabudowy Tranzytowy charakter gminy Brak alternatywy dla ul. Gdyńskiej przy połączeniu drogowym z Poznaniem Brak mostów przez Wartę Brak chodników przy istniejących drogach, oświetlenia, parkingów (Koziegłowy) Brak planów zagospodarowania przestrzennego Nieuregulowany stan gruntów w pasie drogowym Brak „gminnej karty”, która umożliwiałaby wspólne płacenie za gminne usługi komunikacyjne Wysokie koszty transportu publicznego – dopłaty do Transkomu i MPK Dysproporcja między potrzebami dot. infrastruktury mieszkańców Koziegłów i pozostałych wsi Ukształtowanie terenu (konieczność budowania przepompowni) w obszarze inwestycji związanych z kanalizacją Brak centrów życia społecznego w poszczególnych wsiach (rynków, placów) Rzeka Warta, Puszcza Zielonka – bariera dla infrastruktury technicznej (drogi, media) opierająca się na ograniczeniach środowiskowych i finansowych wysokie koszty) Nierozpoznane potrzeby pasażerów gminnej komunikacji Duże rozproszenie nowej zabudowy Jeden cmentarz komunalny Brak linii autobusowych wewnątrz gminnych lub alternatywy dla transportu publicznego umożliwiającej swobodne przemieszczanie się pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy

INFRASTRUKTURA	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan przystanków i zatok autobusowych • Mały wpływ gminy na zakres inwestycji wodociągowo-kanalizacyjnych realizowany przez Aquanet • Oświetlenie uliczne na słupach będących własnością Enei S.A.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja linii kolejowej • Plan integracji transportu kolejowego i autobusowego – planowana budowa parkingów buforowych • Udział w Stowarzyszeniu Aglomeracja na korzystnych dla gminy warunkach • Modernizacja drogi nr 196 na odcinku Poznań – Koziegłowy • Budowa tzw. III ramy komunikacyjnej • Budowa tzw. obejścia północno-wschodniego na wysokości Miękowa • Okablowanie sieci energetycznej wysokiego napięcia • Wprowadzenie biletu aglomeracyjnego • Spalarnia odpadów – rozwiązanie problemu składowania odpadów • Istniejąca linia kolejowa wraz z infrastrukturą dworców • Możliwość alternatywnego źródła zaopatrzenia w wodę z Poznańskiego Systemu Wodociągowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dwa rejon dystrybucji energii – Poznań i Gniezno obsługujące gminę • Istniejące oczyszczalnie ścieków – COŚ, zanieczyszczenia • Rozwój gmin położonych na północ powoduje zwiększenie ilości samochodów przejeżdżających przez gminę do i z Poznania • Przepisy – np. dot. NATURA 2000, procedury środowiskowe – ograniczenia dla inwestycji infrastrukturalnych • Niezrealizowanie przez Miasto Poznań inwestycji drogowych w związku z budową spalarni na Karolinie • Brak modelu współpracy ppp • Niejasne i nieprzyjazne dla gminy zasady funkcjonowania Stowarzyszenia Aglomeracja • Spalarnia odpadów – wpływ inwestycji na warunki życia mieszkańców Koziegłów

6 DIAGNOZA STANU GMINY

Diagnoza zawiera informacje o uwarunkowaniach demograficznych, gospodarczych, przestrzennych i ekologicznych, analizy społeczne i ekonomiczne, na podstawie których sformułowano wnioski będące punktem wyjścia do zdefiniowania głównych kierunków strategii stanowiących treść niniejszego dokumentu.

Diagnoza Stanu jest syntezą wyników debat strategicznych, raportu o stanie gminy Czerwonak, jak również konsultacji społecznych.

Charakterystykę obszarów cechuje wyszczególnienie ich cech w odniesieniu do gminy jako całości, jej zróżnicowań wewnętrznych oraz pozycji w powiecie i województwie.

Poszczególnym wnioskowi przyporządkowano następujące znaczenia:

- **wartość pozytywna dla rozwoju gminy.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający dodatni wpływ- sprzyjający tworzeniu nowych wartości dodanych i działający "in plus" dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

- **wartość obecnie o niewielkim znaczeniu dla rozwoju gminy.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT nie mający znaczącego wpływu na rozwój społeczno – gospodarczy gminy na obecnym etapie poziomu rozwoju tego czynnika, ale w przyszłości w zależności od jego tendencji rozwojowych zależnych bezpośrednio lub pośrednio od polityki społecznej i gospodarczej samorządu mogący stać się wartością pozytywną lub negatywną dla rozwoju gminy.

- **wartość negatywna dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Czerwonak.**

Czynnik społeczny lub ekonomiczny zidentyfikowany w Bilansie Otwarcia i/lub Analizie SWOT mający ujemny wpływ- niesprzyjający tworzeniu się nowych wartości dodanych i działający "in minus" dla rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO

- Rozwinięta sieć dostępu do lekarzy rodzinnych nie idzie w parze z dostępnością do lekarzy specjalistów zwłaszcza w mniejszych miejscowościach gminy.
- Funkcjonujący system opieki społecznej winien być oparty o rozwijającą się infrastrukturę w tym przede wszystkim o obiekty dziennego pobytu takie jak Dzienny Dom Opieki i Rehabilitacji dla Seniorów i mieszkańców gminy Czerwonak zagrożonych wykluczeniem społecznym, Centrum Rehabilitacji dla mieszkańców.
- Brak sprecyzowanych interesów gminy odnoszących się do relacji z Poznaniem powoduje wiele zagrożeń w zakresie ograniczenia komfortu i jakości życia na terenie gminy w tym w obszarach zdrowia, pomocy społecznej i bezpieczeństwa.
- Złe warunki pracy Policji, zbyt mało etatów.
- Bliskość Poznania i przenikające do gminy zagrożenia bezpieczeństwa publicznego charakterystyczne dla metropolii wymagają skutecznie funkcjonujących służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców gminy, stąd koniecznym jest poprawa funkcjonowania i skuteczności działań Straży Gminnej oraz Policji.

ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA

- Bliskość Puszczy Zielonki jest nie do końca docenianym atutem gminy stąd należy podjąć działania dla utworzenia kompleksu inwestycji połączonych z promocją dając tym samym szansę na rozwój szeroko pojętych usług turystycznych i okołoturystycznych w tym opartych na istniejących gospodarstwach rolnych dywersyfikując ich źródła dochodu.
- Brak pełnej świadomości znaczenia unikalności przyrodniczej obszaru Puszczy Zielonki dla rozwoju agroturystyki, turystyki kwalifikowanej i rekreacyjnej powoduje tworzenie planów inwestycyjnych sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- Wartością negatywną jest brak sprawnie funkcjonujących systemów dystrybucji energii cieplnej w części gminy co jest przyczyną występującego na terenie niektórych obszarów zjawiska tzw. niskiej emisji.
- Nieskuteczne działania w zakresie ochrony powietrza, w tym likwidacji nieprzyjemnych i uciążliwych zapachów funkcjonującej oczyszczalni ścieków obniża znacznie komfort życia znacznej części mieszkańców gminy.
- Występowanie ścieżek edukacyjnych, szlaków turystycznych winno być powodem działań samorządu w zakresie budowy infrastruktury turystycznej mającej na celu połączenie

atrakcyjnych terenów gminy z Poznaniem, co pozwoli na rozwój usług turystycznych, gastronomii, wypożyczalni sprzętu, handlu, ale też stworzy większą dostępność atrakcji turystycznej Poznania bez konieczności korzystania z komunikacji publicznej i prywatnych samochodów.

- Wysoka atrakcyjność turystyczna gminy Czerwonak i bliskość Poznania winna być powodem stworzenia gotowych projektów partnerstwa publiczno – publicznego i publiczno – prywatnego we współpracy z samorządem miasta Poznania z korzyścią dla obydwu gmin takich jak np. budowa kładki na Warcie, szlaków narciarstwa biegowego, nordic walking, zagospodarowanie obiektu po byłej gorzelni i obiektów pałacowych w Owińskach.
- Dolina Warty winna łączyć gminę Czerwonak z Poznaniem a nie dzielić te dwie gminy stąd winien powstać wspólny program zagospodarowania Doliny Warty dla cerów turystycznych i rekreacyjnych.
- Stopień skanalizowania gminy nie daje gwarancji powodzenia rozwoju usług turystycznych, stąd należy kontynuować rozwój sieci kanalizacyjnej w oparciu o istniejące oczyszczalnie ścieków, ale również poprzez stworzenie warunków do rozwoju lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

OŚWIATA, KULTURA, SPORT

- Dobrze rozwinięta sieć szkół wymaga inwestycji infrastrukturalnych głównie w zakresie obiektów sportowych, ale przede wszystkim obiekty oświatowe winny mieć charakter otwarty z dobrze rozwiniętą ofertą zajęć pozaszkolnych zastępującą obecny brak infrastruktury kulturalnej w wielu miejscowościach.
- Infrastruktura kulturalna winna opierać swój rozwój i ofertę o dwie miejscowości: Owińska i Koziegłowy, wykorzystując w pierwszym przypadku istniejące niezagospodarowane obiekty popałacowe, a w drugim potencjał ludzki i istniejący obiekt krytej pływalni.
- Gmina Czerwonak winna zabezpieczyć równy dostęp do szerokiej oferty pracy na terenie Poznania wszystkim mieszkańcom gminy bez względu na płeć, stąd w obszarze oświaty powinny się pojawić inwestycje na poziomie opieki przedszkolnej lub winno się stworzyć warunki do rozwoju tego typu placówek z udziałem gminy w tym żłobków.
- Ilość organizacji pozarządowych w tym kulturalnych i sportowych nie przekłada się na skalę ich oddziaływania na życie kulturalne i społeczne gminy. Koniecznym jest stworzenie czytelnego systemu wsparcia tych organizacji przez gminę w oparciu o projekty partnerstwa publiczno – społecznego wypływające z Urzędu Gminy jak i projekty powstałe w poszczególnych NGO, a dające zabezpieczenie potrzeb społeczno – kulturalnych i sportowych mieszkańców gminy Czerwonak.

ROZWÓJ GOSPODARCZY

- Oferta inwestycyjna w północnej części gminy winna być powiązana z promocją tego terenu ukierunkowaną na grupy inwestorów dla których bliskość Poznania jest argumentem dodatkowym a nie podstawowym przy wyborze lokalizacji. Niemale znaczenie dla inwestorów winno mieć otoczenie tego terenu.
- Odpowiednia współpraca na szczeblu ponadlokalnym samorządów powiatu poznańskiego, organizacji pozarządowych i sektora gospodarczego (min. oparta na idei klastra) powinna mieć duże znaczenie dla organizacji sprawnego zarządzania całym obszarem gospodarczym gminy Czerwonak i jej otoczenia.
- Występujące walory kulturowe i przyrodnicze sprzyjają rozwojowi turystyki na terenie gminy, która jest dziedziną wschodzącej perspektywy gospodarczej gminy. Turystyka jednodniowa ewentualnie weekendowa i wypoczynkowa oparta o klientów z Wielkopolski winna stać się główną ofertą gminy Czerwonak i jej obszarów typowo wiejskich w sektorze gospodarki.
- Internet, który stanowi nie tylko źródło informacji, ale także staje się narzędziem przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, zakupie usług, w tym akomodacyjnych, dlatego warto nadal pracować nad wizerunkiem oferty gospodarczej i turystycznej gminy w Internecie i zwiększeniem jego powszechnej dostępności.
- Ponadprzeciętny wskaźnik udziału osób w wieku produkcyjnym do ogółu ludności winien tworzyć podstawy do działań zachęcających do tworzenia małej i średniej przedsiębiorczości przez kapitał wewnętrzny przy zapewnieniu wsparcia ze strony gminy w postaci lokalnej organizacji wspierania MSP i preferencji podatkowych.
- Względnie niskie zadłużenie gminy Czerwonak (ok.27%) w stosunku do dochodów daje możliwości zwiększenia potencjału inwestycyjnego i ukierunkowania inwestycji w stronę poprawy infrastruktury drogowej i komunikacji wewnętrznej również w partnerstwie z powiatem, co znacznie zwiększy atrakcyjność gospodarczą gminy.
- Struktura użytków rolnych w gminie stwarza warunki do rozwoju przetwórstwa rolno - spożywczego w skali mikro w zakresie produkcji zdrowej żywności. Ponadto ze względu na funkcje rolnicze obszaru wiejskiego gminy winny one stać się w wymiarze lokalnym jedną z podstaw rozwoju działalności gospodarczej prowadzonej w ramach mikroprzedsiębiorstw i dotacji dostępnych na ten cel.
- Struktura użytków rolnych na terenie gminy jest również pozytywnym elementem rozwoju gminy, bowiem na terenie gminy Czerwonak istnieją korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki. Obecnie jednak wartości te są wykorzystywane na niewystarczającym poziomie.

INFRASTRUKTURA

- Stan techniczny wewnętrznych dróg gminy Czerwonak wymaga zdecydowanie poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych, ale istotą wielu z tych inwestycji jest konieczność poprawy infrastruktury okołodrogowej (parkingi, chodniki, oświetlenie ulic, przystanki).
- Infrastruktura sportowa i rekreacyjna wymaga dalszej rozbudowy oraz modernizacji poszczególnych obiektów zwłaszcza w zakresie ogólnodostępnych obiektów otwartych i terenów rekreacyjnych w obszarach predestynowanych dla rozwoju różnych form turystyki i wypoczynku.
- Dostęp do infrastruktury oświatowej na terenie gminy należy uznać za pozytywny element infrastrukturalny, ale wymagający ciągłego doinwestowywania.
- Infrastruktura kulturalna i społeczno-publiczna gminy wymaga dalszych nakładów inwestycyjnych. Istniejące placówki kulturalne nie zaspakajają w pełni potrzeb mieszkańców gminy zwłaszcza w obszarach małych miejscowości w których brakuje świetlic jak i w samych Koziegłowach.
- Istniejąca linia kolejowa wraz z infrastrukturą dworców winna stać się podstawą planowanych inwestycji o charakterze ponadlokalnym, dających szansę na poprawę jakości połączeń kolejowych z Poznaniem i północną częścią regionu.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacji autobusowej z Poznaniem i komunikacji wewnętrznej winna iść w parze z poprawą stanu technicznego przystanków i zatok autobusowych oraz dobrym rozpoznaniem potrzeb mieszkańców.
- Stacje kolejowe w poszczególnych miejscowościach gminy zlokalizowane wzdłuż modernizowanej linii kolejowej nr 356 winny stać się miejscem tworzenia węzłów komunikacyjnych (samochód/rower – szynobus z budową parkingów i własnej sieci wypożyczalni rowerów).
- Istnieje wyraźna dysproporcja między potrzebami dotyczącymi infrastruktury kulturalnej, społecznej, technicznej mieszkańców Koziegłów i pozostałych miejscowości gminy Czerwonak, stąd należałoby rozważyć wariant przekształcenia gminy w gminę wiejsko – miejską.

7 ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY CZERWONAK

Przy tworzeniu *Strategii Rozwoju dla Gminy Czerwonak na lata 2012 -2020* przyjęto następujące założenia:

- Gmina Czerwonak posiada predyspozycje i możliwości do rozwoju różnych form małej i średniej przedsiębiorczości, kultury, sportu, rekreacji, wypoczynku, mieszkalnictwa, usług socjalnych i zdrowotnych. Jest gminą z szerokim dostępem do oferty edukacyjnej na wszystkich jej poziomach z uwagi na bliskość Poznania. Podniesienie konkurencyjności gminy jako obszaru o wysokim poziomie rozwoju społeczno – gospodarczego jest możliwe poprzez wzmocnienie istniejącej oferty inwestycyjnej gminy oraz uzupełnienie jej o nowe formy aktywności w obszarze turystyki, rekreacji i wypoczynku. Prowadzenie monitoringu rodzących się zjawisk społecznych i istniejących problemów społecznych stworzy warunki dla prawidłowego podejmowania decyzji strategicznych dla rozwoju gminy i zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców.
- Należy zadbać, aby rozwój społeczno – gospodarczy gminy Czerwonak nie przebiegał z naruszeniem interesów jego mieszkańców ani kosztem utraty komfortu życia osób, dla których gmina stała się miejscem stałego pobytu i życia rodzinnego.
- Należy doprowadzić do zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów gminy w oparciu o rozwój i powszechną dostępność mieszkańców gminy do infrastruktury technicznej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz gminnych zasobów społecznych. Funkcje i uwarunkowania zewnętrzne, jakie niesie za sobą rola miasta Poznania m.in. w realizacji celów postawionych stolicy jednego z najbardziej gospodarczo rozwiniętych regionów w Polsce wymuszają synergii tych obydwu gmin w wielu obszarach rozwoju społeczno – gospodarczego.
- Rozwój społeczno – gospodarczy gminy Czerwonak uzależniony jest także od uwarunkowań subregionalnych określonych strategiami gmin sąsiednich, szczególnie miasta Poznania, gminy Suchy Las, gminy Swarzędz i gminy Murowana Goślina.

8 MISJA

Poniższa misja gminy Czerwonak odnosząca się do niniejszej *Strategii Rozwoju Gospodarczego* nawiązuje w sposób bezpośredni do określeń sformułowanych w poprzedniej misji określonej w poprzednim dokumencie strategicznym opracowanym w 2000 roku, która de facto jest Wizją obowiązująca co najmniej do roku 2020. Ten element strategii winien być łącznikiem pomiędzy „starym”, a nowym dokumentem. Priorytety określone w tej Strategii, jak i cele szczegółowe są zgodne z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020.

Wizja

Gmina atrakcyjnie położona w obrębie aglomeracji poznańskiej. Dzięki licznym atutom środowiska naturalnego oraz rozwiniętej infrastrukturze stwarzająca korzystne warunki zamieszkania, spędzania wolnego czasu oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

MISJA

Teraźniejszością i przyszłością gminy Czerwonak jest jej zrównoważony rozwój w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym, gospodarczym i społecznym, umożliwiający przekształcenie gminy w wyróżniające się w otoczeniu Poznania atrakcyjne miejsce zamieszkania, pracy i wypoczynku z dobrze wykształconymi i silnymi funkcjami gospodarczymi, turystycznymi, rekreacyjnymi i wypoczynkowymi o znaczeniu regionalnym ze szczególnym uwzględnieniem obszary metropolitalnego.

Dla zbudowania Strategii Rozwoju koniecznym jest sformułowanie priorytetów, celów szczegółowych wraz z kierunkami działań z ich szczegółowym opisem będącym podstawą formułowania przyszłych projektów i konkretnych zadań do wykonania, opartych na analizie uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Część strategiczna niniejszego dokumentu została podzielona na kilka podrozdziałów.

Pierwszą część stanowi zestawienie tabelaryczne odnoszące się do poszczególnych priorytetów rozwoju, celów szczegółowych wraz z kierunkami działania (tabela 22 – 26). Dla każdego priorytetu wskazano powiązania z priorytetami zapisanymi w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020. W części drugiej wskazano na potencjalne źródła finansowania przyjętych celów i kierunków działania, a w części trzeciej określono wskaźniki monitorowania tego dokumentu przez określenie wskaźników produktu i rezultatu na poziomie każdego kierunku działania.

SŁOWNICZEK

Diagnoza, przy uwzględnieniu przyjętej misji rozwoju gospodarczego gminy Czerwonak, stała się podstawą podjęcia prac nad częścią strategiczną opracowania i punktem odniesienia przy określaniu priorytetów i celów szczegółowych, które mają przybliżyć realizację tej misji.

W niniejszym opracowaniu zastosowano następującą strukturę planu strategicznego:

Wizja

Widzenie i wyobrażenia, oznacza szeroką koncepcję, pożądaną obraz przyszłości gminy i jej miejsca w otoczeniu, wyrażanie intencji i aspiracji bez szczegółowego określenia sposobów i środków osiągania celów.

Misja

Misja jest elementem, który ma motywować do podejmowania działań. Jednocześnie pełni funkcję integrującą dla różnych, często będących w sprzeczności interesów, środowisk życia gospodarczego i społecznego, skupionych wokół pewnej wiodącej dziedziny. Niniejsza Misja jest oparta na długofalowej osi, która została wyodrębniona w *Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020*.

Priorytety

Priorytety rozwoju są to główne obszary działań, jakie powinny być uwzględnione w ciągu okresu objętego *Strategią*. Inaczej można powiedzieć, że są to wybrane dziedziny rozwoju społeczno - gospodarczego na bazie, których powinna zostać zbudowana sfera działalności rozwojowej. Efektem prac konsultacyjnych oraz szerokich analiz uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych wyodrębniono pięć obszarów priorytetowych dla gminy Czerwonak.

Cele szczegółowe

Cele szczegółowe pokazują działania, które odnoszą się do polityki średniookresowej. Są drogowskazami popartymi narzędziami i sposobami wspierania rozwoju społeczno - gospodarczego w gminie.

Kierunki działania

Wyznaczają kierunki realizacji celów szczegółowych stanowiąc podstawę do formułowania konkretnych programów operacyjnych będących już zbiorem projektów i zadań z określonej dziedziny zagadnień społeczno - gospodarczych mających bezpośredni wpływ na rozwój gminy. Dla kierunków wyodrębniono również wskaźniki produktu i rezultatu, które pozwolą na bieżącą weryfikację zadań wyodrębnionych w dokumentach programów sektorowych i Wieloletnim Planie Finansowym dla gminy Czerwonak. Jednocześnie należy zaznaczyć, że taki układ charakterystyki każdego kierunku (w tym zastosowane wskaźniki oceny), odpowiada logice konstruowania matryc projektów do funduszy UE.

9 PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 24 ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO – cele i kierunki działania

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel strategiczny 1: Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku, Cel strategiczny 3: Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia, Cel strategiczny 4: Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>1.1. Podniesienie jakości usług w obiektach użyteczności publicznej.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.2. Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem, Cel operacyjny 4.1. Poprawa sytuacji demograficznej oraz stanu zdrowia mieszkańców, Cel operacyjny 4.3. Rozwój usług socjalnych.</i></p>	<p>1.1.1. Standaryzacja usług, w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podniesienie jakości świadczeń usług społecznych i ich standaryzacja do norm obowiązujących w UE oraz zapewnienie komfortu beneficjentom pomocy społecznej w procesach realizacji świadczeń społecznych, w tym przede wszystkim w postaci Domów Dziennego Pobytu o różnych profilach.</i></p> <p>1.1.2. Wspieranie wszelkich działań na rzecz poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest włączanie się gminy w inicjatywy i projekty, których główną ideą jest poprawa infrastruktury obiektów służby zdrowia.</i></p> <p>1.1.3. Rozszerzenie zakresu i konsekwentna realizacja profilaktyki i edukacji zdrowotnej.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest aktywny udział gminy i organizacji pozarządowych przy aktywnym udziale środowisk lekarskich w tworzeniu projektów profilaktyki zdrowotnej i edukacji zdrowotnej mieszkańców gminy Czerwonak w ramach partnerstw publiczno – społecznych.</i></p> <p>1.1.4. Przebudowa i rozbudowa infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowej.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest m.in. modernizacja taboru komunikacji podmiejskiej i przystanków autobusowych oraz organizacja spójności komunikacyjnej z pozostałymi usługodawcami usług transportu publicznego (w tym jeden bilet).</i></p> <p>1.1.5. Informatyzacja oraz usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej w ramach projektu e-urząd.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest w końcowym etapie jego realizacji doprowadzenie do pełnej możliwości obsługi petenta na drodze elektronicznej przy jednoczesnej rozbudowie dostępu do Internetu szerokopasmowego.</i></p>

1.2. Podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Czerwonak.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 4.4. Wzrost bezpieczeństwa.

1.3. Podjęcie działań w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Czerwonak.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.5. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, Cel operacyjny 4.2. Poprawa warunków mieszkaniowych, 4.3. Rozwój usług socjalnych.

1.4. Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie oraz wzmacniającego pozycję dziecka.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 4.3. Rozwój usług socjalnych, Cel operacyjny 4.5. Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych.

1.2.1. Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego na terenie gminy Czerwonak i stworzenie podstaw do jego realnego wykorzystania w zakresie poprawy bezpieczeństwa.

Opis kierunku: Jednym z głównych przesłań tego kierunku poza budową infrastruktury tego monitoringu jest rozwój współpracy między samorządem, Policją i Strażą Gminną, a instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie poprawy bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.

1.2.2. Poprawa bezpieczeństwa w obszarach turystyki pieszej i rowerowej.

Opis kierunku: Tworzenie bezpiecznych ciągów pieszych i pieszo – jezdnych, ścieżek rowerowych z przystosowaną nawierzchnią dla nordic walking oraz oczyszczenie lasów z min i niewybuchów.

1.2.3. Usprawnienie działań Straży Gminnej ze szczególnym uwzględnieniem działań profilaktycznych.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest uzupełnienie interwencyjnej działalności Straży Gminnej o działania profilaktyczne.

1.2.4. Wspieranie działań organizacji pozarządowych oraz służb ponadgminnych realizujących zadania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest stworzenie partnerstw publiczno – społecznych z organizacjami pozarządowymi w realizacji projektów przyczyniających się do wzrostu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

1.3.1. Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową i budowę mieszkań na wynajem.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest współpraca z TBS Sp. z o.o. w zakresie kształtowania polityki mieszkaniowej ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia lokali osobom, które z uwagi na swoją sytuację życiową nie mogą samodzielnie zabezpieczyć sobie mieszkania oraz prowadzenie działań w kierunku wyznaczania nowych obszarów pod zabudowę dla budownictwa indywidualnego i obiektów mieszkalnych wielorodzinnych.

1.3.2. Aktywizowanie działań w zakresie zwiększania ilości mieszkań socjalnych.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest budowa nowych i rewitalizacja istniejącej substancji mieszkaniowej na potrzeby mieszkań socjalnych.

1.4.1. Wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym we współpracy z sektorem pozarządowym.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podnoszenie jakości i dostępności realizowanego systemu świadczeń rodzinnych, rozwój usług społecznych sprzyjających podniesienia poziomu i jakości edukacji w szczególności rodzin wielofunkcyjnych, w tym również we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

1.5. Działania na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 4.1. Poprawa sytuacji demograficznej oraz stanu zdrowia mieszkańców, Cel operacyjny 4.3. Rozwój usług socjalnych, Cel operacyjny 4.5. Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych.

1.6. Podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 4.1. Poprawa sytuacji demograficznej oraz stanu zdrowia mieszkańców, Cel operacyjny 4.3. Rozwój usług socjalnych, Cel operacyjny 4.5. Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych, Cel operacyjny 4.7. Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców.

1.7. Aktywizowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju

1.4.2. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, a także terapii rodzinnej, zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo oraz podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.

1.4.3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.

Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży, szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi oraz tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych.

1.5.1. Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest realizacja programów profilaktycznych zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności oraz zwiększenie dostępu do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych m.in. poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, w tym wspieranie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

1.5.2. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest zwiększenie dostępu do obiektów użyteczności publicznej poprzez likwidację barier architektonicznych. Ponadto kierunek ten zmierza do zapewnienia zajęć rewalidacyjnych w zależności od rodzaju niepełnosprawności.

1.6.1. Poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest rozwijanie systemu pomocy osobom starszym w ich środowisku zamieszkania oraz zwiększenie dostępności tych osób do mieszkań chronionych w tym utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych.

1.6.2. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących gminę Czerwonak.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku są działania w kierunku rozwijania i upowszechniania działań klubu seniora i systematyczna współpraca z Domami Pomocy Społecznej i Zakładami Opieki Zdrowotnej w gminach sąsiadujących oraz promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, a także budowa (uruchomienie) Dziennego Domu Pobytu, „Ośrodka Wsparcia”.

1.7.1. Redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego.

Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest dążenie do zwiększenia zakresu usług dla osób wykluczonych społecznie w celu

<p>Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 3.3. Rozwój przedsiębiorczości i promocja samo zatrudnienia, Cel operacyjny 3.4. Poprawa organizacji rynku pracy, Cel operacyjny 4.5. Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych.</p> <p>1.8. Tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 4.3. Rozwój usług socjalnych, Cel operacyjny 4.6. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.</p>	<p>ich reintegracji społecznej i zawodowej, pomoc finansowa i materialna oraz wsparcie i aktywizacja poprzez m.in. tworzenie i rozwijanie działań Klubu Integracji Społecznej oraz wspieranie idei sektora ekonomii społecznej.</p> <p>1.7.2. Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w ramach promocji zawodowej i aktywizacji lokalnego rynku pracy.</p> <p>Opis kierunku: Główną przesłanką tego kierunku jest rozwijanie stałej współpracy jednostek samorządu gminy Czerwonak, organizacji pozarządowych w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia, objęcie szczególną pomocą osób długotrwale bezrobotnych oraz intensyfikacja działań mających na celu reintegrację zawodową i społeczną osób bezrobotnych.</p> <p>1.7.3. Wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.</p> <p>Opis kierunku: Zamierzeniem tego kierunku jest wzmacnianie istniejącego systemu pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom (pomoc terapeutyczna, psychologiczna, prawna, socjalna, medyczna) oraz wzmacnianie i rozwijanie istniejącego systemu rozwiązywania problemu przemocy domowej.</p> <p>1.8.1. Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej.</p> <p>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest wzmocnienie roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej osób ubogich i wykluczonych społecznie, w tym poprzez systematyczne doszktałcenie pracowników socjalnych.</p> <p>1.8.2. Wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi, aktywna współpraca z tymi organizacjami i wsparcie postaw obywatelskich m.in. poprzez tworzenie partnerstw publiczno- społecznych.</p>
--	---

Tabela 25 ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA – cele i kierunki działania

ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel strategiczny 1: Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku, Cel strategiczny 2: Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>2.1. Podejmowanie działań dla podniesienia jakości ochrony środowiska w gminie Czerwonak.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.1. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi, Cel operacyjny 1.5. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym</i></p>	<p>2.1.1.Przebudowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i budowa sieci kanalizacji deszczowej, w tym uzbrojenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest przede wszystkim budowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej w obszarach dotąd nieskanalizowanych z włączeniem terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe oraz budowa sieci kanalizacji deszczowej na obszarach zwartej zabudowy w Czerwonaku i Koziegłowach.</i></p> <p>2.1.2.Wdrożenie jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku przede wszystkim jest zwiększenie asortymentu segregowanych odpadów na zasadach outsorsingu poprzez powierzenie organizacji systemu selektywnej zbiórki odpadów zewnętrznemu wyspecjalizowanemu podmiotowi.</i></p> <p>2.1.3.Kontynuacja działań zmierzających do ochrony powietrza.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku poza rozbudową sieci ciepłowniczej, promocją i wdrażaniem ekologicznych systemów grzewczych jest podejmowanie działań w kierunku zmniejszenia uciążliwości wynikających z funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Koziegłowach.</i></p> <p>2.1.4.Stymulowanie działań ograniczających emisję i uciążliwość zanieczyszczeń oraz hałasu.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest przede wszystkim organizacja sprawnego monitoringu emisji zanieczyszczeń oraz przeciwdziałanie inwestycjom mogącym pogorszyć obecnie już wysokie zanieczyszczenie powietrza wynikające z przebiegu drogi wojewódzkiej i natężenia ruchu pojazdów mechanicznych. Kierunek ten wyznacza również podejmowanie kompleksu działań na rzecz tworzenia naturalnych i sztucznych przegród chroniących mieszkańców przed hałasem.</i></p> <p>2.1.5.Zwiększenie zasobów zieleni j i lesistości gminy poprzez nasadzenie drzew i krzewów na terenie parków i w pasach drogowych.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest odbudowa zieleni, rewitalizacja parków, w tym nasadzenia nowych drzew, przy rozważeniu możliwości przekształcenia jednego z parków w park tematyczny.</i></p>

2.2. Stworzenie warunków do rozwoju różnych form turystyki na terenie gminy Czerwonak.

Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.5. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, Cel operacyjny 2.4. Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

2.2.1. Budowa infrastruktury sprzyjającej rozwojowi różnych form turystyki w obszarach predestynowanych do tej formy wypoczynku.

Opis kierunku: Budowa infrastruktury ścieżek przyrodniczych, miejsc rekreacji i wypoczynku, dróg dojazdowych, ścieżek rowerowych, miejsc parkingowych w obszarach atrakcyjnych turystycznie z jednoczesną promocją działalności agroturystycznej w porozumieniu z Lokalną Grupą Działania Stowarzyszenie Światowid

2.2.2. Zagospodarowanie turystyczne rzeki Warty.

Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest budowa infrastruktury służącej turystycznemu wykorzystaniu rzeki oraz możliwości organizowania imprez i spotkań w bliskim jej otoczeniu, w tym przystani kajakowych, stanowisk wodnych.

Tabela 26 OŚWIATA, KULTURA, SPORT – cele i kierunki działania

OŚWIATA, KULTURA, SPORT	
<p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel strategiczny 2: Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa, Cel strategiczny 3: Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia, Cel strategiczny 4: Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego</p>	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>3.1. Podwyższenie jakości oferty gminy w zakresie rekreacji i wypoczynku.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 2.4. Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu, Cel operacyjny 4.7. Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców.</i></p>	<p>3.1.1. Remont, budowa i przebudowa istniejącej w gminie infrastruktury sportowej.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach tego kierunku zakłada się remont i modernizację otwartych boisk sportowych, oraz przebudowę istniejącej infrastruktury obiektów sportowych, budowę hal widowiskowo – sportowych i boisk wielofunkcyjnych oraz budowę centrum sportów zimowych.</i></p> <p>3.1.2. Budowa, przebudowa i doposażenie istniejących obiektów kultury.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach tego kierunku przewiduje się remont i modernizację zespołów pałacowych i parkowych oraz innych obiektów zabytkowych z przeznaczeniem min. na działalność kulturalną oraz dostosowanie istniejących obiektów sportowych do potrzeb realizacji imprez kulturalnych. Kierunek ten zakłada rozstrzygnięcie sposobu i realizację inwestycji infrastruktury kulturalnej w miejscach w których zdefiniowano jej brak.</i></p> <p>3.1.3. Przebudowa i rozbudowa infrastruktury terenów rekreacyjnych.</p> <p><i>Opis kierunku: W ramach powyższego kierunku przewiduje się rewitalizację parków wiejskich, budowę nowych wewnętrznych ścieżek rowerowych oraz ścieżek pieszo – rowerowych przez Wartę, budowę portu rzeczecznego wraz z infrastrukturą, doposażenie istniejących placów zabaw w nowe urządzenia, w tym dla dzieci niepełnosprawnych oraz budowę nowych placów, renowację i wstawienie nowych ławek w miejscach rekreacji i wypoczynku.</i></p>
<p>3.2. Podejmowanie działań w zakresie zwiększania jakości oferty edukacyjnej i dostosowania jej do potrzeb jej beneficjentów i rynku pracy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 2.3. Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu, Cel operacyjny 3.1. Ograniczenie barier w dostępie do edukacji, Cel operacyjny 3.2. poprawa jakości oraz wzrost różnorodności form kształcenia.</i></p>	<p>3.2.1. Organizowanie równego dostępu uczniom do zajęć pozalekcyjnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest realizacja działań umożliwiających realizację programów edukacyjnych w ramach otwartych zajęć sportowo – rekreacyjnych z wykorzystaniem obiektów sportowych szkół.</i></p> <p>3.2.2. Tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest kontynuacja zakupów inwestycyjnych oraz zwiększenie nakładów finansowych na ich realizację, które pozwolą w placówkach oświatowych gminy na wprowadzenie nowoczesnych metod i programów nauczania.</i></p> <p>3.2.3. Podejmowanie działań zwiększających ofertę kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i kształcenia ustawicznego na terenie gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest m.in. udostępnianie majątku komunalnego zainteresowanym instytucjom chcącym tworzyć na</i></p>

	<p><i>terenie gminy Czerwonak zorganizowane formy edukacji ponadgimnazjalnej.</i></p> <p>3.2.4. Prowadzenie remontów, przebudowa i budowa obiektów w ramach działań zwiększających ofertę opieki pozaszkolnej.</p> <p><i>Opis kierunku: w ramach tego kierunku przewiduje się m.in. tworzenie warunków dla uruchomienia żłobka i nowych przedszkoli na terenie gminy.</i></p>
--	--

Tabela 27 ROZWÓJ GOSPODARCZY – cele i kierunki działania

ROZWÓJ GOSPODARCZY	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel strategiczny 1: Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku, Cel strategiczny 2: Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
4.1.Tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.5. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, Cel operacyjny 1.7. Wielofunkcyjny rozwój ośrodków subregionalnych i lokalnych, Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym, Cel operacyjny 2.3. Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu.</i>	4.1.1. Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznymi terenami inwestycyjnymi na terenie gminy. <i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest współpraca z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Wielkopolską Agencją Rozwoju Regionalnego w zakresie promocji warunków inwestowania na terenach inwestycyjnych gminy oraz dążenie do wzmocnienia współpracy z tzw. otoczeniem biznesu mogącym stworzyć dodatkowe atrakcyjne warunki inwestowania w Gminie. Tym działaniom winna towarzyszyć „inventaryzacja” – zasobów infrastrukturalnych gminy, rynku pracy, oferty edukacyjnej zdolnej do prekwalifikacji zawodowej jako uzupełnienie pełnej oferty inwestycyjnej. Jednocześnie gmina winna określić swoje preferencje w zakresie zagospodarowywania terenów inwestycyjnych ograniczając je np. do inwestycji w HT, nieuciążliwych dla środowiska i związanych głównie z MSP.</i> 4.1.2.Uzbrojenie terenów przemysłowych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (HT). <i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej z zakresu ochrony środowiska, dostępu do technologii informatycznych i sprawnej organizacji nowoczesnych centrów logistycznych.</i> 4.1.3.Podejmowanie i aktywizowanie działań na rzecz utworzenia Podpoznańskiego Klastra Przemysłowego. <i>Opis kierunku: Główną ideą jest integracja przedsiębiorców zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych wokół miasta Poznania i jego inwestorów strategicznych dla stworzenia sieci wzajemnych świadczeń produkcyjnych i usługowych dających podstawę dla utworzenia Klastra Przemysłowego w obszarze terenu inwestycyjnego w Bolechowie np. Produkcja części zamiennych, wyposażenia wnętrz i podzespołów elektroniki samochodowej dla przemysłu motoryzacyjnego w porozumieniu z Politechniką Poznańską.</i> 4.1.4.Tworzenie i inicjowanie różnorodnych systemów wsparcia inwestorów i przedsiębiorców chcących inwestować lub realizujących swoje przedsięwzięcia biznesowe na terenie gminy. <i>Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest wspieranie biznesu min. poprzez Punkt Obsługi Inwestora czy animacje gminnej platformy CSR (z ang. CSR – Corporate Social Responsibility).</i>
4.2.Podejmowanie działań w zakresie promocji gminy. <i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.7. Wielofunkcyjny rozwój ośrodków subregionalnych i</i>	4.2.1.Opracowanie strategii promocji gminy Czerwonak. <i>Opis kierunku: Celem kierunku jest utworzenia strategii promocji, która wskazywałaby na główne produkty markowe gminy a jednocześnie zaproponowałaby szczegółowe rozwiązania marketingowe i reklamowe, które przełożyłyby się bezpośrednio na szybki rozwój gospodarczy gminy.</i>

<p><i>lokalnych, Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym, Cel operacyjny 2.3. Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu.</i></p> <p>4.3. Tworzenie warunków na rzecz kompatybilności wszystkich zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami określonymi przestrzenią gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.7. Wielofunkcyjny rozwój ośrodków subregionalnych i lokalnych, Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym.</i></p>	<p>4.2.2. Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest wypracowanie spójnego systemu współpracy z ośrodkami masowego przekazu, które pozwolą na stworzenie pozytywnego wizerunku gminy. Odpowiedź dla sprawnej organizacji działań w tym kierunku winna przynieść strategia promocji.</i></p> <p>4.2.3. Stworzenie systemu wizualnej identyfikacji gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Kierunek ten winien jednoznacznie odpowiedzieć jakie symbole gminy winny zostać włączone w system promocji. Skuteczna realizacja tego kierunku jest możliwa po opracowaniu Strategii promocji gminy.</i></p> <p>4.3.1. Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego gminy.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą kierunku jest objęcie aktualizacją m.in.: głównego układu komunikacyjnego gminy i terenów strategicznych dla rozwoju społeczno – gospodarczego. Kierunek winien również zaktualizować przeznaczenie niektórych terenów niedostosowanych obecnie do przeważającego na nich sposobu użytkowania oraz określić zasady ochrony dóbr kultury.</i></p> <p>4.3.2. Sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obszarach predestynowanych pod zabudowę mieszkaniową z określeniem funkcji tej zabudowy oraz terenów rekreacyjnych o charakterze publicznym tworzących warunki do rozwoju różnych form turystyki.</i></p> <p>4.3.3. Zintegrowanie planów rozwoju społeczno – gospodarczego obejmującego całą przestrzeń gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin.</p> <p><i>Opis kierunku: Główną ideą tego kierunku jest stworzenie katalogu „wspólnych spraw” dotyczących planowania przestrzennego, rozwoju funkcji mieszkaniowych, przemysłowych, rozwoju rynku pracy, ustalania priorytetów edukacyjnych, czy wspólnych działań na rzecz rozwoju turystyki głównie z Poznaniem, Murowaną Gośliną, Suchym Lasem i Swarzędzem.</i></p>
--	--

Tabela 28 INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania

INFRASTRUKTURA	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel strategiczny 1: Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku, Cel strategiczny 2: Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>5.1. Podejmowanie działań w kierunku polepszenia standardu i jakości komunikacyjnej na terenie gminy Czerwonak.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.2. Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem, Cel operacyjny 2.4. Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.</i></p>	<p>5.1.1. Poprawa stanu ulic i dróg wewnętrznych poprzez stworzenie i realizację „Harmonogramu remontów i modernizacji dróg na terenie gminy Czerwonak” w oparciu o dokument „kategoryzacja dróg”.</p> <p><i>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest poprawa jakości stanu technicznego ulic, w tym m.in. połączenie wewnętrznej sieci dróg w miejscowości Czerwonak z drogą wojewódzką i drogami powiatowymi drogami gminnymi łączącymi poszczególne miejscowości z centrum administracyjnym gminy.</i></p> <p>5.1.2. Działania projektowo – inwestycyjne związane z utworzeniem alternatywnego połączenia miejscowości gminy Czerwonak z pominięciem drogi wojewódzkiej oraz aktywne uczestnictwo gminy w zakresie wszelkich działań związanych z przebudową drogi wojewódzkiej.</p> <p><i>Opis kierunku: Zadaniem tego kierunku będzie rozproszczenie ruchu drogowego tak, aby wyeliminować konieczność przejazdu przez drogę wojewódzką w komunikacji wewnętrznej gminy w realizacji tzw. IV Ramy Komunikacyjnej a jednocześnie aktywne uczestniczenie władz gminy w realizacji zamierzeń związanych z modernizacją drogi nr 196.</i></p> <p>5.1.3. Przebudowa terenów kolejowych wokół stacji PKP wraz z stworzeniem zintegrowanego systemu informacyjnego.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym celem tego kierunku jest utworzenie nowoczesnej sieci kolei podmiejskiej z towarzyszącymi obiektami usługowymi i parkingami strategicznymi (węzeł integracyjny – skomunikowanie komunikacji kolejowej z autobusową parkingi dla rowerów, wypożyczalnia rowerów w węzłach komunikacyjnych) oraz informacją na przystankach, dworcach i węzłach z możliwością zakupu biletu.</i></p> <p>5.1.4. Budowa sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy, tereny rekreacyjne i miasto Poznań.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym założeniem tego kierunku jest budowa ścieżek rowerowych do atrakcyjnych terenów rekreacyjnych „Puszczy Zielonki” z uwzględnieniem połączenia z Poznaniem przez rzekę Wartę do terenów zamieszkania i usług oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.</i></p>
<p>5.2. Podjęcie działań w kierunku rewitalizacji i przebudowy obiektów komunalnych na terenie gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.3. Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego, Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym.</i></p>	<p>5.2.1. Przeciwdziałanie postępującej degradacji i niszczeniu budynków o wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym m.in. poprzez realizację projektów rewitalizacji tych obiektów na cele kulturalne, turystyczne i społeczne.</p> <p><i>Opis kierunku: Ideą jest realizacja inwestycji dotyczących renowacji, przebudowy i zagospodarowania zabytków w tym zespołu pałacowego w Owińskach, obiektów po byłej gorzelni oraz opiniowanie projektów zmian w elewacjach budynków przyległych do przestrzeni publicznej.</i></p>

<p>5.3.Intensywne działania w zakresie przebudowy i rozbudowy infrastruktury technicznej gminy.</p> <p><i>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020; Cel operacyjny 1.7. Wielofunkcyjny rozwój ośrodków subregionalnych i lokalnych, Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym.</i></p>	<p>5.2.2.Inicjowanie zintegrowanych działań przestrzennych podmiotów wdrażających plany zagospodarowania przestrzennego dotyczące terenów wiejskich.</p> <p><i>Opis kierunku: Idea ta zawiera m.in. działania inspirujące do renowacji i przebudowy obiektów zabytkowych i charakterystycznych dla wielkopolski zabudowań, kościołów, cmentarzy min. w oparciu o Program Rozwoju Obszarów Wiejskich i Lokalną Grupę Działania.</i></p> <p>5.3.1.Realizacja zadań w zakresie i rozwoju sieci wodociągowych i ciepłowniczych oraz alternatywnych źródeł energii.</p> <p><i>Opis kierunku: Głównym przesłaniem tego kierunku jest rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych, w tym również w kierunkach obszarów przemysłowych i nowych inwestycji, a w zakresie sieci ciepłowniczych zasilanie w ciepło z kotłowni centralnych nowych budynków, jak również budynków po modernizacji wyposażonych w instalacje c.o, a dotychczas zasilanych kotłowni węglowych lub posiadających piece kaflowe.</i></p> <p>5.3.2.Przebudowa i remont oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych punktów świetlnych.</p> <p><i>Opis kierunku: Kierunek ten obejmuje również oświetlenie ścieżek parkowych, rowerowych i budowę instalacji sygnalizacji świetlnej.</i></p>
--	--

10 WARUNKI REALIZACJI STRATEGII

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządu określonych ustawą o samorządzie gminnym,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego (z udziałem prywatnych inwestorów),
- na koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Warunki realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości antropogenicznych i przyrodniczych,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju

Struktura alokacji środków dla realizacji programów strategicznych

Środki na realizację priorytetów, zadań i działań określonych w *Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2011 – 2017* podzielono na następujące źródła finansowania:

- 1) Środki własne (budżet gminy Czerwonak i budżety jednostek organizacyjnych gminy),
- 2) Skarb Państwa (środki celowe w poszczególnych ministerstwach, a w szczególności Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Sportu, Ministerstwa Ochrony Środowiska, Ministerstwa Infrastruktury w tym zarządzane przez te ministerstwa Programy Operacyjne),
- 3) Środki Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne, w tym przede wszystkim poprzez Regionalne Programy Operacyjne),
- 4) Pozaunijne fundusze celowe w ramach Szwajcarskiego Mechanizmu Finansowego.
- 5) Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego),
- 6) Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).

W kolejnym rozdziale skupiono się szczególnie na omówieniu dostępnych środków wymienionych w pkt 3 i 4.

Przyjęto następującą chronologię omawiania środków:

1. Środki istniejące w ramach budżetu wsparcia finansowego ze strony UE w latach 2007 – 2013.
2. Środki najbardziej dostępne w aktualnym systemie pomocy zewnętrznej (Szwajcarski Mechanizm Finansowy).

11 ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

3. SZWAJCARSKI MECHANIZM FINANSOWY

Unia Europejska i Szwajcaria podpisały umowę o finansowym wsparciu nowych państw członkowskich. Celem wsparcia ma być zmniejszenie przepaści ekonomicznej i społecznej występującej pomiędzy starymi i nowymi państwami UE. Najwięcej środków otrzyma Polska (49 proc. Zarezerwowanej kwoty, czyli ponad 312 mln euro). W dalszej kolejności znajdują się Węgry (13,1 proc.), Czechy (11 proc.), Litwa (7,1 proc.), Słowacja (6,7 proc.), Łotwa (6 proc.), Estonia (4 proc.), Słowenia (2,2 proc.), Cypr (0,6 proc.) oraz Malta (0,3 proc.). Dofinansowanie będą mogły otrzymać ds. projekty z zakresu bezpieczeństwa, stabilności i wspierania reform, rozwoju infrastruktury i ochrony środowiska oraz promocji sektora prywatnego i rozwoju kapitału ludzkiego, a także społecznego.

Z punktu widzenia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy cztery obszary mogłyby mieć ewentualny wpływ na finansowanie przedsięwzięć w ramach montażu finansowego.

Priorytet 1. Bezpieczeństwo, stabilność i reformy

- rozbudowa wydajności administracyjnej,
- zapobieganie klęskom naturalnym,
- regionalne inicjatywy rozwoju w regionach mało korzystnych.

Priorytet 2. Infrastruktura i środowisko

- modernizacja zasadniczej infrastruktury dla wykorzystania energii i wody pitnej, utylizacji ścieków oraz usuwania śmieci,
- transport publiczny,
- poprawa warunków środowiska, redukcja szkodliwych emisji, rozwój i egzekwowanie standardów,
- usuwanie toksycznych odpadów, planowanie przestrzenne na poziomie miejskim, regionalnym i narodowym,
- różnorodność i ochrona natury.

Priorytet 3. Promocja sektora prywatnego

- rozwój sektora prywatnego z naciskiem na małe i średnie przedsiębiorstwa,
- zachęcanie do uprawy ekologicznej; zachęcanie do produkcji przemysłowej, pozostającej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- poprawa regulacji sektora finansowego,
- ochrona własności intelektualnej.

Priorytet 4. Rozwój ludzki i społeczny

- rozbudowa wydajności administracji publicznej w celu wyrównania do poziomu europejskiego; szkolenie zawodowe i techniczne,
- badania i rozwój – programy wymiany akademickiej, stypendia, partnerstwo, współpraca w naukach stosowanych,

- zdrowie – modernizacja szpitali, reformy systemu ubezpieczeń zdrowotnych,
- współpraca bliźniacza pomiędzy miastami i gminami,
- wspieranie międzynarodowych inicjatyw rozwoju.

Podstawowym wymogiem stawianym potencjalnym beneficjentom przez rząd Szwajcarii jest wkład własny na poziomie min. 40%. Oznacza to, że 60% inwestycji pokryje Szwajcarski Mechanizm Finansowy. Odstępstwem są tutaj programy wzmacniania instytucjonalnego oraz programy realizowane przez organizacje pozarządowe. Te programy bowiem będą mogły być finansowane w całości ze środków Funduszu.

4. FUNDUSZE STRUKTURALNE UNII EUROPEJSKIEJ NA LATA 2007 – 2013

Wszystkie działania z zakresu rozwoju społeczno – gospodarczego w kontekście Narodowej Strategii Spójności (bez względu na rodzaj programu operacyjnego) mają na celu zwiększenie udziału tego sektora w tworzeniu dochodu narodowego i zatrudnieniu, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Powinny się one także przyczyniać do wzrostu atrakcyjności gospodarczej regionów.

WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2007-2013

Odpowiedzią na PO KL na szczeblu regionalnym jest priorytet V Infrastruktura dla kapitału ludzkiego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 -2013.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013.

Priorytet V Infrastruktura dla kapitału ludzkiego.

Cel główny: Rozwój kapitału ludzkiego oraz wzmocnienie spójności społecznej regionu na rzecz wzrostu zatrudnienia.

Cel główny osiągany będzie poprzez następujące cele szczegółowe:

- Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy.
- Poprawa standardów opieki medycznej.
- Zmniejszenie poziomu zachorowalności na choroby społeczne.
- Wyrównywanie dysproporcji wewnątrz regionalnych w dostępie do infrastruktury społecznej.
- Wzmocnienie infrastruktury sektora pozarządowego.

Ze szczegółowego opisu priorytetów WRPO wynika, że w zakresie infrastruktury społecznej istotnym jest Działanie 5.4. Wzmocnienie pozostałej infrastruktury społecznej.

Przykładowe rodzaje projektów: budowa nowych, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów świadczących usługi w zakresie pomocy społecznej (ds. domy pomocy społecznej, hospicja, domy dziecka, świetlice środowiskowe, ośrodki pobytu dziennego, centra pomocy rodzinie, noclegownie dla bezdomnych, placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne ośrodki wsparcia) łącznie z zakupem wyposażenia, budowa nowych, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów świadczących usługi z zakresu pozaszkolnych form integracji społecznej dzieci i młodzieży (ds. świetlice socjoterapeutyczne, ogniska wychowawcze, kluby środowiskowe i inne ośrodki

wsparcia), łącznie z zakupem wyposażenia, budowa nowych, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów świadczących usługi z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnoprawnych (ds. warsztaty terapii zajęciowej, ośrodki rehabilitacyjne, specjalistyczne ośrodki szkoleniowo-rehabilitacyjne i inne ośrodki wsparcia osób niepełnosprawnych), łącznie z zakupem wyposażenia, budowa nowych, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów świadczących usługi z zakresu ekonomii społecznej (ds. zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie socjalne i inne podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej), łącznie z zakupem wyposażenia.

Typ beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, posiadające osobowość prawną, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, jednostki sektora finansów publicznych. Poziom dofinansowania do 85 % kosztów kwalifikowanych planowanych inwestycji.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NA LATA 2007-2013

Decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r. Komisja Europejska zatwierdziła Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013. To zwieńczenie wielomiesięcznych prac nad przygotowaniem największego w historii Unii Europejskiej programu. Wielkość środków unijnych zaangażowanych w realizację programu wynosi prawie 28 miliardów euro, co stanowi ds. 42% całości środków polityki spójności w Polsce.

Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO), zatwierdzonymi w dniu 7 maja 2007 r. przez Komisję Europejską, stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko jest również ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej, a wydatki na cele priorytetowe UE stanowią w ramach programu 66,23% całości wydatków ze środków unijnych.

KSZTAŁT PROGRAMU

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO liŚ) na lata 2007-2013 wyniesie 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro. Podział środków UE dostępnych w ramach PO liŚ pomiędzy poszczególne sektory przedstawia się następująco:

- środowisko – 4,8 mld euro;
- transport – 19,4 mld euro;
- energetyka – 1,7 mld euro;

- kultura – 490,0 mln euro;
- zdrowie – 350,0 mln euro;
- szkolnictwo wyższe – 500,0 mln euro.

Dodatkowo dla PO LiŚ przewidziane zostały środki na pomoc techniczną (w sumie 581,3 mln euro).

W ramach programu realizowanych jest 15 priorytetów:

5. Gospodarka wodno-ściekowa – 3 275,2 mln euro (w tym 2 783,9 mln euro z FS);
- II. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1,430,3 mln euro (w tym 1,215,7 mln euro z FS);
- III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro (w tym 556,8 mln euro z FS);
- IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro (w tym 200,0 mln euro z EFRR);
- V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro (w tym 89,9 mln euro z EFRR);
- VI. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T – 10 548,3 mln euro (w tym 8 802,4 mln euro z FS);
- VII. Transport przyjazny środowisku – 12 062,0 mln euro (w tym 7 676,0 mln euro z FS);
- VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe – 3 465,3 mln euro (w tym 2 945,5 mln euro z EFRR);
- IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna – 1 403,0 mln euro (w tym 748,0 mln euro z FS);
- X. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii – 1 693,2 mln euro (w tym 974,3 mln euro z EFRR);
- XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe – 576,4 mln euro (w tym 490,0 mln euro z EFRR);
- XII. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia – 411,8 mln euro (w tym 350,0 mln euro z EFRR);
- XIII. Infrastruktura szkolnictwa wyższego – 588,2 mln euro (w tym 500,0 mln euro z EFRR);
- XIV. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – 220,9 mln euro (w tym 187,8 mln euro z EFRR);
- XV. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności – 462,9 mln euro (w tym 393,5 mln euro z FS).

12 MONITORING STRATEGII

Ocena strategicznych dokumentów zawierających programy rozwoju winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy *Strategią* gminy a strategiami sektorowymi oraz Wieloletnią Prognozą Finansową. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju społeczno – gospodarczego w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów strategicznych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotu i uczestników strategicznego planowania rozwoju regionu. Aby spełnić powyższe wymagania, przyjęto, że w przypadku tego dokumentu każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem programu operacyjnego na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego przeprowadzenie (wdrożenie), w tym wypadku samodzielne stanowisko ds. rozwoju i promocji gminy. Obowiązek monitorowania poszczególnych zadań spoczywa na jednostce realizującej dane zadanie. Misja gminy Czerwonak w latach 2012-2020, zawarta w *Strategii* sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa. Można jednak ocenić stopień realizacji kierunków działania jak zaproponowano to wyżej. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z planowanymi inwestycjami w WPF, tak że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera tab.26. Ich pierwsze obliczenie winno zakończyć się 31 XII 2013 roku przyjmując, że dane bazowe oparte będą o rok 2012 (stan na 31 grudnia tego roku). Umożliwi to dokonanie w latach 2013, 2015, 2017 oraz 2020 oceny realizacji *Strategii* pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

6. Źródła pierwotne:

- badania ankietowe za pomocą kwestionariusza - z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej,
- oraz otwarte dla wszystkich Forum Internetowe, pozwalające na swobodną wypowiedź,
- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w różnych obszarach społecznych i gospodarczych gminy, inne

7. Źródła wtórne:

- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk biznesowych pozarządowych,
- inne.

Tabela 29 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012 – 2020

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
1.	ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO		
1.1.	Podniesienie jakości usług w obiektach użyteczności publicznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.1.1.	Standaryzacja usług w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej gminy.	<ul style="list-style-type: none">Liczba podjętych działań z zakresu standaryzacji usług w obiektach służących realizacji zadań polityki społecznej gminy	<ul style="list-style-type: none">Liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystająca ze świadczeń usług społecznych o podwyższonej jakości
1.1.2.	Wspieranie wszelkich działań na rzecz poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów i inicjatyw podjętych przez gminę dla zapewnienia poprawy warunków świadczonych usług w obiektach służby zdrowia	<ul style="list-style-type: none">Liczba mieszkańców gminy korzystająca z obiektów służby zdrowia o poprawionym standardzie świadczonych usług w ciągu roku
1.1.3.	Rozszerzenie zakresu i konsekwentna realizacja profilaktyki i edukacji zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów i inicjatyw podjętych przez gminę w porozumieniu NGO w zakresie profilaktyki i edukacji zdrowotnej.	<ul style="list-style-type: none">Liczba mieszkańców gminy korzystająca z projektów profilaktyki i edukacji zdrowotnej.
1.1.4.	Przebudowa i rozbudowa infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowej.	<ul style="list-style-type: none">Liczba inicjatyw i projektów stworzonych na terenie gminy, których celem była przebudowa i rozbudowa infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowej	<ul style="list-style-type: none">Liczba użytkowników korzystających z przebudowanej i rozbudowanej infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowejDługość przebudowanej i rozbudowanej infrastruktury publicznej
1.1.5.	Informatyzacja oraz usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej w ramach projektu e-urząd.	<ul style="list-style-type: none">Liczba zrealizowanych projektów umożliwiających usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej w ramach projektu e-urząd	<ul style="list-style-type: none">Liczba petentów korzystających z administracji samorządowej w wyniku zrealizowanego projektu e-urząd

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
1.2.	Podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Czerwonak.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.2.1.	Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego na terenie gminy Czerwonak i stworzenie podstaw do jego realnego wykorzystania w zakresie poprawy bezpieczeństwa.	<ul style="list-style-type: none">Poszerzanie zakresu monitoringu na terenie gminyLiczba podjętych działań pomiędzy samorządem, Policją i Strażą Miejską w zakresie współpracy na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego	<ul style="list-style-type: none">Liczba nowopowstałych punktów monitoringuLiczba zrealizowanych projektów współpracy
1.2.2.	Poprawa bezpieczeństwa w obszarach turystyki pieszej i rowerowej.	<ul style="list-style-type: none">Liczba przeprowadzonych projektów z zakresu poprawy bezpieczeństwa w obszarach turystyki pieszej i rowerowej.	<ul style="list-style-type: none">Liczba mieszkańców gminy oraz turystów korzystająca z obszarów turystyki pieszej i rowerowej o zwiększonym bezpieczeństwie
1.2.3.	Usprawnienie działań Straży Miejskiej ze szczególnym uwzględnieniem działań profilaktycznych.	<ul style="list-style-type: none">Liczba inicjatyw i projektów stworzonych na terenie gminy, których celem była poprawa działań Straży Miejskiej ze szczególnym uwzględnieniem działań profilaktycznych	<ul style="list-style-type: none">Liczba zrealizowanych projektów profilaktycznych w oparciu działania Straży Miejskiej
1.2.4.	Wspieranie działań organizacji pozarządowych oraz służb ponadgminnych realizujących zadania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego.	<ul style="list-style-type: none">Liczba podjętych inicjatyw w kierunku wsparcia działań organizacji pozarządowych oraz służb ponadgminnych realizujących zadania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego	<ul style="list-style-type: none">Liczba utworzonych partnerstw publiczno – społecznych z organizacjami pozarządowymi w realizacji projektów przyczyniających się do wzrostu bezpieczeństwa i porządku publicznego
1.3.	Podjęcie działań w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju form budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.3.1.	Przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową i budowę mieszkań na wynajem.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów mających na celu tworzenie dokumentów planistycznych umożliwiających przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową i budowę mieszkań na wynajem	<ul style="list-style-type: none">Powierzchnia (w km) wyznaczonych i zagospodarowanych terenów pod zabudowę mieszkaniową i budowę mieszkań na wynajem
1.3.2.	Aktywizowanie działań w zakresie zwiększania ilości mieszkań socjalnych.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów mających na celu zwiększenie ilości mieszkań socjalnych na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none">Powierzchnia (m²) nowoutworzonych mieszkań socjalnych na terenie gminy

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
1.4.	Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie oraz wzmacniającego pozycję dziecka.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.4.1.	Wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym we współpracy z sektorem pozarządowym.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy umożliwiających wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym we współpracy z sektorem pozarządowym	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci oraz rodzin objętych projektami wsparcia dziecka i rodziny
1.4.2.	Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego.	<ul style="list-style-type: none">Liczba podjętych działań mających na celu likwidację przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny	<ul style="list-style-type: none">Liczba rodzin objętych projektami wsparcia psychologicznego, prawnego i socjalnego w ciągu roku
1.4.3.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.	<ul style="list-style-type: none">Liczba inicjatyw i projektów stworzonych na terenie gminy, których celem było zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci i młodzieży objętych projektami zabezpieczenia potrzeb bytowych w ciągu roku
1.5.	Działania na rzecz stworzenia zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.5.1.	Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów i inicjatyw podjętych przez gminę dla zapewnienia zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób niepełnosprawnych korzystających samodzielnie z opieki medycznej na terenie gminy każdego roku
1.5.2.	Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów, których głównym założeniem była integracja osób niepełnosprawnych mieszkających na terenie gminy ze środowiskiem lokalnym	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób niepełnosprawnych – mieszkańców na terenie gminy uczestniczących w projektach integracyjnych ze środowiskiem lokalnym
1.6.	Podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w ich integracji i pełnym dostępie do oferty edukacyjnej, kulturalnej, usług zdrowotnych, rekreacji i wypoczynku.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.6.1.	Poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów mających na celu poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług dla osób starszych	<ul style="list-style-type: none">Liczba seniorów na terenie gminy korzystająca w ciągu roku z projektów mających na celu poszerzenie i podnoszenie poziomu świadczonych usług
1.6.2.	Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów zamieszkujących gminę Czerwonak.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów, których głównym założeniem było przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu	<ul style="list-style-type: none">Liczba seniorów uczestnicząca w projektach przeciwdziałania izolacji i

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
		społecznemu starszych mieszkańców gminy	wykluczeniu społecznemu
1.7.	Aktywizowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.7.1.	Redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów utworzonych i wdrożonych na terenie gminy, których celem było redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba beneficjentów projektów realizowanych na terenie gminy, których celem było redukowanie zjawiska ubóstwa i wszystkich form wykluczenia społecznego
1.7.2.	Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w ramach promocji zawodowej i aktywizacji lokalnego rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów zorganizowanych na terenie gminy, których celem było stworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w ramach promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba beneficjentów z terenu gminy objętych systemem wsparcia dla osób bezrobotnych Liczba osób bezrobotnych, które podjęły zatrudnienie w wyniku realizacji zadań z zakresu systemu wsparcia
1.7.3.	Wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uzależnionych i ich rodzin objętych programami wsparcia
1.8.	Tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.8.1.	Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych szkoleń mających na celu wzmacnianie roli służb społecznych skierowanych do pracowników socjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczestników szkoleń w ciągu roku na terenie gminy
1.8.2.	Wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań na terenie gminy, których celem było wspieranie i współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych partnerstw publiczno - społecznych
2.	ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA		
2.1.	Podejmowanie działań dla podniesienia jakości ochrony środowiska w gminie Czerwonak.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.1.1.	Przebudowa, rozbudowa sieci kanalizacyjnej i budowa sieci kanalizacji deszczowej w tym uzbrojenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów z zakresu uzbrojenia terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze Długość (w km) nowo wybudowanej sieci 	<ul style="list-style-type: none"> Wartość (w PLN) zainwestowanego kapitału w obszarach terenów przeznaczonych pod budownictwo

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
		kanalizacyjnej i sieci kanalizacji deszczowej	mieszkaniowe i nowe inwestycje gospodarcze • Liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej
2.1.2.	Wdrożenie jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych na terenie całej gminy.	• Liczba powstałych i zrealizowanych projektów w poszczególnych częściach gminy, których celem było wdrożenie jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów	• Waga (w tonach) segregowanych odpadów na terenie gminy w ramach opracowanego jednolitego systemu selektywnej zbiórki odpadów surowcowych • Waga (w tonach) segregowanych odpadów w poszczególnych asortymentach np. szkło, papier, tworzywa sztuczne
2.1.3.	Kontynuacja działań zmierzających do ochrony powietrza.	• Liczba projektów z zakresu rozbudowy sieci ciepłowniczej na terenie gminy • Liczba projektów z zakresu zmniejszania uciążliwości funkcjonowania oczyszczalni ścieków w Koziegłowach	• Liczba gospodarstw domowych na terenie gminy podłączonych do sieci ciepłowniczej • Stopień hermetyzacji urządzeń i obiektów technologicznych na Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Koziegłowach
2.1.4.	Stymulowanie działań ograniczających emisję i uciążliwość zanieczyszczeń oraz hałasu.	• Liczba utworzonych projektów mających na celu likwidację i ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz hałasu	• Liczba nakładów finansowych w PLN wniesionych w celu likwidacji i ograniczania emisji zanieczyszczeń oraz hałasu
2.1.5.	Zwiększenie zasobów zieleni i lesistości gminy poprzez nasadzenie drzew i krzewów na terenie parków i w pasach drogowych.	• Liczba projektów i programów, których celem jest zalesianie terenów parków i pasów drogowych	• Powierzchnia zalesionych w ha terenów parków i pasów drogowych
2.2.	Stworzenie warunków do rozwoju różnych form turystyki na terenie gminy Czerwonak.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
2.2.1.	Budowa infrastruktury sprzyjającej rozwojowi agroturystyki w obszarach predestynowanych do tej formy wypoczynku.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowowybudowanych obiektów infrastruktury sprzyjającej rozwojowi agroturystyki w obszarach predestynowanych do tej formy wypoczynku na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów korzystających z nowowybudowanych obiektów turystycznych.
2.2.2.	Zagospodarowanie turystyczne rzeki Warty.	<ul style="list-style-type: none"> Budowa infrastruktury służącej turystycznemu wykorzystaniu rzeki Warty 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców oraz turystów korzystających z powstałego zagospodarowania turystycznego rzeki Warty w ciągu roku
3.	OŚWIATA, KULTURA, SPORT		
3.1.	Podwyższenie jakości oferty gminy w zakresie rekreacji i wypoczynku.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.1.1.	Remont, budowa i przebudowa istniejącej w gminie infrastruktury sportowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów mających na celu remont budowę i przebudowę istniejącej infrastruktury sportowej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców korzystająca z wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury sportowej w ciągu roku
3.1.2.	Budowa, przebudowa i doposażenie istniejących obiektów kultury.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów umożliwiających absorpcję środków UE na rzecz budowy, przebudowy i doposażenia istniejących obiektów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> Wartość (w PLN) środków UE pozyskanych na rzecz budowy, przebudowy i doposażenia istniejących obiektów kultury
3.1.3.	Przebudowa i rozbudowa infrastruktury terenów rekreacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowowybudowanych obiektów infrastruktury terenów rekreacyjnych na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba turystów korzystających z nowowybudowanych obiektów infrastruktury terenów rekreacyjnych

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
3.2.	Podejmowanie działań w zakresie zwiększania jakości oferty edukacyjnej i dostosowania jej do potrzeb jej beneficjentów i rynku pracy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.2.1.	Organizowanie sieci szkół zapewniającej równy dostęp uczniom do zajęć pozalekcyjnych.	<ul style="list-style-type: none">Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych na bazie placówek oświatowych	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych
3.2.2.	Tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów wdrożonych w placówkach oświatowych gminy, które umożliwiły zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania	<ul style="list-style-type: none">Liczba uczniów w placówkach oświatowych gminy biorących udział w procesach nauczania z zastosowaniem nowych technik
3.2.3.	Podejmowanie działań zwiększających ofertę kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i kształcenia ustawicznego na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów mających na celu zwiększanie oferty kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i kształcenia ustawicznego na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none">Liczba uczniów uczestnicząca w projektach kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i kształcenia ustawicznego w ciągu roku
3.2.4.	Prowadzenie remontów, przebudowa i budowa obiektów w ramach działań zwiększających ofertę opieki pozaszkolnej.	<ul style="list-style-type: none">Liczba podjętych działań na terenie gminy mających na celu zwiększenie oferty opieki pozaszkolnej	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci korzystająca w ciągu roku z nowoutworzonych placówek opieki pozaszkolnej

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
4.	ROZWÓJ GOSPODARCZY		
4.1.	Tworzenie warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.1.1.	Inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none">Liczba zorganizowanych działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none">Liczba nowych inwestycji na terenach inwestycyjnych gminy
4.1.2.	Uzbrojenie terenów przemysłowych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii (HT).	<ul style="list-style-type: none">Powierzchnia (m²) uzbrojonych terenów przemysłowych w infrastrukturę techniczną w tym dla potrzeb wysokich technologii	<ul style="list-style-type: none">Liczba powstałych przedsiębiorstw na nowo uzbrojonych terenach przemysłowychLiczba nakładów inwestycyjnych w PLN wniesionych przez inwestorów na nowo uzbrojonych terenach przemysłowych, w tym wartość w PLN inwestycji typu HT.
4.1.3.	Podejmowanie i aktywizowanie działań na rzecz utworzenia Podpoznańskiego Klastra Przemysłowego.	<ul style="list-style-type: none">Liczba podjętych działań na terenie gminy, których celem jest stworzenie Klastra Przemysłowego	<ul style="list-style-type: none">Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy w ramach utworzonego Klastra Przemysłowego
4.1.4.	Tworzenie i inicjowanie różnorodnych systemów wsparcia inwestorów i przedsiębiorców chcących inwestować lub realizujących swoje przedsięwzięcia biznesowe na terenie gminy.	<ul style="list-style-type: none">Liczba podjętych działań na terenie gminy, których celem utworzenie Punktu Obsługi Inwestora oraz platformy CSR	<ul style="list-style-type: none">Liczba podmiotów gospodarczych, inwestorów korzystających z usług utworzonego POILiczba wejść na stronę www lokalnej platformy CSR
4.2.	Podejmowanie działań w zakresie promocji gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.2.1.	Opracowanie strategii promocji gminy Czerwonak.	<ul style="list-style-type: none">Podjęcie działań w kierunku opracowania strategii promocji gminy Czerwonak	<ul style="list-style-type: none">Liczba szczegółowych rozwiązań marketingowych i reklamowych zaproponowanych w strategii
4.2.2.	Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.	<ul style="list-style-type: none">Liczba projektów promocji pozytywnego wizerunku gminy w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe	<ul style="list-style-type: none">Liczba turystów krajowych i zagranicznych oraz potencjalnych inwestorów przybywających na teren gminy Czerwonak w ciągu roku z

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
			tytułu prowadzonych akcji kształtujących pozytywny wizerunek gminy
4.2.3.	Stworzenie systemu wizualnej identyfikacji gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów mających na celu stworzenie systemu wizualnej identyfikacji gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba symboli włączonych w system promocji gminy
4.3.	Tworzenie warunków na rzecz kompatybilności wszystkich zamierzeń gospodarczych i społecznych z warunkami określonymi przestrzenią gminy,		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.3.1.	Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego gminy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów (inicjatyw) mających na celu aktualizację Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia w ha terenów strategicznych gminy dostosowanych do zaktualizowanego sposobu użytkowania
4.3.2.	Sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych.	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego według zatwierzonego harmonogramu prac planistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia w ha obszarów predestynowanych pod zabudowę mieszkaniową z określeniem funkcji tej zabudowy oraz terenów rekreacyjnych o charakterze publicznym tworzących warunki do rozwoju różnych form turystyki
4.3.3.	Zintegrowanie planów rozwoju społeczno – gospodarczego obejmującego całą przestrzeń gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań i inicjatyw mających na celu zintegrowanie planów rozwoju społeczno – gospodarczego obejmującego całą przestrzeń gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych projektów integrujących plany rozwoju społeczno – gospodarczego
5.	INFRASTRUKTURA		
5.1.	Podejmowanie działań w kierunku polepszenia standardu i jakości komunikacyjnej na terenie gminy Czerwonak.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.1.1.	Poprawa stanu ulic i dróg wewnętrznych poprzez realizację „Harmonogramu remontów i modernizacji dróg na terenie gminy Czerwonak”.	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) zmodernizowanych i wyremontowanych dróg i ulic na terenie gminy Czerwonak wynikających z <i>Harmonogramu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Średniobowe natężenie ruchu pojazdów kołowych (SDR) na zmodernizowanych i wyremontowanych drogach
5.1.2.	Działania projektowo – inwestycyjne związane z utworzeniem alternatywnego połączenia miejscowości gminy Czerwonak z pominięciem drogi wojewódzkiej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań projektowo – inwestycyjnych związanych z utworzeniem alternatywnego połączenia miejscowości gminy Czerwonak z pominięciem drogi wojewódzkiej w 	<ul style="list-style-type: none"> Długość w km utworzonego alternatywnego połączenia miejscowości gminy Czerwonak z pominięciem drogi wojewódzkiej

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
		ramach tzw. IV Ramy Komunikacyjnej	
5.1.3.	Przebudowa terenów kolejowych wokół stacji PKP.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów mających na celu utworzenie nowoczesnej sieci kolei podmiejskiej z towarzyszącymi obiektami usługowymi i parkingami strategicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> Długość w km utworzonej sieci podmiejskiej
5.1.4.	Budowa sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy, tereny rekreacyjne i miasto Poznań.	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) wybudowanych sieci ścieżek rowerowych łączących poszczególne obszary gminy, tereny rekreacyjne i miasto Poznań 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z nowo wybudowanych sieci ścieżek rowerowych
5.2.	Podjęcie działań w kierunku rewitalizacji i przebudowy obiektów komunalnych na terenie gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.2.1.	Przeciwdziałanie postępującej degradacji i niszczeniu budynków o wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym m.in. poprzez realizację projektów rewitalizacji tych obiektów na cele kulturalne.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań w celu przeciwdziałania postępującej degradacji i niszczeniu budynków o wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym z dostosowaniem ich funkcji do obecnych potrzeb społecznych w zakresie kultury 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych Powierzchnia w m² zrewitalizowanych obiektów zabytkowych Liczba wyremontowanych i zrewitalizowanych obiektów dóbr kultury
5.2.2.	Inicjowanie zintegrowanych działań przestrzennych podmiotów wdrażających plany zagospodarowania przestrzennego dotyczące terenów wiejskich.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych projektów dotyczących zagospodarowania przestrzennego terenów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba obiektów zabytkowych na terenach wiejskich poddanych renowacji i przebudowie
5.3.	Intensywne działania w zakresie przebudowy i rozbudowy infrastruktury technicznej gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		

Nr celu/ kier. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2012, lata oceny: 2013, 2015, 2017 i 2020	
5.3.1.	Realizacja zadań w zakresie i rozwoju sieci wodociągowych i ciepłowniczych.	<ul style="list-style-type: none"> Długość (w km) wybudowanej sieci wodociągowej Długość (w km) wybudowanej sieci ciepłowniczej 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw domowych podłączona do nowowybudowanej sieci wodociągowej Liczba gospodarstw domowych podłączona do nowowybudowanej sieci ciepłowniczej Powierzchnia (w km²) terenów przemysłowych uzbrojonych w sieć wodociągową i ciepłowniczą
5.3.2.	Przebudowa i remont oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych punktów świetlnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uzupełnionych punktów świetlnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> wzdłuż których uzupełniony punkty świetlne

13 ZAŁĄCZNIKI

NR 1. RAPORT Z PRZEPROWADZONEJ ANKIETY

Na potrzeby *Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012 - 2020* opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem gminy Czerwonak. Przeprowadzona ankieta miała na celu ocenę jakości życia mieszkańców w gminie pod względem gospodarczym i ogólnospołecznym.

Ankieta składała się z 21 pytań, w tym również metryczki i miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, władzę samorządową oraz funkcjonowanie Urzędu Gminy. W wypełnianiu ankiety uczestniczyło 426 osób, jednak rozkład liczby głosów w poszczególnych pytaniach był zróżnicowany, ponieważ nie wszyscy respondenci udzielali odpowiedzi na każde z postawionych w ankiecie pytań.

Pytania w ankiecie były tak sformułowane, aby dać odpowiedź, co stanowi problem dla mieszkańców i jak założyć długookresowy plan działania niezbędny dla realizacji zamierzeń rozwojowych gminy.

Dodatkowo w proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak włączeni zostali również lokalni przedsiębiorcy. Ankietyzacji poddano 40 przedsiębiorstw, które posiadają swoje siedziby na terenie gminy, bądź swoim zasięgiem obejmują obszar gminy Czerwonak.

Ankieta dla przedsiębiorców miała na celu przedstawienie sytuacji na rynku lokalnych przedsiębiorstw oraz pokazanie pozytywnych i negatywnych aspektów prowadzenia działalności na terenie gminy. Ankieta pomogła uwydatnić ewentualne bariery stojące na drodze rozwoju dla przedsiębiorczości w gminie.

Ankieta składała się z 13 pytań zarówno otwartych jak i zamkniętych, w których można było wypowiedzieć się na temat profilu prowadzonej działalności, perspektyw rozwoju oraz możliwych planach poszerzania zakresu działalności.

W pierwszej kolejności zostaną zaprezentowane analizy z ankietyzacji mieszkańców gminy Czerwonak, w drugiej kolejności zostaną zaprezentowane analizy z ankietyzacji przedsiębiorstw.

ANKIETYZACJA MIESZKAŃCÓW GMINY CZERWONAK

Ocena warunków życia w gminie

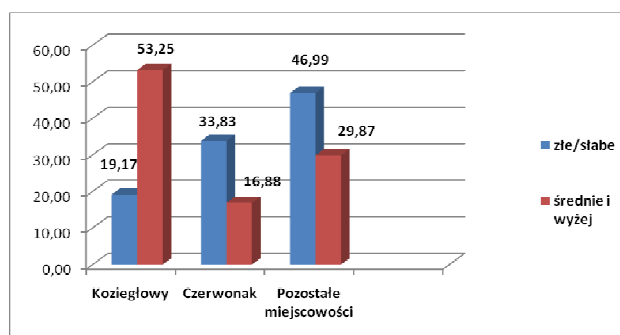
W pytaniu 1 ocenie poddano warunki życia w gminie, respondenci mieli do wyboru pięciostopniową skalę, według której dokonywali odpowiedzi na pytania w następującym zakresie: złe, słabe, średnie, dobre i bardzo dobre. Na pytanie składało się 39 elementów dotyczących stanu infrastruktury społeczno – publicznej, a także stanu środowiska naturalnego, świadomości ekologicznej i integracji mieszkańców.

Na obszarze gminy Czerwonak najgorzej oceniona została *infrastruktura drogowa*, blisko 51% respondentów wskazało na zły stan nawierzchni dróg. Ponadto *lokalny rynek pracy*, czyli możliwość znalezienia zatrudnienia na terenie gminy, został przez ponad 47% osób oceniony jako słaby. *Oferta kulturalna i baza noclegowa* to sektor również oceniany jako słaby, a przez to wpływający na obniżenie atrakcyjności gminy.

Stan infrastruktury drogowej został oceniony przez ponad 370 osób, z czego mieszkańcy wsi Czerwonak stanowili zdecydowaną większość. Jednak najgorzej drogi zostały ocenione przez mieszkańców mieszkających w takich miejscowościach jak: Owińska, Kicin, Miękowo, Promnice i Potasze. Grupa respondentów zamieszkująca pozostałe miejscowości gminne utworzyła największy procentowo udział głosów źle lub słabo oceniających stan i jakość dróg gminnych. Mieszkańcy Koziegłówek podzielili swoje głosy praktycznie 50/50, połowa mieszkańców Koziegłówek oceniła stan dróg jako zły, natomiast druga połowa wskazała, że drogi są na średnim bądź dobrym poziomie. Obraz ten potwierdza regułę braku jednomyślności w wydawaniu obiektywnej oceny konkretnej sytuacji.

Szczegółowy podział głosów obrazuje poniższy wykres.

Wykres 27 Podział procentowy głosów oceniających infrastrukturę drogową w gminie Czerwonak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

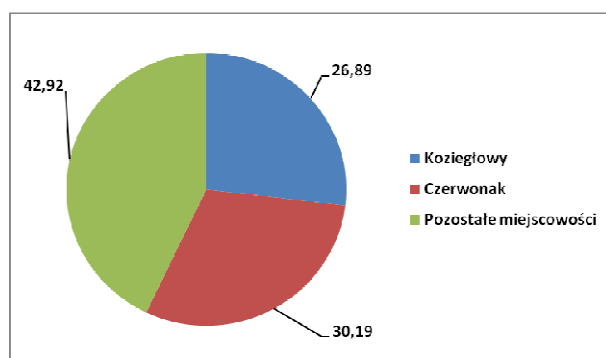
Źle bądź słabo lokalny rynek pracy oceniło ponad 75% osób, z czego część nie podała swojego miejsca zamieszkania, mimo to ilość udzielonych odpowiedzi daje możliwość poznania lokalizacji problemu jakim jest trudność ze znalezieniem pracy.

Analiza wypowiedzi nasuwa dość jednoznaczne wnioski, które wyraźnie wskazują, że utrudniony dostęp do rynku pracy oraz kłopoty ze znalezieniem odpowiednich ofert zatrudnienia mają mieszkańcy mniejszych miejscowości gminnych. Stosunkowo dużą liczbę negatywnych głosów udzielili mieszkańcy Owińsk, bo aż 46% negatywnych ocen pochodziło od mieszkańców tej miejscowości.

Przewaga respondentów niezadowolonych z lokalnego rynku pracy jest w pewnym sensie oczywista zarówno ze względów demograficznych, jak i stopnia rozwinięcia przedsiębiorczości w mniejszych miejscowościach gminy Czerwonak.

Obraz podziału głosów oddanych na ocenę lokalnego rynku pracy przedstawia wykres.

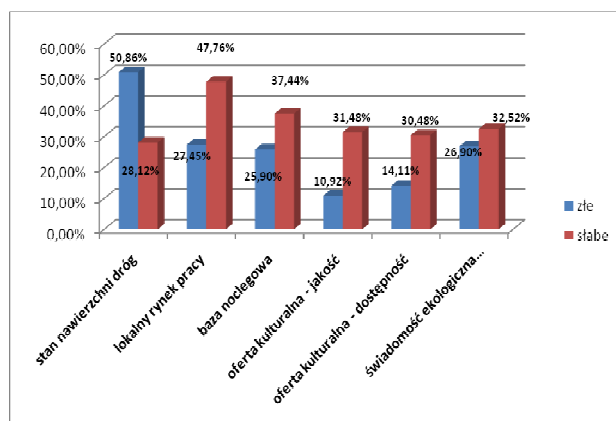
Wykres 28 Podział procentowy głosów oceniających możliwość znalezienia pracy w gminie Czerwonak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Najgorzej ocenione elementy warunkujące jakość życia na obszarze gminy przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 29 Najniżej ocenione elementy warunków życia w gminie Czerwonak

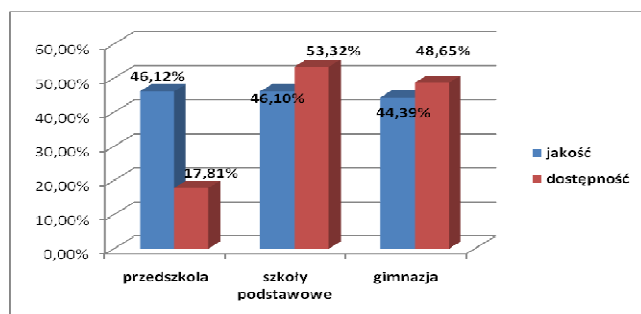

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Natomiast wysoko została oceniona *dostępność szkół podstawowych i gimnazjów* na terenie gminy, odpowiedni 53,3% i 48,7% mieszkańców określiło ją jako dobrą. Ponadto respondenci dobrze ocenili *jakość placówek oświatowych – szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli*. Najgorzej oceniono *dostępność przedszkoli* – aż 22,52% mieszkańców określiło ją jako złą, natomiast 25,92% respondentów określiło dostępność przedszkoli jako słabą.

Rozkład głosów przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30 Jakość i dostępność placówek oświatowych na terenie gminy Czerwonak

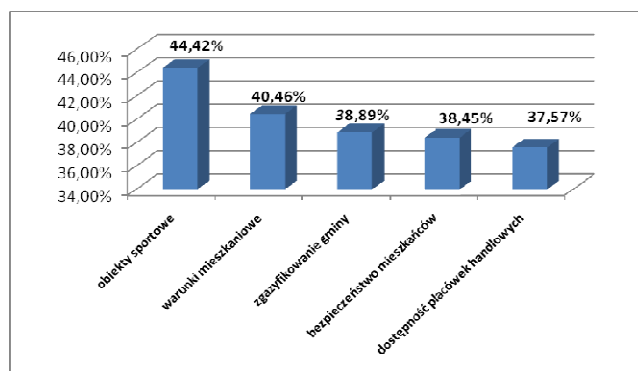
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Ponad 61% mieszkańców, jako dobry aspekt warunków życia w gminie, oceniło *sieć wodociągową*. W gminie Czerwonak obecnie 99% gospodarstw domowych podłączonych jest do sieci wodociągowej.

Kolejnymi dobrze ocenionymi elementami życia w gminie były *warunki mieszkaniowe, jakość obiektów sportowych, stopień zgazyfikowania gminy, bezpieczeństwo mieszkańców oraz dostępność placówek handlowych*.

Procentowy udział głosów w wymienionych kategoriach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31 Ocena wybranych elementów jakości życia na terenie gminy Czerwonak – oceny dobre

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Problemy społeczne występujące na terenie gminy

W pytaniu nr 2 ankietowani wskazywali na stopień występowania określonych problemów społecznych. Analizie poddane zostały takie kategorie problemów jak: *przestępczość, przestępczość młodocianych, bezrobocie, bieda, alkoholizm, przemoc w rodzinie oraz narkomania*.

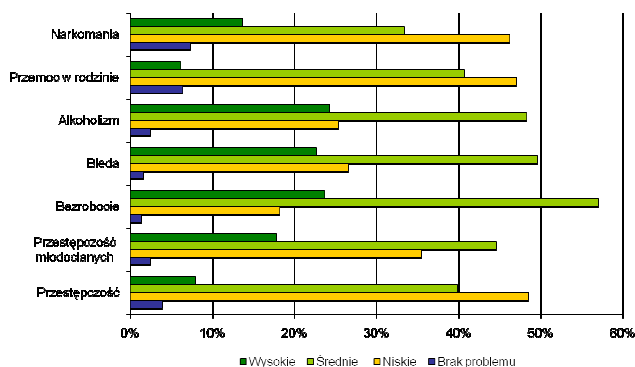
Z analizy odpowiedzi wynika, iż respondenci uznali za średnie natężenie problemu zdefiniowanego jako *bezrobocie* (57% badanych) oraz *bieda*, będąca społeczną konsekwencją braku zatrudnienia (49 % badanych).

Analiza struktury bezrobocia w gminie Czerwonak wykazała, że odsetek bezrobocia w gminie w 2010 roku kształtował się na poziomie 2,13%, natomiast najwięcej osób bezrobotnych w gminie posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (23,8% - ogółu bezrobotnych).

Dodatkowo ankietowani wskazali również na występowanie problemu, jakim jest *alkoholizm* oraz *przestępczość młodocianych*.

Problem przemocy w rodzinie, narkomanii oraz ogólnie rozumianej przestępczości został oceniony przez większą część respondentów jako problem o niskim natężeniu.

Wykres 32 Natężenie problemów społecznych na obszarze gminy Czerwonak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Pięć najważniejszych problemów do rozwiązania na terenie gminy

Pytanie z numerem 3 było pytaniem otwartym, w którym respondenci mogli wypowiedzieć się na temat głównych ich zdaniem problemów, koniecznych do rozwiązania w pierwszej kolejności.

Na pierwszy plan wysunął się *zły stan infrastruktury drogowej* oraz *problem dróg dojazdowych do Poznania*, a także *uciążliwość zapachów z Centralnej Oczyszczalni Ścieków*.

Duży sprzeciw ankietowanych budziła również kwestia *budowy spalarni śmieci*. Zarówno budowa spalarni, jaki i nieprzyjemne zapachy z COŚ tworzą lokalny konflikt i podział głosów wśród mieszkańców gminy. Mimo, iż konflikt ma jednocześnie aspekty ekologiczne i związane z ochroną środowiska, to jest także uciążliwym problemem życia codziennego części mieszkańców gminy. Kwestia ta również ma charakter wyboru związanego z obranym zrównoważonym rozwojem gminy

Czerwonak, a pogodzeniem oczekiwań lokalnej społeczności. Tak naprawdę każde rozwiązanie znajdzie swoich zwolenników i przeciwników, dlatego bardzo ważne jest dobranie właściwych rozwiązań w danym sporze.

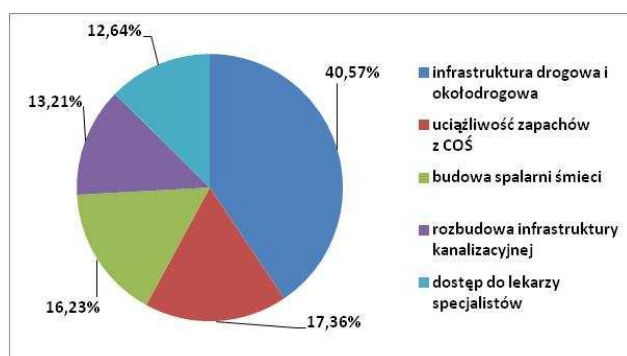
Oprócz drażliwej kwestii budowy spalarni oraz uciążliwych zapachów z COŚ-u ankietowani po raz kolejny wskazali na fatalny *stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej* (tu mieszkańcy zarzucali braki w punktach świetlnych na terenie gminy, brak przejść dla pieszych, parkingów, brak lub zły stan chodników), jak również wysoce kłopotliwy dojazd do Poznania.

Ponadto respondenci wyrazili swoje negatywne opinie na temat *utrudnionego dostępu do lekarzy specjalistów, niskiej jakości opieki zdrowotnej, braku wsparcia w zakresie rozwoju mikroprzedsiębiorczości*.

Mieszkańcy pragną także zdecydowanych działań w zakresie *rewitalizacji niszczących obiektów zabytkowych*.

Dodatkowo pojawiły się głosy na temat konieczności *rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej* oraz *zwiększenia ilości imprez kulturalnych integrujących i aktywizujących mieszkańców gminy*.

Wykres 33 Pięć najważniejszych problemów do rozwiązania na obszarze gminy Czerwonak

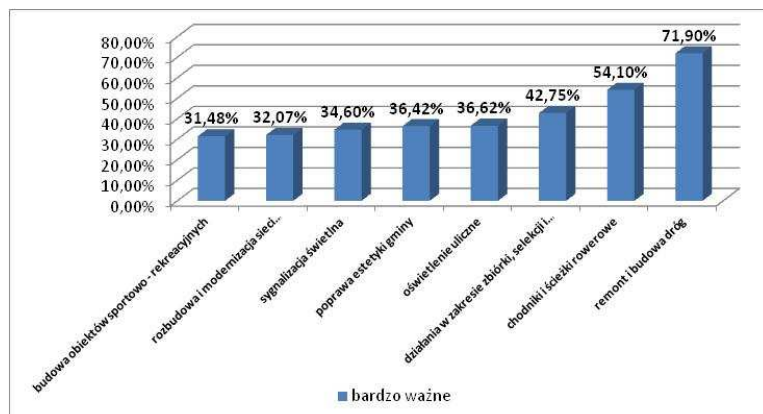

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Stopień ważności realizacji przedsięwzięć na terenie gminy

W kolejnym pytaniu mieszkańcy gminy oceniali kolejność pod względem stopnia ważności realizacji konkretnych przedsięwzięć na terenie gminy Czerwonak. Przedsięwzięcia były oceniane w 5 stopniowej skali w zakresie: zbędne, mało ważne, średnio ważne, ważne oraz bardzo ważne. Dla blisko 72% ankietowanych *remont i budowa dróg* stanowi najistotniejsze przedsięwzięcie do realizacji na terenie gminy. Ponadto *budowa oraz modernizacja chodników i ścieżek rowerowych* dla ponad 54% respondentów stanowi również istotną kwestię do rozwiązania przez władze samorządowe. Blisko 43% ankietowanych jako bardzo ważne uważa dalsze działania gminy w zakresie *zbiórki, selekcji oraz wykorzystania odpadów*. Według mieszkańców troska o zachowanie czystości środowiska naturalnego oraz dbałość o ochronę przyrody winny nadal pozostać w sferze priorytetowych zadań władz samorządowych gminy Czerwonak.

Wykres 34 Ważność realizacji przedsięwzięć na obszarze gminy Czerwonak – oceny bardzo ważne

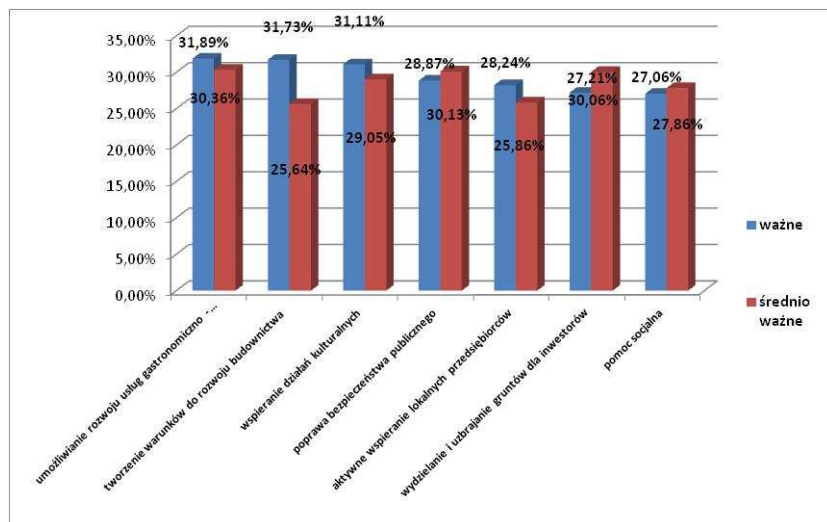

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Średnio ważne oraz ważne dla ankietowanych okazały się przedsięwzięcia z zakresu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, wydzielania i uzbrajania gruntów dla inwestorów, umożliwiania rozwoju usług gastronomiczno – hotelarskich, wspierania lokalnych przedsiębiorców, tworzenia warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego, wspierania działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy oraz zwiększenia pomocy socjalnej dla najuboższych.

Obraz podziału procentowego na głosy w wymienionych kategoriach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35 Ważne i średnio ważne przedsięwzięcia do realizacji na obszarze gminy Czerwonak

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Ocena gminy Czerwonak

Pytanie piąte było kolejnym pytaniem otwartym, w którym ankietowani mogli się wypowiedzieć na temat czym jest dla nich gmina Czerwonak? Pytanie było sformułowane w taki sposób, aby osoba ankietowana dokończyła zdanie: *Uważam, że gmina Czerwonak jest....*

Na tak zadane pytanie odpowiedziało 272 respondentów. Z analizy wypowiedzi wynika, że w większości przypadków gmina jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania i wypoczynku. Ze względu na obecność Puszczy Zielonki i dostępność atrakcyjnych turystycznie terenów gmina została oceniona jako wyjątkowa. Jednak wśród oddanych głosów wyłaniają się także takie, które mówią o gminie za mało promowanej, dość zaniedbanej i źle skomunikowanej. Ankietowani wskazali również na to, iż gmina jest przyjazna mieszkańcom, ale jednak zanieczyszczona i nie tak atrakcyjna jak chociażby ościenna Murowana Goślina. Dodatkowo respondenci zwrócili uwagę na fakt rozwoju głównie miejscowości Koziegłowy, a zaniedbywanie pozostałych miejscowości w gminie. Wśród wypowiedzi znalazły się również takie, które wskazywały, że gmina jest tanim miejscem noclegowym dla zatrudnionych w Poznaniu.

Ponadto padły wypowiedzi negatywnie oceniające władze gminy. Respondenci wskazywali na niewłaściwe zarządzanie obszarem gminy oraz zbytne uzależnienie od Poznania.

Pozytywne lub negatywne zmiany na terenie gminy w przeciągu ostatnich kilkunastu lat

Ankieta skierowana do mieszkańców gminy zawierała pytania, w których respondenci oceniali pozytywne i negatywne zmiany na terenie gminy w przeciągu ostatnich kilkunastu lat.

Za pozytywne uznano *budowę obiektów sportowych* - szczególnie pływalni, która cieszy się ogromnym zainteresowaniem nie tylko mieszkańców gminy, ale również mieszkańców Poznania i gmin ościennych, *ścieżek rowerowych* oraz *poprawę warunków w placówkach oświatowych*. Ogólnie dobrze zostały ocenione *inwestycje w infrastrukturę oświatową i sportową*.

Wskazywano również na *wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców* oraz na *zwiększony nacisk w zakresie ochrony środowiska*. Dodatkowo za pozytywny uznano *projekt kanalizacji wokół Puszczy Zielonki* oraz *dostępność placówek handlowych i usługowych*.

Za pozytywny aspekt mieszkania na obszarze gminy respondenci uznali również fakt, iż gmina wciąż się rozbudowuje i powiększa swoją bazę mieszkalną, a co za tym idzie przybywa ludzi młodych i wykształconych, którzy pragną zamieszkać na terenie gminy Czerwonak.

Jako negatywne zmiany uznano problem budowy spalarni oraz uciążliwość oczyszczalni. Negatywnym elementem w gminie jest także stan dróg oraz brak egzekwowania ograniczeń prędkości.

Respondenci wskazywali również na spadek bezpieczeństwa związanego z natężeniem ruchu na drogach.

Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi gminy Czerwonak?

Tak zostało sformułowane kolejne pytanie skierowane do uczestników badania ankietowego. W pytaniu respondenci zostali poproszeni o ocenę kilku stwierdzeń dotyczących odbioru gminy przez jej mieszkańców. Odpowiedzi były tylko *tak* lub *nie*. Z analizy wypowiedzi wynika jednoznacznie, że gmina Czerwonak jest bardzo pozytywnie oceniana ze względu na lokalizację i jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla społeczności lokalnej. Ponad 94% ankietowanych poparło bliskość Poznania i położenie w pobliżu Puszczy Zielonki jako wyjątkowo atrakcyjną lokalizację. Blisko 71% respondentów określiło gminę Czerwonak jako atrakcyjną dla mieszkańców.

Gmina została również dobrze oceniona pod względem atrakcyjności dla turystów, ponad 68% osób wypowiedziało się na *tak* przy ocenie atrakcyjności walorów turystycznych oraz atrakcyjna dla przedsiębiorców, gdyż na *tak* było ponad 51% ankietowanych.

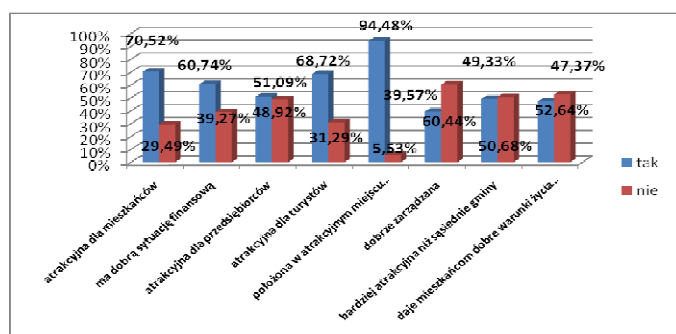
Gmina Czerwonak w oczach swoich mieszkańców ma także dobrą kondycję finansową, ponieważ blisko 61% respondentów oceniło pozytywnie sytuację finansową gminy.

W wypowiedziach na *nie* przewaga wystąpiła w ocenie zarządzania gminą. 60% mieszkańców negatywnie oceniło sposób zarządzania gminą oraz blisko 53% ankietowanych wskazało, że gmina nie daje mieszkańcom dobrych warunków życia i perspektyw rozwoju.

Podobnie było przy ocenie w pytaniu, czy *gmina jest bardziej atrakcyjna niż gminy sąsiednie?* Ponad 50% osób odpowiedziało, że gmina Czerwonak nie przewyższa sąsiednich gmin pod względem atrakcyjności.

Poniższy wykres obrazuje udział procentowy głosów w poszczególnych kategoriach pytania 8.

Wykres 36 Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi gminy Czerwonak?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Pytania 8, 9 i 10 zawarte w ankiecie dotyczyły źródeł z jakich ankietowani czerpią informacje na temat gminy, działalności władz samorządowych oraz wszystkich aktualności dotyczących regionu.

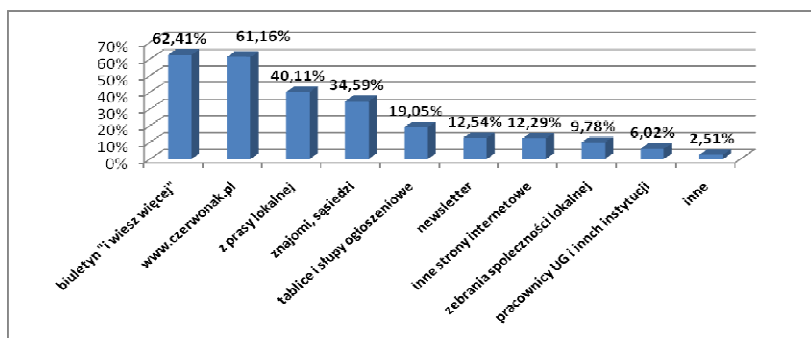
W pytaniu tym ankietowani mieli kilka możliwości do wyboru na wskazanie źródeł informacji. Najwięcej, bo ponad 62% odpowiedzi padło na źródło jakim jest gminny biuletyn

informacyjny „I WIESZ WIĘCEJ”. Respondenci wyraźnie wskazali, iż jest to pozycja, do której sięga największa liczba osób zainteresowanych sytuacją w gminie. Zaraz za biuletynem uplasowała się internetowa strona gminy: www.czerwonak.pl, 61,16% głosów oddanych potwierdziło na korzystanie z tego źródła wiedzy i informacji o gminie. Dalsze pozycje uzyskała prasa lokalna oraz kontakty społeczne, czyli przekazywanie sobie informacji „po sąsiedzku”.

79 % ankietowanych potwierdziło fakt korzystania ze strony internetowej gminy Czerwonak www.czerwonak.pl w celu poszukiwania informacji.

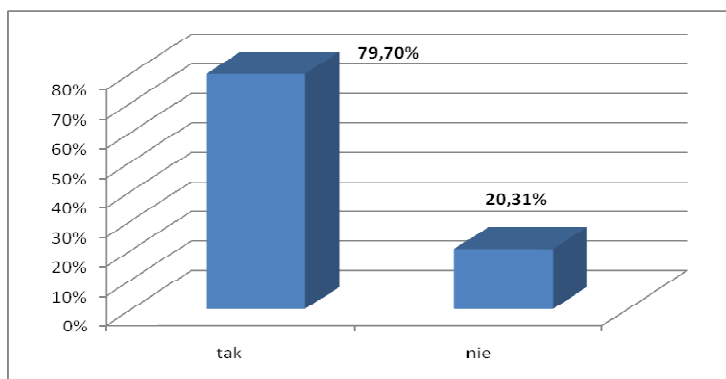
W kolejnym pytaniu o częstotliwość odwiedzin padały zróżnicowane odpowiedzi. Respondenci mieli do wyboru 6 wariantów, z czego 28,37% osób zadeklarowało, że odwiedza stronę internetową gminy kilka razy w roku. Liczba osób potwierdzająca codzienne korzystanie ze strony gminnej kształtowała się na poziomie 3,16% ogółu ankietowanych. Natomiast 8,89% respondentów stwierdziło, że jeszcze nigdy nie odwiedziło gminnej witryny.

Wykres 37 Źródło informacji o działaniach podejmowanych przez władze gminy i wydarzeniach lokalnych

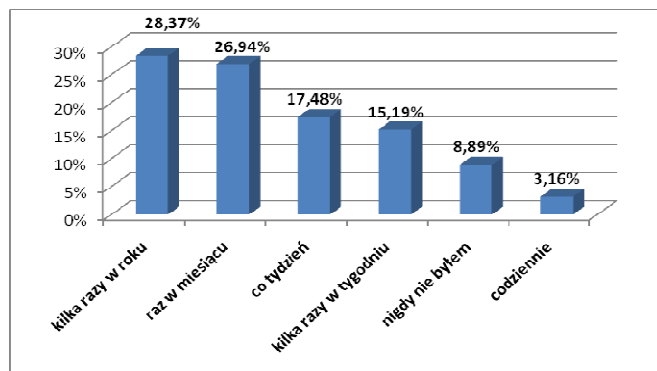
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 38 Czy odwiedza Pan/Pani stronę internetową gminy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 39 Jak często odwiedza Pan/Pani stronę internetową gminy?

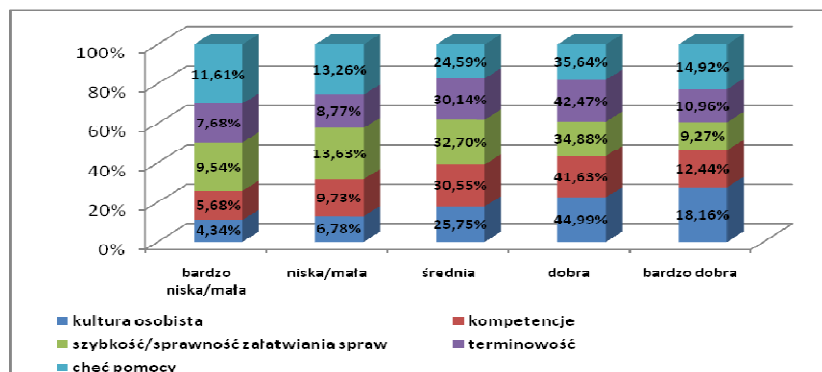
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Ocena pracy urzędników w Urzędzie Gminy

W pytaniu 11 ocenie poddana została praca urzędników zatrudnionych w Urzędzie Gminy Czerwonak. Ankietowali mieli do wyboru 5 cech jakościowych opisujących pracowników Urzędu. Oceny były dokonywane w 5-stopniowej skali w zakresie: bardzo niska/mała, niska/mała, średnia, dobra, bardzo dobra. Pracownicy Urzędu oceniani byli pod kątem *kompetencji, kultury osobistej, sprawności załatwiania spraw, terminowości oraz chęci niesienia pomocy*.

W zasadzie wszystkie wymienione cechy zostały ocenione jako dobre, najczęściej ankietowanych, bo aż 45% dobrze określiło *kulturę osobistą pracowników Urzędu*. Na zbliżonym poziomie ocenione zostały; *terminowość* – 42% głosów i *kompetencje* – ponad 41% oddanych głosów. Niższą ocenę otrzymały *szybkość załatwiania spraw* – blisko 35% osób i *chęć pomocy* – ponad 35% respondentów oceniło jako dobrą.

Wykres 40 Ocena pracy urzędników

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Uwagi odnośnie pracy Urzędu Gminy

Pytanie 12 miało wskazać konkretne uwagi, jakie mieli ankietowani do pracy urzędników. Było to pytanie otwarte. Pytanie to miało wyjaśnić przyczyny ewentualnego niezadowolenia klientów i mieszkańców korzystających z usług pracowników Urzędu Gminy Czerwonak.

I tak wśród osób oceniających pracę Urzędu Gminy, pojawiły się opinie na temat *godzin pracy Urzędu*, a co za tym idzie jego *dostępności dla klientów*. Ankietowani chcieliby wydłużenia czasu pracy Urzędu, tak aby wszyscy, którzy pracują np. do godziny 16⁰⁰, też mieli szansę załatwić sprawy w Urzędzie w godzinach popołudniowych. Pojawiły się głosy sugerujące, że chociaż jeden dzień w tygodniu można ustanowić dniem o wydłużonym czasie pracy.

Ponadto respondenci zwrócili uwagę na *przedłużające się procedury załatwiania spraw*, co w pewnych sytuacjach utrudnia lub wręcz uniemożliwia podjęcie określonych decyzji. Dodatkowo ankietowani zwrócili uwagę na fakt, że są niezadowoleni z *braku chęci niesienia pomocy* przez pracowników poszczególnych wydziałów Urzędu.

Ogólnie jednak Urząd został oceniony przez mieszkańców gminy Czerwonak dobrze i nie zgłoszono poważniejszych uwag odnośnie jego funkcjonowania. Wymienione powyżej sugestie, według ankietowanych, pomogą usprawnić i polepszyć pracę oraz jakość wykonywanych usług na rzecz społeczności lokalnej zamieszkującej gminę.

Zalety mieszkania w gminie

W pytaniu nr 13 poddano dyskusji zalety mieszkania w gminie. Uczestnicy ankiety mieli swobodę wypowiedzi na tak zadane pytanie otwarte.

Zdecydowaną zaletą mieszkania w gminie Czerwonak według respondentów jest *atrakcyjne położenie* w pobliżu Poznania, w otoczeniu Puszczy Zielonki i kompleksów leśnych. Ankietowani stwierdzili, że gmina stwarza jednocześnie możliwość obcowania z piękną przyrodą, ale również spełnia funkcje miejskie.

Ankietowani wskazywali praktycznie jednogłośnie, że zamieszkiwanie w rejonie Puszczy daje szeroki wachlarz możliwości wypoczynku i rekreacji. Dodatkowo *czyste środowisko i świeże powietrze* zachęcają do wypoczynku na łonie natury z dala od zgiełku miejskiego.

Ponadto mieszkańcy ocenili wysoko *poziom bezpieczeństwa* na terenie gminy, co gwarantuje im spokojny i wygodny poziom życia.

Ze wszystkich wypowiedzi wyłania się obraz zielonej, cichej i atrakcyjnej gminy, która stanowi dobre miejsce do zamieszkania i spędzania czasu wolnego.

Czego brakuje na terenie gminy?

W pytaniu 14 ankietowani wypowiadali się na temat tego czego brakuje według nich na terenie gminy. I tutaj trzeba liczyć się z tym, że opinii jest tyle ilu ankietowanych, gdyż niezwykle rzadko występuje jednomyślność w oczekiwaniach i ocenach społecznych względem sytuacji bytowych.

Na pierwszy plan wśród odpowiedzi wysuwa się ewidentny brak *dobrej jakości infrastruktury drogowej*.

Zdecydowana większość respondentów problem *infrastruktury drogowej* wraz z *infrastrukturą okołodrogową* zaklasyfikowała jako podstawową bolączkę mieszkańców gminy. Ankietowani wskazywali równocześnie, że problemem nie tylko jest sam stan infrastruktury, ale również uciążliwy dojazd do Poznania.

Te kwestie pojawiały się również w poprzednich odpowiedziach ankietowanych na wcześniejsze pytania zawarte w ankiecie. Jest to zarazem potwierdzenie istnienia problemu jak i konkretne oczekiwanie społeczności lokalnej wobec samorządu gminy Czerwonak.

Ponadto osoby ankietowane zwracały uwagę na braki w zakresie *placówek kulturalno – publicznych*, które gwarantowałyby zagospodarowanie czasu zarówno dzieci i młodzieży jak i pozostałych mieszkańców gminy Czerwonak. Negatywne oceny zostały wystawione przez mieszkańców miejscowości Promnice, Mielno, Bolechowo Osiedle, Owińska, Kicin oraz Miękowo.

Kolejną kwestią poruszaną przez ankietowanych był problem z *dostępem do specjalistów, ograniczenia w dostępie do usług placówek służby zdrowia*, wręcz padło stwierdzenie dotyczące potrzeby budowy kompleksu zdrowotnego z dobrym zapleczem lekarzy specjalistów.

Ankietowani oczekują także większych starań władz gminy w zakresie *ochrony jakości powietrza i czystości środowiska naturalnego, zwiększenia nakładów i wdrożenia konkretnych rozwiązań w celu likwidacji uciążliwych zapachów z Centralnej Oczyszczalni Ścieków*.

Ponadto przez ankietowanych nie został pominięty fakt dalszej *kanalizacji gminy*, co zostało już wcześniej poruszane przy pytaniach zawartych w ankiecie.

Gmina na dzień dzisiejszy nie posiada rozwiniętej w pełni sieci kanalizacyjnej i w oczach mieszkańców jest to kwestia pozostawiająca wiele do życzenia. Z siecią kanalizacyjną wiąże się również kanalizacja deszczowa, która obejmuje głównie niektóre ulice, drogi oraz tereny przemysłowe.

Mieszkańcy Koziegłów zaznaczyli *brak placówki przedszkolnej* dla najmłodszych mieszkańców gminy oraz *drogi dojazdowej do cmentarza*.

Wśród odpowiedzi na temat braków w gminie padły również takie stwierdzenia jak: *nierozwiązana kwestia sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ulic Gdyńska – Polna*, *brak wspólnej polityki dotyczącej rozwoju gminy*, *problemów z dostępem do Internetu szerokopasmowego* oraz *małej liczby miejsc parkingowych*.

Potencjał, który gmina powinna rozwijać

W pytaniu nr 15 ankietowani mieli wskazać, jaki według nich gmina Czerwonak posiada potencjał, który w szczególności powinien być rozwijany. Odpowiedzi na tak zadane pytanie udzieliło 191 osób.

Już pierwsze wypowiedzi respondentów dały obraz gminy atrakcyjnie położonej, z dużym zapleczem terenów zielonych, bliskością Puszczy Zielonki i Poznania.

Ankietowani w głównej mierze upatrują potencjał gminy w *rozwój turystyki*. Bliskość Puszczy Zielonki, Poznania i dużej powierzchni terenów nadwarciańskich daje według osób ankietowanych duże szanse na tworzenie potencjału turystycznego gminy Czerwonak oraz rozwoju usług okołoturystycznych. Ponadto według respondentów gmina powinna wykorzystać zabytkową część Owińsk w celu promocji gminy. Mnogość terenów zielonych, to także potencjał z zakresu *rozwój sportu i rekreacji*, który według ankietowanych powinien również być wykorzystywany i poszerzany.

Natomiast jeśli chodzi o głos mieszkańców Kozięglów, to padły stwierdzenia, że w miejscowości mimo dużej ilości terenów zielonych oraz nadających się do zagospodarowania w celach gospodarczych obecnie nic się nie dzieje. Ta grupa ankietowanych wskazała na brak *placówki kultury, miejsc pracy oraz nowych przedsiębiorstw*.

Podsumowując wypowiedzi udzielone w tym pytaniu, głównym potencjałem, który powinien być rozwijany na terenie gminy jest turystyka, rekreacja i sport, które winny być tworzone i rozwijane w oparciu o występujące walory gminy Czerwonak.

Podsumowanie:

Przeprowadzona na terenie gminy ankieta miała pomóc w rozpoznaniu najważniejszych kwestii społeczno – gospodarczych obszaru gminy Czerwonak. Jej zadaniem było zebranie jak największej ilości opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, wskazania miejsc i zdarzeń problematycznych, kwestii spornych jak również pokazania potencjału jaki niewątpliwie posiada gmina Czerwonak.

Tego typu badania pozwalają poznać gminę widzianą oczami jej mieszkańców, a także potencjalnych inwestorów. Ankieta pozwala samorządowi na usystematyzowanie oraz zhierarchizowanie przyszłych zamierzeń i decyzji na rzecz rozwoju gminy.

Najpopularniejszą formą zainteresowania sprawami lokalnymi wśród mieszkańców gminy okazały się biuletyn informacyjny „I WIESZ WIĘCEJ”, do którego sięga 62% ankietowanych mieszkańców oraz strona internetowa gminy Czerwonak, która stanowi główne źródło informacji dla blisko 80% respondentów.

Obraz gminy, jaki wyłania się po przeanalizowaniu ankiety ukazuje obszar, na którym duża lesistość, Puszcza Zielonka, rzeka Warta oraz bliskość Poznania stwarzają dogodne warunki życia

i rozwoju dla swoich mieszkańców. Widzimy gminę z dobrym dostępem do infrastruktury oświatowej oraz sportowej wymagającej jedynie poszerzania tej oferty oraz ciągłego inwestowania w te dziedziny życia gminnego.

Podsumowanie bloku pytań dotyczących postrzegania najważniejszych walorów gminy Czerwonak niewątpliwie daje obraz gminy, w której mieszkańcy doceniają walory środowiskowe, położenie geograficzne oraz bliskość dużej aglomeracji miejskiej, niemniej jednak respondenci zwrócili uwagę na niewystarczającą ofertę kulturalno - rozrywkową dla dzieci, młodzieży i pozostałych mieszkańców. Osoby ankietowane zwracały uwagę na braki w zakresie *placówek kulturalno – publicznych*, które gwarantowałyby zagospodarowanie czasu zarówno dzieci i młodzieży jak i pozostałych mieszkańców gminy Czerwonak. Negatywne oceny zostały wystawione przez mieszkańców miejscowości Promnice, Mielno, Bolechowo Osiedle, Owińska, Kicin oraz Miękowo.

Jednocześnie mieszkańcy Czerwonaka oraz Koziegłów także zwrócili uwagę na niedobór placówek kulturalnych oraz na niewystarczającą ofertę imprez integrujących mieszkańców gminy.

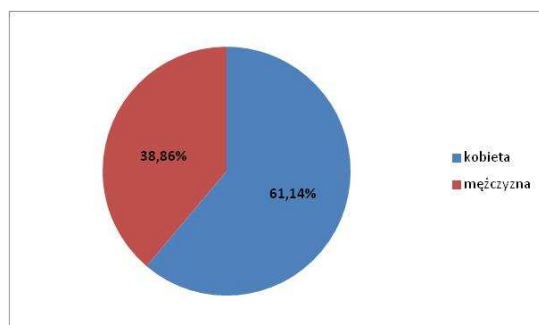
Stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, problem dojazdu do Poznania oraz stopień skomunikowania gminy należą do głównych problemów w opinii społeczności gminy. W ocenie mieszkańców kwestie te przekładają się na jakość życia na terenie gminy jak również są podstawową barierą w rozwoju gminy.

Ponadto problemy związane z uciążliwością funkcjonowania Centralnej Oczyszczalni Ścieków oraz budową Spalarni są kwestiami wymagającymi wdrożenia konkretnych rozwiązań w celu minimalizowania skutków istniejących problemów.

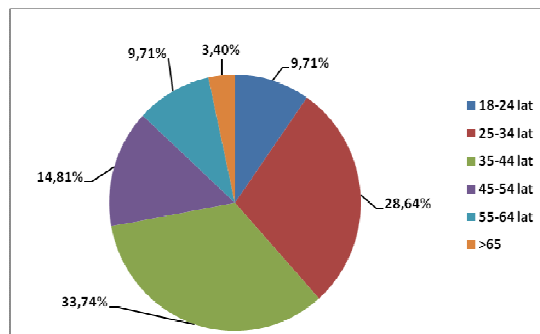
Analizując wszystkie wypowiedzi osób ankietowanych należy zwrócić uwagę na fakt iż 72% wszystkich ankietowanych mieszka na terenie gminy, czyli są to osoby związane z gminą poprzez sytuację bytową, dodatkowo ok. 62% wszystkich respondentów zatrudnionych jest u pracodawcy, a ponadto ponad 52% osób uczestniczących w ankiecie legitymuje się wykształceniem wyższym.

Poniższe wykresy dotyczą zebranych danych statystycznych z metryczki wypełnianej przez wszystkich respondentów i dają pewien obraz uczestników ankiety.

Wykres 41. Płeć ankietowanych

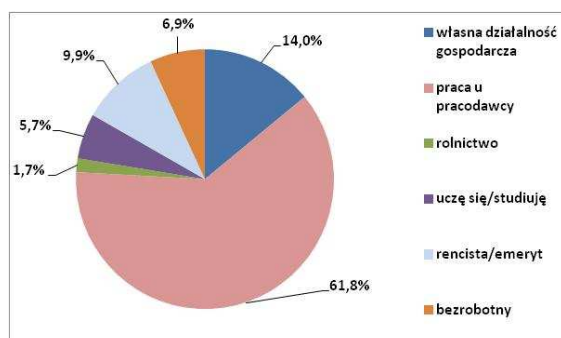

Wykres 42. Wiek ankietowanych = WYKRES KOŁOWY

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

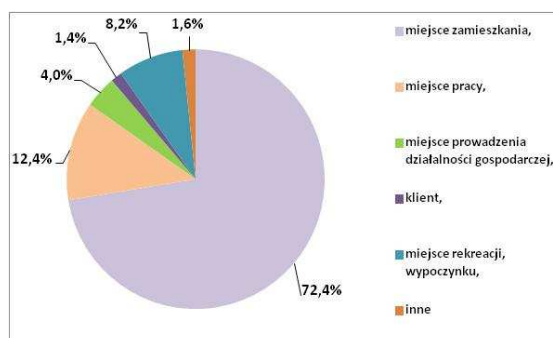
Wykres 43. Zatrudnienie ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

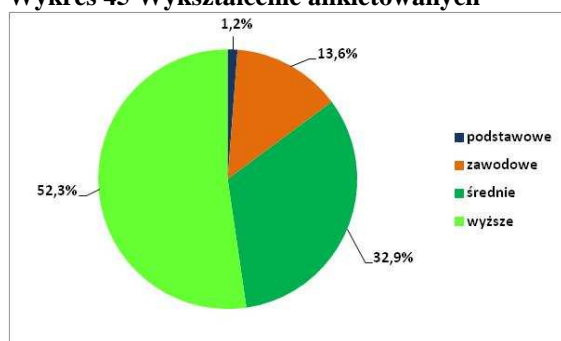
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 44. Związek z terenem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 45. Wykształcenie ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

ANKIETYZACJA PRZEDSIĘBIORCÓW

Wśród ankietowanych przedsiębiorców znalazły się głównie mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa zajmujące się handlem, usługami i produkcją. Ponadto 5 przedsiębiorców reprezentowało firmy duże zatrudniające powyżej 250 pracowników. Wśród firm znajdowały się zarówno te o ugruntowanej pozycji na rynku przedsiębiorczości z okresem funkcjonowania powyżej 20 lat jak i te o krótszym czasie działalności do 10 lat.

Ankietowani przedsiębiorcy wypowiadali się na temat zalet i wad prowadzenia działalności na terenie gminy oraz czynników, które wpłynęły na podjęcie decyzji o lokalizacji danej firmy w gminie.

Wśród pytań znalazły się również takie, które mówiły na temat zainteresowania ofertą inwestycyjną gminy Czerwonak.

W pytaniu pierwszym ankietowani przedsiębiorcy mieli możliwość wyboru spośród 5 wskazanych czynników lub dopisania innego czynnika, który zdecydował o prowadzeniu działalności na terenie gminy Czerwonak.

Miejsce zamieszkania zostało wskazane jako podstawowy czynnik decydujący o lokalizacji firmy na terenie gminy. Odpowiedź taką wskazało aż 35% respondentów. Kolejnymi ważnymi argumentami przemawiającymi za lokalizacją działalności gospodarczej na terenie gminy Czerwonak okazały się dostępność terenów inwestycyjnych, budynków (27,5% głosów) oraz bliskość Poznania (22,5% głosów).

Ponadto 5% przedsiębiorców zaznaczyło sąsiedztwo kooperantów jako czynnik decydujący o miejscu prowadzenia działalności.

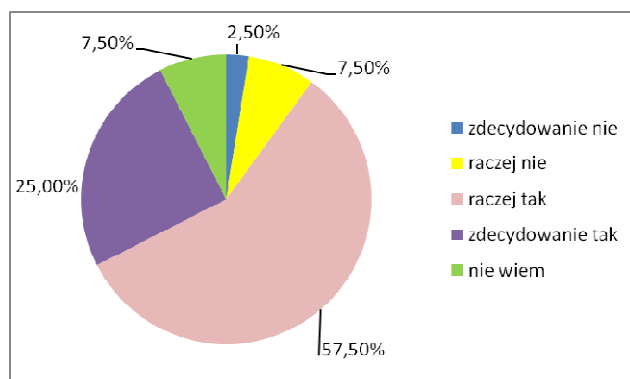
Kolejne pytanie miało na celu zdiagnozowanie planów rozwoju przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu. Założony okres czasowy pytania sięgał do 2017 roku. Przedsiębiorcy mieli możliwość wyboru spośród 5 odpowiedzi w następującym zakresie:

- Zdecydowanie nie,
- Raczej nie,
- Raczej tak,
- Zdecydowanie tak,
- Nie wiem.

Większa część spośród ankietowanych przedsiębiorstw planuje rozwijać w przyszłości swoją działalność. Wśród 40 udzielonych odpowiedzi dominowała odpowiedź: *raczej tak*, na którą wskazało aż 57,5% przedsiębiorców, *zdecydowanie tak* zadeklarowało 25%, natomiast *zdecydowanie nie* zaznaczyło tylko 2,5% przedsiębiorców, a 7,5% nie było zdecydowanych zadeklarować chęć rozszerzenia swojej działalności gospodarczej.

Rozkład głosów obrazuje wykres poniżej:

Wykres 46 Możliwość rozszerzenia prowadzonej działalności do roku 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

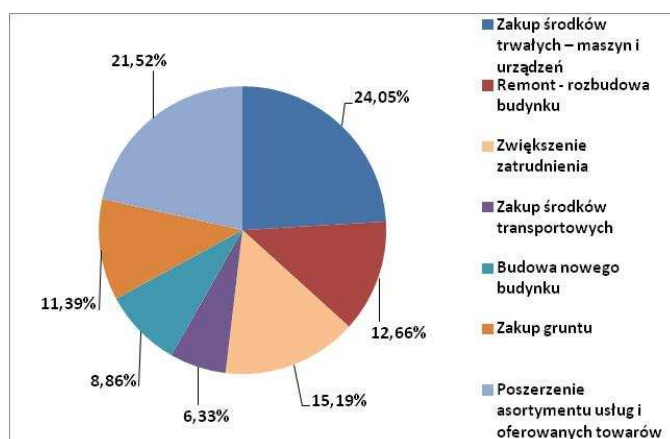
Pytanie trzecie stanowiło kontynuację pytania drugiego, ponieważ miało za zadanie wskazać zakres rozwoju prowadzonej działalności przedsiębiorców, którzy w pytaniu drugim określili się na „tak”. I tutaj respondenci mieli do wyboru 7 podanych form rozwoju działalności lub możliwość dopisania innego obranego przez siebie zakresu rozwoju prowadzonej działalności.

W pytaniu tym ankietowani przedsiębiorcy często łączyli odpowiedzi jednocześnie wyrażając wolę zakupu środków trwałych – maszyn i urządzeń, remont budynku, zwiększenie zatrudnienia czy zakup gruntu.

Jednak największa liczba przedsiębiorców zadeklarowała zamiar zakupu środków trwałych w postaci maszyn i urządzeń (24,05% ogółu przedsiębiorców) oraz poszerzenie asortymentu oferowanych usług i towarów (21,52% przedsiębiorców). Najmniej popieraną formą rozwoju okazał się zakup środków transportowych wskazany tylko przez 6,33% respondentów.

Poniższy wykres obrazuje procentowy podział głosów dotyczący wyboru zakresu rozwoju prowadzonej działalności.

Wykres 47 Zakres rozwoju prowadzonej działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

W kolejnym czwartym pytaniu respondenci odpowiadali na temat zainteresowania ofertą inwestycyjną gminy Czerwonak np: zakupem, dzierżawą gruntów, budynków. I tu również podobnie jak w pytaniu drugim mogli udzielać konkretnych odpowiedzi: *zdecydowanie nie, raczej nie, raczej tak, zdecydowanie tak, nie wiem*.

Odpowiedzi były rozłożone dość równomiernie pomiędzy określeniem się na „tak”, a określeniem się na „nie”, ponieważ 22,5% przedsiębiorców wskazało że nie jest zainteresowane ofertą inwestycyjną gminy, a 20% ankietowanych przedsiębiorców zadeklarowało swoje zainteresowanie gminną ofertą inwestycyjną.

Z kolei w pytaniu piątym ocenie poddano gminę Czerwonak jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej. W pytaniu tym przedsiębiorcy mieli możliwość oceny gminy w pięciostopniowej skali *od bardzo dobrze do bardzo źle*.

Najczęściej wybraną kategorią ocen była ocena *dobra* (65% oddanych głosów), co potwierdza fakt zadowolenia z miejsca lokalizacji prowadzonej przez ankietowanych przedsiębiorców działalności gospodarczej.

Pytanie szóste było pytaniem otwartym i stanowiło pewną kontynuację pytania wcześniej zadanego w ankiecie, ponieważ przedsiębiorcy wyrażający swoje pozytywne zdanie na temat gminy Czerwonak jako miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej mogli wypowiedzieć się w kwestii konkretnych zalet. Pytanie to więc miało na celu ukazanie zalet prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Czerwonak oraz wskazanie potencjału jaki gmina oferuje działającym na jej terenie przedsiębiorcom.

Najczęściej wymieniany atut, to bliskość dużej aglomeracji miejskiej jakim jest Poznań i związany z tym rozwój gminy, atrakcyjne położenie, liczba mieszkańców gminy stwarzająca dostęp do pracowników. Ponadto wymienione zostały takie zalety jak duża liczba kooperantów, dobra współpraca z władzami gminy oraz dostępność terenów inwestycyjnych.

Natomiast w pytaniu siódmym rozprawiono się z wadami dotyczącymi prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Czerwonak. Tu przedsiębiorcy mogli wypowiedzieć się na temat barier stojących na drodze prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, napotykanym trudności oraz czynników spowalniających rozwój przedsiębiorczości w gminie.

Najczęściej wskazywano na utrudniony dojazd do Poznania oraz zły stan nawierzchni dróg gminnych. Wśród negatywnych głosów znalazły się również takie jak niewystarczająca infrastruktura kanalizacyjna, obecność oczyszczalni, wysokie podatki, a także złe skomunikowanie gminy.

Kolejne ósme pytanie miało dać odpowiedź na temat możliwości polecenia gminy Czerwonak jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej. W pytaniu tym zastosowano formę odpowiedzi znaną z poprzednich pytań, czyli odpowiedzi w przedziale od *zdecydowanie tak* do *zdecydowanie nie*. Przy czym w pytaniu tym należało wskazać, czy można polecić gminę jako miejsce do założenia firmy działającej lokalnie, w skali regionu lub w skali kraju.

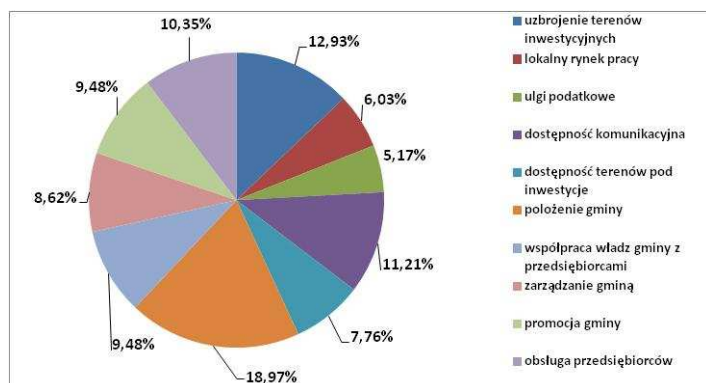
Wśród odpowiedzi na to pytanie dominowały głosy opowiadające się za poleceniem gminy Czerwonak (*raczej tak*) jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej i to zarówno w skali regionu – 47,5% odpowiedzi, lokalnie – 42,5% oraz w skali kraju – 32,5% oddanych głosów.

W pytaniu dziewiątym zwrócono się do przedsiębiorców w sprawie kwestii dotyczącej stażu odbywanego w ramach umowy absolwenckiej oraz praktyki zawodowej. Respondenci mieli się wypowiedzieć na temat możliwości odbycia stażu bądź praktyki zawodowej w swoich przedsiębiorstwach. 22,5% przedsiębiorców odpowiedziało, iż w prowadzonym przez nich przedsiębiorstwie nie ma możliwości odbycia ani stażu w ramach umowy absolwenckiej ani praktyki zawodowej. Natomiast 32,5% przedsiębiorców oferuje taką możliwość.

W kolejnym, dziesiątym pytaniu respondenci oceniali wpływ poszczególnych zagadnień na rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy Czerwonak. Ocenie poddano m.in. uzbrowienie terenów inwestycyjnych, ulgi podatkowe, dostępność komunikacyjną oraz współpracę władz gminy z przedsiębiorcami. Łącznie oceniano 10 elementów oddziałujących na rozwój przedsiębiorczości w gminie, co do których przedsiębiorcy mogli opowiedzieć się czy dany element przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości, jest neutralny czy stanowi barierę na drodze rozwoju.

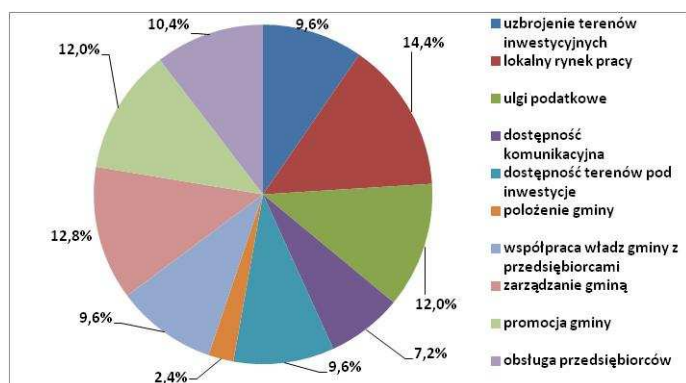
Poszczególne rozkład głosów we wszystkich kategoriach wypowiedzi przedstawiają poniższe wykresy:

Wykres 48 Zagadnienia przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorczości

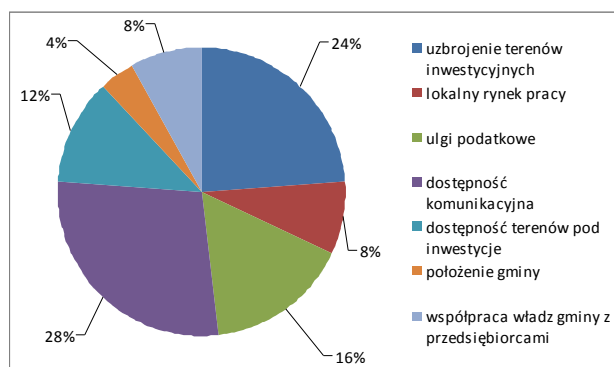
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 49 Zagadnienia neutralne dla rozwoju przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 50 Zagadnienia stanowiące barierę dla rozwoju przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

W następnym pytaniu znajdującym się w ankiecie, przedsiębiorcy wypowiadali się na temat możliwość ewentualnego przeniesienia działalności lub jej części poza teren gminy.

Odpowiedzi na to pytanie zostały udzielone praktycznie jednoznacznie, na 40 ankietowanych przedsiębiorców *zdecydowanie nie* oraz *raczej nie* odpowiedziało 80% wszystkich ankietowanych. Na podstawie tak udzielonych odpowiedzi należy sądzić, iż w większości przedsiębiorcy działający na terenie gminy są zadowoleni zarówno z miejsca, gdzie prowadzą swoją działalność jak i relacji z władzami gminy oraz wszystkich czynników składających się na prowadzoną działalność. Ponadto można sądzić, że przedsiębiorcy widzą szanse na rozwój swojej firmy bądź odpowiednie jej funkcjonowanie właśnie na terenie gminy Czerwonak.

Pytanie to miało być uzupełnieniem pytania wcześniejszego na temat przeniesienia działalności z terenu gminy. Jednak tylko niewielki procent ankietowanych przedsiębiorców (5% ogółu przedsiębiorców) wyraził wolę przeniesienia swojej działalności bądź jej części poza teren gminy Czerwonak. Jako powód takiej decyzji podano złe uzbrojenie terenów, brak uregulowań prawnych oraz zakup terenów w innej lokalizacji.

Ostatnie pytanie skierowane do przedsiębiorców działających na terenie gminy miało na celu wskazanie form wsparcia lokalnego biznesu, jakie powinny funkcjonować w gminie Czerwonak.

Ankietowani przedsiębiorcy mieli do wyboru 7 różnych form wsparcia spośród których winni wskazać 3 najważniejsze według rangi ważności. Ocenie poddano ulgi podatkowe, wsparcie poprzez inkubator przedsiębiorczości, punkty obsługi przedsiębiorczości, Lokalne Forum Gospodarcze, działania promujące przedsiębiorców, szkolenia, wydział w urzędzie do spraw inwestorów i przedsiębiorców.

Wszystkie odpowiedzi dały obraz, w którym przedsiębiorcy opowiedzieli się zdecydowanie za ulgami podatkowymi popartymi wsparciem i doradztwem dla istniejących oraz nowopowstałych przedsiębiorców, a także wykorzystaniem działań Lokalnego Forum Gospodarczego oraz promocji lokalnych przedsiębiorstw.

Przedsiębiorcy, prowadzący działalność gospodarczą na terenie gminy Czerwonak, stanowią cenne źródło informacji odnośnie warunków dla rozwoju biznesu w gminie, atrakcyjności inwestycyjnej oraz codziennych problemów związanych z funkcjonowaniem podmiotów gospodarczych w infrastrukturze społeczno – gospodarczej gminy.

Dzięki przeprowadzonej ankiecie możliwe jest zrozumienie postaw środowiska przedsiębiorców wobec władz lokalnych oraz miejscowej gospodarki, poznanie planów podmiotów gospodarczych, co do rozwoju działalności lub zmiany lokalizacji prowadzonej działalności, a także możliwe będzie osiągnięcie lepszego porozumienia pomiędzy środowiskiem biznesu i urzędem gminy.

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012-2020

Szanowni Państwo

W marcu przystąpiliśmy do prac związanych z opracowaniem dokumentu pt. Strategia Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012-2020, dokumentu mającego określić kierunek rozwoju gminy na najbliższe lata oraz priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Aby Strategia Rozwoju Gminy odzwierciedlała rzeczywistą sytuację w gminie oraz jej najważniejsze potrzeby zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Zebrane w ten sposób dane pozwolą nam uwzględnić Państwa sugestie.

Wypełnione ankiety można przekazać sołtysom, radnym lub wrzucić do urn rozmieszczonych w sklepach i budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy.

Wójt Gminy Czerwonak
Mariusz Poznański

1. Jakie problemy społeczne Pani/Pana zdaniem występują na terenie gminy? (proszę zaznaczyć „X” wybraną odpowiedź)

1. Jaka jest Pani/Pana ocena warunków życia w gminie? (proszę zaznaczyć „X” wybraną odpowiedź)		1 - złe	2 - słabe	3- średnie	4- dobre	5 - bardzo dobre
Pytanie/Ocena						
Lokalny rynek pracy (możliwość znalezienia pracy na terenie Gminy)						
Przedszkola	jakość					
	dostępność					
Szkoły podstawowe	jakość					
	dostępność					
Gimnazja	jakość					
	dostępność					
Opieka społeczna	jakość					
	dostępność					
Opieka zdrowotna	jakość					
	dostępność					
Warunki mieszkaniowe						
Bezpieczeństwo mieszkańców						
Sieć oświetlenia ulicznego						
Sieć wodociągowa						
Stopień skanalizowania gminy						
Stopień zgazyfikowania gminy						
Dostęp do szerokopasmowego Internetu						
Dostępność parkingów						
Stan nawierzchni dróg						
Oferta inwestycyjna gminy						
Dostępność placówek handlowych						
Dostępność placówek usługowych						
Baza gastronomiczna	jakość					
	dostępność					
Baza noclegowa						
Oferta turystyczna gminy						
Ilość ścieżek rowerowych						
Obiekty sportowe	jakość					
	dostępność					
Oferta sportowo-rekreacyjna	jakość					
	dostępność					
Oferta kulturalna	jakość					
	dostępność					
Świadomość ekologiczna mieszkańców						
Stan środowiska naturalnego						
Dbałość mieszkańców o czystość i estetykę posesji						
Stopień integracji społeczności lokalnej						
Stopa życiowa mieszkańców gminy						
Inne						

Wyszczególnienie	Brak problemu	Niskie	Średnie	Wysokie zagrożenie
Przestępczość				
Przestępczość młodocianych				
Bezrobocie				
Bieda				
Alkoholizm				
Przemoc w rodzinie				
Narkomania				
Inne.....				

3. Proszę wskazać, Pani/Pana zdaniem, pięć najważniejszych problemów do rozwiązania na terenie Gminy Czerwonak aby podnieść poziom życia mieszkańców.

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....
- 5).....

4. Proszę ocenić ważność realizacji poniższych przedsięwzięć na terenie gminy według skali: od 1 - zbędna do 5 - bardzo ważna (proszę zaznaczyć „X” wybraną odpowiedź)						
Działanie/Ocena		1	2	3	4	5
Remonty i budowa dróg						
Budowa infrastruktury okołodrogowej	Oświetlenie uliczne					
	Chodniki i ścieżki rowerowe					
	Sygnalizacja świetlna					
Poprawa bezpieczeństwa publicznego						
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej						
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej						
Wydzielanie i uzbrajanie gruntów dla inwestorów						
Aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych						
Budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (świetlic, ośrodków zdrowia, domów kultury, itp.)						
Budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych						
Tworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego						
Dalsze działania w zakresie zbiórki, selekcji i wykorzystania odpadów						
Umożliwianie rozwoju usług gastronomiczno-hotelarskich						
Poprawa estetyki Gminy (np. nowe tereny zielone)						
Szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja Gminy						
Zwiększanie pomocy socjalnej dla najuboższych						
Inne działania ważne dla Gminy:	1.					
	2.					
	3.					

5. Proszę dokończyć zdanie: Uważam, że gmina Czerwonak jest

6. Jakie zmiany pozytywne lub negatywne dokonały się Pani/Pana zdaniem na terenie Gminy w przeciągu ostatnich kilkunastu lat?

.....

.....

7. Czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami dotyczącymi gminy Czerwonak?
(proszę zaznaczyć odpowiednie pozycje)

	TAK	NIE
Atrakcyjna dla mieszkańców		
Ma dobrą sytuację finansową		
Atrakcyjna dla przedsiębiorców		
Atrakcyjna dla turystów		
Położona w atrakcyjnym miejscu (bliskość Poznania, Puszcza Zielonka)		
Dobrze zarządzana		
Bardziej atrakcyjna niż sąsiednie gminy		
Daje mieszkańcom dobre warunki życia i perspektywy		

8. Z jakiego źródła najczęściej czerpie Pan/i informacje o działaniach podejmowanych przez władze gminy i wydarzeniach lokalnych? (proszę zaznaczyć „X” max 3 odpowiedzi)

z gminnej strony internetowej www.czerwonak.pl	
z gminnego biuletynu „i wiesz więcej”	
z rozsyłanego newslettera	
z innych stron internetowych	
z prasy lokalnej	
od znajomych, sąsiadów	
z tablic i słupów ogłoszeniowych	
od pracowników Urzędu Gminy i innych Instytucji	
z zebrań społeczności lokalnych	
Inne.....	

9. Czy odwiedza Pan/i stronę internetową gminy www.czerwonak.pl? TAK..... NIE.....
Jeśli tak to jak często?

Codziennie ☐	Kilka razy w tygodniu ☐	Co tydzień ☐
Raz w miesiącu ☐	Sporadycznie kilka razy w rok ☐	Jeszcze nigdy nie byłem ☐

10. Jak ocenia Pan/i pracę urzędników w Urzędzie Gminy (proszę zaznaczyć „X”, 1-min, 5-max)?

	1	2	3	4	5
Kultura osobista					
Kompetencje					
Sprawność/szybkość załatwiania spraw					
Terminowość					
Chęć pomocy					

11. Pani/Pana uwagi odnośnie pracy Urzędu Gminy.....

.....

12. Co jest zaletą mieszkania w tej gminie?.....

.....

.....

13. Czego brakuje na terenie gminy Czerwonak?.....

.....

14. Czy Pani/Pana zdaniem gmina ma potencjał, który powinna szczególnie rozwijać, jeśli tak to jaki?

.....

.....

METRYCZKA

Dane osoby udzielającej odpowiedzi - proszę zaznaczyć odpowiednie kratki.

1. Płeć:		kobieta ☐		mężczyzna ☐	
2. Wiek					
18-24 ☐	25-34 ☐	35-44 ☐	45-54 ☐	55-64 ☐	65 i więcej ☐
3. Wykształcenie					
Podstawowe ☐		Zawodowe ☐		Średnie ☐	
4. Aktywność zawodowa					
Własna działalność gospodarcza	Praca u pracodawcy	Rolnictwo	Uczę się /studuję	Rencista /Emeryt	Bezrobotny
☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Związek z terenem gminy					
miejsce zamieszkania	miejsce pracy	miejsce prowadzenia działalności gospodarczej	klient	miejsce rekreacji i wypoczynku	inne (jakie?)
☐	☐	☐	☐	☐	
6. Miejscowość, w której Pani/Pan mieszka					

ANKIETA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Strategia Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012 - 2020

1. Jakie czynniki zadecydowały o lokalizacji Państwa firmy na terenie gminy Czerwonak?

Dostępność terenów inwestycyjnych, budynków	Bliskość Poznania	Atrakcyjne warunki prowadzenia działalności
Sąsiedztwo kooperantów	Miejsce zamieszkania	Inne:

2. Czy zamierzają Państwo rozszerzać prowadzoną działalność w okresie do 2017 roku?

Zdecydowanie nie	Raczej nie	Nie wiem
Raczej tak	Zdecydowanie tak	

3. Jeżeli tak, to proszę zaznaczyć zakres rozwoju

Zakup środków trwałych – maszyn i urządzeń	Remont - rozbudowa budynku
Zwiększenie zatrudnienia	Zakup środków transportowych
Budowa nowego budynku	Zakup gruntu
Poszerzenie asortymentu usług i oferowanych towarów	Inne

4. Czy są Państwo zainteresowani ofertą inwestycyjną Gminy Czerwonak? (zakup, dzierżawa gminnych gruntów, budynków)

Zdecydowanie nie	Raczej nie	Nie wiem
Raczej tak	Zdecydowanie tak	

5. Jak oceniają Państwo Gminę Czerwonak jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej?

Bardzo źle	Źle	Ani dobrze, ani źle
Dobrze	Bardzo dobrze	

6. Proszę wskazać najważniejsze ZALETY prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy Czerwonak.

.....
.....
.....

7. Proszę wskazać najważniejsze WADY prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy Czerwonak.

.....
.....
.....

8. Czy można polecić Gminę jako miejsce do założenia firmy?

	zdecydowanie nie	raczej nie	nie wiem	raczej tak	zdecydowanie tak
działającej w skali kraju					
działającej w skali regionu					
działającej lokalnie					

9. Czy w Państwa firmie istnieje możliwość odbycia:

Praktyki zawodowej.....Stażu w ramach umowy absolwenckiej.....

10. Proszę ocenić wpływ poniższych zagadnień na rozwój przedsiębiorczości w Gminie Czerwonak

	Przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości	Jest neutralna (nie wyróżnia się na tle innych gmin)	Jest barierą rozwoju przedsiębiorczości
Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w gminie			
Lokalny rynek pracy – dostępność pracowników			
Istniejące ulgi podatkowe			
Dostępność komunikacyjna			

	Przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości	Jest neutralna (nie wyróżnia się na tle innych gmin)	Jest barierą rozwoju przedsiębiorczości
Dostępność terenów pod inwestycje			
Położenie gminy			
Współpraca władz gminy z przedsiębiorcami			
Zarządzanie gminą			
Promocja gminy			
Obsługa przedsiębiorców w urzędzie gminy			
inne.....			

11. Czy planują Państwo w przyszłości przeniesienie działalności lub jej części poza teren gminy?

zdecydowanie nie	raczej nie	nie wiem
raczej tak	zdecydowanie tak	

Jeśli tak to z jakiego powodu?

Brak terenów pod rozbudowę	Złe uzbrojenie terenów (np. problemy z wodą, dostępem do szerokopasmowego Internetu)
Problemy z dojazdem	
Koszty robocizny	Zmiana warunków rynkowych
Brak uregulowań prawnych – np. planów zagospodarowania	Inne.....

12. Które z podanych poniżej form wsparcia lokalnego biznesu powinny funkcjonować w gminie? Proszę wskazać trzy najważniejsze wg rangi ważności.

<i>Ulgi podatkowe</i>	
<i>Inkubator przedsiębiorczości (wsparcie dla nowopowstających firm w postaci np. obsługi księgowej, porad prawnych, szkoleń itp.)</i>	
<i>Punkt obsługi przedsiębiorczości (doradztwo dla istniejących firm np. pomoc w efektywnym wykorzystaniu środków z Funduszy Unijnych)</i>	
<i>Lokalne Forum Gospodarcze (wymiana doświadczeń pomiędzy władzami samorządowymi i przedsiębiorcami)</i>	
<i>Działania promujące przedsiębiorców lokalnych</i>	
<i>Szkolenia dla przedsiębiorców</i>	
<i>Osobna komórka/wydział w urzędzie, który zajmowałby się obsługą inwestorów i przedsiębiorców</i>	
<i>inne formy wsparcia:</i>	

METRYCZKA:

OBSZAR PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ		
<i>Usługi</i>	<i>Handel</i>	<i>Handel i usługi</i>
<i>Produkcja</i>	<i>Produkcja, handel, usługi</i>	<i>Produkcja i usługi</i>
<i>Inne:.....</i>	<i>BRANŻA:.....</i>	
WIELKOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTWA - LICZBA PRACOWNIKÓW		
<i>mikro 0-9 pracowników</i>	<i>małe 10-49 pracowników</i>	
<i>średnie 50-249 pracowników</i>	<i>duże 250 pracowników i więcej</i>	
<i>Jaki procent pracowników firmy to mieszkańcy Gminy Czerwonak? %</i>		
CZAS FUNKCJONOWANIA FIRMY NA TERENIE GMINY		
<i>do 6 miesięcy</i>	<i>6-12 miesięcy</i>	<i>1-3 lat</i>
<i>3-10 lat</i>	<i>10-20 lat</i>	<i>powyżej 20 lat</i>
<i>SIEDZIBA (MIEJSCOWOŚĆ):</i>		

NR 2. SIEĆ DROGOWA NA TERENIE GMINY CZERWONAK

Nr drogi	Opis odcinka	Długość ogółem [km]
Drogi gminne		
295P	Koziegłowy - Poznań	0,127
318000P	Kamińsko - Potasze	4,270
318002P	Raduszyn – Bolechowo Osiedle	4,035
318003P	Mściszewo - Szlachecin	0,885
318004P	Mściszewo - Promnice	3,913
318043P	Kamińsko - Trzaskowo	1,705
320400P	Makowa	0,200
320700P	Szlachcin - Bolechowo	1,800
320701P	Promnice - Bolechowo	2,165
320702P	Rakownia - Bolechowo	2,452
320704P	Promnice – Bolechowo Osiedle	1,887
320705P	Bolechowo - Bolechówko	2,887
320706P	Trzaskowo – jednostka wojskowa	0,905
320707P	Potasze - Leśniczówka	1,040
320708P	Potasze	0,285
320709P	Owińska - Miękowo	4,170
320710P	Owińska - Annowo	2,080
320711P	Ul. Ogrodowa w m. Miękowo	2,421
320712P	Miekowo – do drogi wojew. nr 196	1,125
320713P	Trakt Poznański	5,413
320714P	Dębogóra – Ludwikowi - Kliny	4,305
320715P	Dębogóra - Mielno	1,590
320716P	Czernice - Karłowice	2,918
320719P	Kliny - Mielno	1,122
320720P	Miękowo - Miękówko	0,625
320721P	UL. Okrężna w m. Miękówko	0,220

Nr drogi	Opis odcinka	Długość ogółem [km]
320722P	Czerwonak - Kicin	3,640
320723P	Czerwonak – Dziewicza Góra	2,633
320724P	Czerwonak Zdroje - Kicin	2,129
320725P	Kliny - Wierzenica	2,136
320726P	Kicin - Wierzenica	1,915
320727P	Kicin do granicy gminy	1,638
320728P	Ul. Fabryczna w m. Kicin	0,765
320729P	Kicin – Łysa Góra	2,055
320730P	Ul. Jonschera w m. Kicin	0,842
320731P	Dębogóra - Karłowice	0,150
320100P	Akacyjowa	0,218
320000P	Brzozowa	0,290
320101P	Cisowa	0,118
320200P	Cysterek	0,730
320100P-2	Daglezjowa	0,520
320040P-2	Dworcowa	0,433
320201P	Dworcowa	0,680
320001P	Gajowa	0,115
320041P	Graniczna	0,463
320206P	Jesionowa	0,565
320002P-2	Jodłowa	0,177
320101P	Jodłowa	0,085
320600P	Kanałowa	0,260
320003P	Klonowa	0,193
320042P	Kolejowa	0,428
320202P	Krótką	0,393
320601P	Krótką	0,320
320023P	Kreta	0,775
320043P	Kwiatowa	0,110
320601P-2	Kwiatowa	0,601
320604P	Leśna	1,120
320044P	Leśna	0,233

Nr drogi	Opis odcinka	Długość ogółem [km]
320300P	Leśna	0,415
320601P-3	Leśna	0,885
320302P	Majowa	0,265
320045P	Mickiewicza	0,350
320101P	Modrzewiowa	0,175
320040P	Ogrodowa	0,414
320605P	Osiedle Leśne I	0,150
320606P	Osiedle Leśne II	0,970
320607P	Osiedle Leśne III	0,848
320608P	Osiedle Leśne IV	0,365
320401P	Oś. 40-Lecia PRL	0,485
320020P	Parkowa	0,150
320204P	Parkowa	0,745
320609P	Piaskowa	0,653
320610P	Pisakowa I	0,804
320611P	Piłsudskiego	0,805
320205P	Plac Przemysława	0,255
320612P	Podgórna	0,315
320021P	Polna	0,435
320613P	Polna	0,406
320302P	Polna	0,315
320047P	Poprzeczna	0,242
320207P	Poprzeczna	0,510
320601P	Rolna	0,288
320048P	Sadowa	0,105
320005P	Sosnowa	0,417
320101P-4	Sosnowa	0,125
320049P	Słowackiego	0,375
320022P	Szkolna	0,460
320615P	Taczaka	0,778
320616P	Topolowa	0,095
320617P	Akacyjowa	0,140

Nr drogi	Opis odcinka	Długość ogółem [km]
320618P	Brzozowa	0,290
320402P-3	Błękitna	0,190
320403P	Bukowa	0,142
320407P	Dojazd	0,162
320408P	Dolna	0,303
320409P	Działkowa	0,847
320500P	Działkowa	0,115
320406P	Dębowa	0,090
320410P	Gajowa	0,152
320411P	Grzybowa	0,135
320501P	Gwarna	0,238
320412P	Jagodowa	0,087
320413P	Jesionowa	0,140
320414P	Jeżynowa	0,447
320402P-2	Kasztanowa	0,145
320416P	Klonowa	0,160
320417P	Konwaliowa	0,230
320418P	Kościelna	0,300
320420P	Krótką	0,248
320419P	Kręta	0,583
320421P	Letnia	0,105
320616P	Lipowa	0,345
320423P	Malinowa	0,085
320424P	Nowa	0,410
320425P	Okrężna	0,210
320426P	Piaskowa	0,360
320427P	Podgórna	0,355
320428P	Podgórna	0,555
320429P	Polna	2,145
320430P	Poprzeczna	0,278
320430P	Południowa	0,110
320432P	Poziomkowa	0,090

Nr drogi	Opis odcinka	Długość ogółem [km]
320503P	Prosta	0,115
320433P	Rolna	0,226
320504P	Rolna	0,700
320505P	Rzemieślnicza	0,135
320435P	Sosnowa	0,240
320436P	Spokojna	0,130
320434P	Słoneczna	0,350
320437P	Stawna	0,116
320506P	Strumykowa	0,070
320438P	Sucha	0,248
320507P	Sucha	0,230
320439P	Szyszkowa	0,093
320617P	Topolowa cz. I	1,420
320618P	Topolowa cz. II	0,226
320508P	Wiejska	0,295
320441P	Wiosenna	0,215
320509P	Wodna	0,185
320442P	Wrzosowa	0,175
320443P	Wschodnia	0,090
320444P	Zachodnia	0,200
320445P	Zacisze	0,292
320501P	Zacisze	0,100
320446P	Zagórek	0,782
320447P	Zakątek	0,100
320448P	Zalesie	0,245
320449P	Zdroje	0,180
320450P	Zielona	1,195
320502P	Łanowa	0,925
320451P	Źródlana	2,220
320452P	Żurawia	0,267
320440P	Świerkowa	0,315
320718P	Łąkowa w m. Mielno	0,630

Nr drogi	Opis odcinka	Długość ogółem [km]
320440P-2	Łąkowa	0,090
320050P	Warzywna	0,175
320303P	Zacisze	0,060
320051P	Zielona	0,344
320201P-2	Zielona	0,308
320005P-2	Świerkowa	0,350
320202P-5	Świerkowa	0,291
320301P	Łąkowa	0,266
320601P-5	Łąkowa	0,215
2433P	Bolechowo – Trzaskowo – Potasie - Owińska	7,531
2449P	Czerwonak – Kicin – granica gminy	4,620
Drogi powiatowe		
2394P	Zielonka – granica gminy - granica gminy - Tuczo	0,390
2406P	Bolechowo – Promnice - granica gminy	2,240
2407P	Koziegłowy – Kicin – Mielno - granica gminy	10,090
2434P	Owińska – Annowo - Mielno	6,675
Drogi wojewódzkie		
196	ulica Gdyńska - Czerwonak, ul. Poznańska/Bydgoska – Owińska oraz ul. Poznańska – Bolechowo	13,711

Źródło: Dane uzyskane z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czerwonak

14 WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

WYKAZ TABEL:

Tabela 1 Dyrektywy i zalecenia Unii Europejskiej	7
Tabela 2 Akty prawne i dokumenty strategiczno – planistyczne odnoszące się do rozwoju społeczno - gospodarczego – obecnie obowiązujące w Polsce.....	8
Tabela 3 Dokumenty strategiczno – planistyczne obowiązujące w województwie wielkopolskim oraz powiecie poznańskim.....	16
Tabela 4 Miejscowe akty prawne dotyczące rozwoju społeczno – gospodarczego obowiązujące w Gminie Czerwonak.....	24
Tabela 5 Przekrój statystyczny gminy Czerwonak	32
Tabela 6 Jednostki zarejestrowane wg sektorów własnościowych na terenie gminy w latach 2006-2010	35
Tabela 7 Rodzaje dróg na terenie gminy Czerwonak	40
Tabela 8 Sieć wodociągowa w gminie Czerwonak – w latach 2006-2009.....	45
Tabela 9 Sieć kanalizacyjna – w latach 2006 - 2009	47
Tabela 10 Wykaz zbiorników pożwirowych na terenie gminy Czerwonak	53
Tabela 11 Zabytki gminy Czerwonak.....	56
Tabela 12 Zabytkowe cmentarze gminy Czerwonak.....	56
Tabela 13 Świadczenia medyczne w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia na terenie gminy Czerwonak	65
Tabela 14 Dane epidemiologiczne za rok 2010 w gminie Czerwonak.....	65
Tabela 15 Zasoby mieszkaniowe	68
Tabela 16 Powody przyznania pomocy w latach 2006 – 2010.....	69
Tabela 17 Świadczenia w ramach zadań własnych gminy w latach 2006 – 2010	70
Tabela 18 Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Czerwonak w latach 2006 - 2010.....	72
Tabela 19 Działalność Straży Gminnej w latach 2008-2010	74
Tabela 20 Liczba osób bezrobotnych w gminie Czerwonak w latach 2006 - 2010	75
Tabela 21 Bezrobotni w gminie Czerwonak.....	77
Tabela 22 Kształtowanie się wyników finansowych samorządu w latach 2006-2010 (w PLN).....	81
Tabela 23 Analiza SWOT	87
Tabela 24 ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA, BEZPIECZEŃSTWO – cele i kierunki działania	101
Tabela 25 ŚRODOWISKO NATURALNE, OCHRONA ŚRODOWISKA, TURYSTYKA – cele i kierunki działania	105
Tabela 26 OŚWIATA, KULTURA, SPORT – cele i kierunki działania	107
Tabela 27 ROZWÓJ GOSPODARCZY – cele i kierunki działania	109
Tabela 28 INFRASTRUKTURA – cele i kierunki działania	111
Tabela 29 Wskaźniki monitoringu <i>Strategii Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2011 – 2017</i>	120

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1 Struktura ekonomiczna ludności	33
Wykres 2 Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności.....	34
Wykres 3 Przyrost naturalny liczony metodą: (urodzenia żywe – zgony): urodzenia żywe	34
Wykres 4 Struktura procentowa podmiotów gospodarki narodowej w latach 2006-2010.....	36
Wykres 5 Rodzaje gruntów w gminie Czerwonak	38
Wykres 6 Struktura powierzchniowa gospodarstw rolnych	38
Wykres 7 Struktura ilościowa gospodarstw rolnych	38
Wykres 8 Struktura upraw na terenie gminy Czerwonak.....	39
Wykres 9 Grunty stanowiące własność Gminy Czerwonak.....	39
Wykres 10 Długość czynnej sieci gazowej oraz połączenia do budynków	43
Wykres 11 Długość sieci gazowej (m) na terenie gmin powiatu poznańskiego	44
Wykres 12 Długość sieci wodociągowej (km) na terenie gmin powiatu poznańskiego	46
Wykres 13 Długość sieci wodociągowej (km) na terenie gmin gminy Czerwonak w latach 2002 - 2009.....	46
Wykres 14 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km) na terenie gmin powiatu poznańskiego, stan na koniec 2009 roku	48
Wykres 15 Stopa bezrobocia (w %) w latach 2006-2010	75
Wykres 16 Odsetek bezrobocia (w %) w latach 2006-2010	76
Wykres 17 Struktura bezrobocia według płci w Gminie Czerwonak w latach 2006 - 2010.....	76
Wykres 18 Bezrobotni z prawem do zasiłku w gminie Czerwonak w latach 2006-2010	77
Wykres 19 Struktura osób posiadających prawo do zasiłku.....	77
Wykres 20 Struktura procentowa bezrobocia według poziomu wykształcenia	78
Wykres 21 Dochody bieżące i majątkowe w latach 2006 – 2010	82
Wykres 22 Wydatki bieżące i majątkowe w latach 2006 – 2010	82
Wykres 23 Dynamika wykonania dochodów i wydatków w latach 2006 - 2010	82
Wykres 24 Zaciągane zobowiązania w latach 2006 - 2010.....	83
Wykres 25 Zadłużenie gminy względem limitu 60% dochodów	83
Wykres 26 Spłata zadłużenia wraz z odsetkami w latach 2006 - 2010.....	83

WYKAZ ZDJĘĆ:

Zdjęcie 1 Barokowy zespół pocysterski w Owińskach.....	53
Zdjęcie 2 Pałac rodziny von Treskow w Owińskach.....	54
Zdjęcie 3 Dawny dworek myśliwski w Annowie	54
Zdjęcie 4 Dwór w Bolechowie.....	55
Zdjęcie 5 Kościół w Kicinie	55